

**Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta**

Katedra psychologie

**SPIRITUALITA, ŘEHOLNÍ ŽIVOT A JEHO KRIZE
SPIRITUALITY, RELIGIOUS LIFE AND ITS CRISES**



Magisterská diplomová práce

Autor: **Bc. Lenka Mánková**
Vedoucí práce: **Mgr. Martin Kupka, Ph.D.**

**Olomouc
2013**

Děkuji Mgr. Martinu Kupkovi, Ph.D., za laskavé a trpělivé vedení práce, za podporu a odbornou pomoc.

Děkuji všem účastníkům výzkumu.

Místopřísežně prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma „Spiritualita, řeholní život a jeho krize“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci 20. března 2013

.....

Obsah

| | |
|--|----|
| TEORETICKÁ ČÁST | 5 |
| Úvod | 5 |
| 1. Život v řeholním společenství | 6 |
| 1.1 Základní pojmy a jejich definice | 6 |
| 1.2 Různé formy a podoby zasvěceného života | 6 |
| 1.2.1 Historický přehled | 6 |
| 1.2.2 Podoby zasvěceného života, formy a dělení | 7 |
| 1.3 Jednotlivé etapy řeholního života | 10 |
| 1.3.1 Prenoviciát - období kandidatury | 10 |
| 1.3.2 Noviciát | 11 |
| 1.3.3 Období před složením doživotních slibů | 11 |
| 1.3.4 Období trvalé formace | 11 |
| 1.4 Základní aspekty řeholního života | 12 |
| 1.4.1 Slib chudoby | 12 |
| 1.4.2 Slib čistoty | 12 |
| 1.4.3 Slib poslušnosti | 14 |
| 1.4.4 Život v komunitě | 14 |
| 1.4.5 Klauzura a její psychologické aspekty | 15 |
| 2. Krize | 17 |
| 2.1 Čemu vlastně říkáme krize? | 17 |
| 2.2 Krize jako ohrožení životních hodnot | 17 |
| 2.3 Fenomén krize jako katastrofické situace | 18 |
| 2.4 Krize v životě věřícího člověka | 19 |
| 2.4.1 Pochybnost | 19 |
| 2.5 Krize řeholníka | 20 |
| 2.5.1 Temná noc | 20 |
| 2.6 Krize a společnost, církevní a řeholní společenství | 21 |
| 3. Spiritualita | 24 |
| 3.1 Vymezení pojmů spiritualita a religiozita | 24 |
| 3.2 Psychologické pojetí spirituality | 25 |
| 3.2.1 Spiritualita a lidské vztahy | 25 |
| 3.3 A co náboženství? | 26 |
| 3.4 Religiozita v České republice na počátku 21. století | 27 |
| 4. Některé dosavadní výzkumy v oblasti řeholního života | 29 |

| | |
|--|----|
| EMPIRICKÁ ČÁST | 32 |
| 5. Cíl práce | 32 |
| 5.1 Výzkumné otázky | 32 |
| 5.2 Hypotézy | 33 |
| 6. Aplikovaná metodika | 34 |
| 6.1 Dotazník | 34 |
| 6.2 Zpracování dat z dotazníku | 34 |
| 6.3 Metoda moderovaného rozhovoru – inetrwiev | 35 |
| 6.4 Pražský dotazník spirituality | 36 |
| 6.4.1 Popis testové metody a popis jednotlivých škál | 36 |
| 7. Charakteristika výzkumného souboru | 38 |
| 8. Analýza dat | 43 |
| 8.1 Výzkumné otázky | 43 |
| 8.2 Hypotézy | 65 |
| 9. Diskuze | 68 |
| 10. Závěr | 71 |
| 11. Souhrn | 72 |

Anotace diplomové práce

Zadání magisterské diplomové práce

Annotation of thesis

Přílohy

TEORETICKÁ ČÁST

Úvod

Diplomová práce je zaměřená na řeholní život. V teoretické části popíšeme základní aspekty řeholního života. Značná část teorie je věnována oblasti krize a oblasti spirituality. Diplomová práce je pokračováním práce bakalářské, která byla zaměřená na motivaci pro vstup do řeholního společenství a dále na popis osobnostních charakteristik řeholníků a řeholnic v porovnání s běžnou populací, za použití dotazníku Neo big five.

Cílem této práce je zjistit, jak lidé, kteří žijí zasvěceným způsobem života, sami vnímají a hodnotí některé oblasti řeholního života – především formaci, duchovní vedení a život v komunitě. Větší pozornost budeme věnovat otázkám osamělosti, krize, a tomu, jak řeholníci a řeholnice vnímají míru práce a úkolů, kterým se věnují. Bude nás zajímat rozdíl v hodnocení daných oblastí mezi členy činných řeholních společenství a členy kontemplativních řeholních společenství, ale také mezi jednotlivými věkovými skupinami respondentů. Dále nás u respondentů bude zajímat převažující typ spirituality.

U vybraných respondentů se budeme věnovat tématu krize do větší hloubky, zaměříme se na konkrétnost dané krize, způsob jejího řešení, oblast opory a hodnocení krize z určitého odstupu.

Důvodem, proč jsme si za téma diplomové práce zvolili řeholní život, je především určitá specifická daného způsobu života, jeho rychlý úbytek v naší společnosti a určitá touha poukázat na lidskost a „normalitu“ řeholníků a řeholnic.

1. Život v řeholním společenství

Kapitola stručně pojednává o základních aspektech řeholního života.

1.1 Základní pojmy a jejich definice

V celé práci se mohou vyskytovat tyto termíny:

- Řeholní život (synonymem může být – život v klášteře, život zasvěcený Bohu),
- Řeholní společenství (synonymem může být – komunita, společenství, institut, řeholní rodina, řád),
- Řeholní sliby (synonymem může být – evangelijní rady),
- Řehole – soubor pravidel, kterými se řídí jednotlivá řeholní společenství.

1.2 Různé formy a podoby zasvěceného života

1.2.1 Historický přehled

Doba a vznik mnišského způsobu života, se dá určit jenom stěží. Ohledně pramenů křesťanského mnišství existuje mnoho názorů. Za inspiraci a model se považovaly například mimokřesťanské typy mnišského života: poustevníci boha Serapise v Egyptě, židovští asketové zvaní therapeuti, buddhistická askeze, essénci, neoplatónští gnostici (Aumann, 2000).

V mnišství existují prvky, které sice nejsou specificky křesťanské, ale jsou společné každé snaze o vnitřní dokonalost. Historikové však na počátcích mnišství objevili nejzákladnější křesťanský faktor, kterým je silná nostalgie po rané církvi. Hlavním projevem bylo přání mít křesťanskou mentalitu v takové podobě, v jaké jí apoštolové předali rané církvi, a jak ji sami žili (Vicaire, 1966 in Aumann, 2000).

Dá se říci, že nejprve se mnišství rozvíjelo ve 2. století na Východě, kde mělo dvě podoby: poustevničení eremitů a anachoretů a komunitní život mnichů tzv. cenobitismus. Otcem poustevnictví byl Antonín Egyptský, komunitní formu mnišského života zavedl svatý Pachomios. Pachomios považoval komunitní způsob života za dokonalejší než poustevnický, dle něho je každodenní styk s bratry příležitostí k pěstování ctností. Za základ komunitního života byla

pokládána poslušnost řeholi a představenému. Zároveň však byl Pachomios ochoten řeholi uzpůsobit tak, aby všichni mniši mohli žít podle svého mnišského cíle (Aumann, 2000).

Na Západě se mnišství začalo rozvíjet až ve 4. století, a to především v oblasti dnešní Francie, Itálie a Španělska. Přínosem bylo především učení a řehole sv. Augustina, který žil v letech (354 – 430). Můžeme sledovat i zásadní rozdíly v pojetí mnišství mezi Východem a Západem, biskupové (např. sv. Eusebius (283 – 371), sv. Ambrož (339 – 397) nebo sv. Martin z Tours (kolem 316 – 397)) pověřovali mnichy apoštolskou činností. Další typ mnišství, který se v rámci působení misí rozšířil po celé Evropě, měl svůj původ v Irsku a jeho zakladatelem je sv. Patrik (asi 385 – 461). Hlavní myšlenkou tohoto typu je putování pro hlásání Božího slova (Buben, 2002).

Jako základ západokřesťanského mnišství se v 6. století prosadila řehole sv. Benedikta, která ovšem není zcela původní, ale zahrnuje v sobě prvky předchozích pramenů (sv. Pachomia, sv. Augustina, sv. Bassila aj.). Benediktova řehole má dvě hlavní části. První část je věnována duchovní nauce, směrnicím klášterního života a disciplíně, ve druhé části je nejvíce místa věnováno liturgické modlitbě. Podle Benedikta je pro mnicha, který chce dosáhnout kontemplace, důležitá trojí činnost – liturgická modlitba, rozjímání Božího slova a nějaká práce (Aumann, 2000).

Během času se v Evropě rozšířily zejména řehole sv. Augustina - řeholní kanovníci a rytířské řády, sv. Františka z Asissi - žebravé řády zaměřené na apoštolát a sv. Ignáce z Loyoly - šíření slávy a cti Boží a úsilí o spásu lidských duší (Buben, 2002).

Řeholní život během několika staletí prošel obdobími velkého rozmachu i úpadku. Pro řeholní život v naší zemi byly určitými, dá se říci negativními, mezníky husitství, dále doba reformace a osvícenství, nesmíme také zapomenout na dobu nedávnou – druhou světovou válku a čtyřicetileté období komunistické totality.

1.2.2 Podoby zasvěceného života, formy a dělení

Podle Kodexu kanonického práva (CIC, 1983) se společenství zasvěceného života dělí na řeholní a sekulární (světské). Jednotlivá společenství se dále dělí na mužská a ženská.

Sekulární společenství – jedná se o novou formu zasvěceného života, k jehož rozmachu došlo především po II. vatikánském koncilu. Členové, i když nežijí v klášteře a nenosí hábit, skládají sliby chudoby, čistoty a poslušnosti. Žijí své zasvěcení tzv. ve skrytosti, což jim umožňuje vykonávat apoštolskou činnost i v prostředí, kde by jako řeholníci v hábitu nemuseli být přijati. Jejich působení je nenápadné, nespočívá ve slovech, ale ve svědectví života, který je inspirovaný evangeliem. V Čechách působí například tyto sekulární instituty: Těšitelky Božského Srdce Ježíšova Urbanky (Apoštolát františkánského sekulárního řádu), Schönstattské sestry Mariiny, a Volontária Dona Bosca (Vlček, 1998).

Společnosti apoštolského života – společenství mužů a žen zpravidla bez řeholních slibů, kteří v církvi plní své apoštolské a misijní poslání. Do této skupiny patří například: oratoriáni, bartolomiti aj. (Vlček, 1998).

Zasvěcený život mimo instituty - Kromě toho existují ještě lidé, kteří žijí zasvěcený život mimo rámec institutů. Jde o poustevníky, kteří nepatří k žádnému řeholnímu společenství. Tři evangelijní rady skládají do rukou diecézního biskupa a pod jeho vedením pak tento způsob života zachovávají. Dodnes přetrval z apoštolských dob i stav zasvěcených panen a vdov (Vlček, 1998).

V roce 2005 vznikla v Kraji Vysočina v obci Janovice Poustevnická kolonie, kterou v současné době obývá pouze sestra Marie. Sestra Marie se řídí pravidly poustevníků Ivanitů, kteří na našem území působili zhruba od desátého století do roku 1782, kdy bylo na příkaz císaře Františka Josefa II. poustevnictví v Čechách zakázáno. (Poustevnice, 2005).

Řeholní instituce mužské – dělíme je na mužské řády a mužské kongregace.

Mužské řády – opět dělíme na několik skupin:

- *Mnišské řády* – s ohledem na to, že řády navazují na poustevnický způsob života a později na cenobitské mnišství, je změření mnichů výrazně kontemplativní. Mnoho řádů se řídí řeholí sv. Benedikta. Mezi mnišské řády patří: benediktini, cisterciáci, kartuziáni, trapisté aj.
- *Řády řeholních kanovníků* – řády navazují na snahy o regulaci života kněží. Do této skupiny patří augustiniáni, premonstráti, řády křižovnické a špitální řády.

- *Rytířské řády* – jejich určujícím prvkem byla vojenská služba. Vzhledem, k tomu, že jejich činnosti zahrnovala i péči o chudé a nemocné, mají blízko ke křížovnickým a špitálními řádům. Mezi nejznámější patří johanité (pozdější maltézští rytíři) a templáři (hlavním posláním byla chránit křesťany v Jeruzalémě).
- *Žebravé řády (mendikanti)* – vznikaly převážně ve 13. století. Hlavním rysem v prvotním období byla chudoba a život odkázaný na milodary. V průběhu doby, kdy se řády rozrůstaly, mohly získávat majetek. Mezi prvními vznikli menší bratři tzv. minorité, kteří se shromáždili kolem sv. Františka z Asissi a bratři kazatelé tzv. dominikáni, jejichž zakladatelem byl sv. Dominik.
- *Řády řeholních kleriků* – jejich hlavním posláním bylo působení v duchovní správě, ve školství, misijní činnost, a také péče o nemocné. Pravidla těchto řádů byla poněkud zmírněná, a to s ohledem na praktickou činnost jednotlivých členů. Asi nejznámějším řádem tohoto typu jsou jezuité, které v 16. století založil sv. Ignác z Loyoly (Vlček, 1998).

Mužské kongregace

Velký rozvoj kongregací nastal zejména v 19. století.

Mužské kongregace dělíme na dvě skupiny:

- *Kongregace řeholních kleriků* – mezi nejznámější patří redemptoristé, kteří se převážně zaměřují na konání lidových misí a zajišťování duchovních cvičení pro širokou veřejnost.
- *Kongregace řeholních laiků* – cílem není kněžská služba, ale v první řadě orientace na výchovu a vzdělávání mládeže (Vlček, 1998).

Řeholní instituce ženské – stejně jako u mužských řeholních institucí, dělíme tyto instituce na řády a kongregace.

Ženské řády – vznikaly jako odnože velkých mnišských řádů, řídily se tedy i jejich řeholemi. Ženy však byly osvobozeny do těžké manuální práce a spíše se zaměřovaly na intelektuální činnost, kontemplaci, uskutečňování ideálu chudoby. Pro tyto řády je typická přísná klauzura. Řadíme sem klarisky, karmelitky, kartuziánky, cisterciáčky aj. (Vlček, 1998)

Ženské kongregace – první kongregace se objevily v 16. století. Převážná většina však vznikla později – v 19. století. Mnoho kongregací se vytvořilo ze společenství lidí, kteří se sešli, aby plnili konkrétní úkol - ujímali se nemocných, potřebných,

zakládali školy atd. V současné době jenom na našem území působí několik desítek kongregací. Můžeme jmenovat – voršilky, sestry sv. Kříže, sestry sv. Cyrila a Metoděje, různé kongregace, které navázaly na františkánskou spiritualitu, salesiánky atd. (Vlček, 1998).

1.3 Jednotlivé etapy řeholního života

V každé etapě řeholního života je velmi nezbytná formace, se kterou úzce souvisí duchovní vedení. Tyto prvky se nedají ničím nahradit a jejich zanedbání může mít zásadní vliv na další rozvoj řeholního povolání daného jedince. Naštěstí si v současné době představení řeholních společenství tuto skutečnost uvědomují a formaci i duchovnímu vedení se snaží věnovat značnou pozornost.

Na začátku devadesátých let dvacátého století, v době, kdy se mohla řeholní společenství vrátit ke svému působení, bylo velmi těžké kvalitní formaci zajistit. Jednou z příčin byla právě možnost obnovy činnosti, kdy řeholní rodiny musely, kromě jiného, vynaložit síly a prostředky k rekonstrukci svých objektů. Byla to také doba, kdy se dá hovořit o přílivu nových členů a právě v současné době se ukázalo, že podcenění formace a duchovního vedení často stojí za mnohým pozdějším (často bolestným) odchodem z řeholního společenství.

Bez kvalitní duchovní formace se u některých jedinců může vytvořit pesimistické smýšlení, které si všímá pouze lidské slabosti, nedokonalosti, pokušení. Takový člověk pak většinu energie vyplývá v jednostranném neužitečném boji s ohrožením, nemluvě o škodách, které plynou z negativního přístupu k duchovnímu životu (Kiwior, 2002 in Gogola, 2002).

1.3.1 Prenoviát - období kandidatury

Jedná se o první etapu řeholního života. Časová délka tohoto období není striktně vymezená, zpravidla trvá od šesti měsíců do dvou let. Podstatné je, aby byla zaručena vnitřní a vnější svoboda kandidáta (kandidát nemusí bydlet v klášteře a navíc je žádoucí, aby v této době nadále, pokud možno, vykonával své původní zaměstnání). Při formaci jsou volené takové prostředky, které umožní u dotyčného kandidáta rozpoznat povolání k řeholnímu životu a základní lidskou, náboženskou a křesťanskou zralost (Kiwior, 2002 in Gogola, 2002).

1.3.2 Noviciát

Podmínky pro přijetí do noviciátu jsou stanoveny v Kodexu kanonického práva. Z hlediska formace, která musí být v trvání minimálně dvanácti měsíců, je důležité prohloubení duchovního života novice, a to prostřednictvím četby, rozjímáním Písma svatého, slavením liturgie a osobní modlitbou. Další částí formace je uvedení do praxe života podle evangelijních rad, která je vlastní danému institutu a uvedení do života v komunitě. Novic se také seznamuje s dějinami, posláním a spiritualitou institutu (Kiwior, 2002 in Gogola, 2002).

1.3.3 Období před složením doživotních slibů

Jedná se o období po ukončení noviciátu od doby složení doživotních slibů. Řeholník se soustřeďuje na posílení všech rovin své osobnosti. Mohli bychom hovořit o růstu, který v sobě zahrnuje: posílení vnitřního duchovního života, přijetí vlastní odpovědnosti a spolupráce na dobrém uspořádání života a práce v dané komunitě. Formace je také zaměřená na získání potřebné odbornosti a vzdělání k plnění úkolů vyplývajících z poslání daného institutu. V rámci formace intelektu se nesmí zapomínat na získání dostatečných znalostí z oboru teologie a filozofie (Kiwior, 2002 in Gogola, 2002).

1.3.4 Období trvalé formace

Můžeme rozlišit několik důležitých oblastí a skutečností, kterým je potřeba v rámci trvalé formace věnovat náležitou pozornost.

V tomto období mají řeholníci za sebou několik let života v řeholním společenství, je tedy vhodné ohlédnout se a učinit hlubokou reflexi nad kvalitou duchovního života. Je také užitečné zhodnotit práci a vůbec aktivní složku daného života, zda nepřevládá nad duchovním životem (Kiwior, 2002 in Gogola, 2002). Řeholníci převážně pracují v pomáhajících profesích, stejně jako ostatní lidé, jsou ohroženi vyčerpáním, stresem, syndromem vyhoření.

Je nutné mít na paměti, že v období mezi 40 – 50 lety často dochází ke krizi smyslu života. U řeholníka může dojít ke ztrátě nadšení, k pocitu nedostatku motivace i neklidu. Dostaví se duchovní únava, potíže s prací i životem v komunitě. Výjimkou nejsou ani pochybnosti o vhodnosti zvoleného řeholního

stavu. Důležité je věnovat těmto řeholníkům maximální podporu. Není vhodné podceňovat jejich stav a spoléhat se na to, že oni jsou již v řeholním životě zkušení a určitě to sami zvládnou (Kiwior, 2002 in Gogola, 2002).

Zvláštní pozornost je také třeba věnovat řeholníkům v pokročilém věku. Jedná se o věk, který je spojován s odchodem do důchodu a vyznačuje se hlubokými fyziologickými, psychologickými i sociálními změnami. Rizikem je opět ztráta životního smyslu, která se může změnit v depresi. Pro řeholníka v tomto věku je důležité stabilní, chápající a podnětné prostředí, které by mu měla zajistit především jeho komunita (Kiwior, 2002 in Gogola, 2002).

1.4 Základní aspekty řeholního života

1.4.1 Slib chudoby

Pro jedince, kteří žijí zasvěceným způsobem života, znamená chudoba určitý odstup, a to z jedné strany od přebytku a z druhé strany od úplně nouze (Gogola, 2002).

Řeholní chudoba má být znamením toho, že všechna materiální dobra jsou užitečná natolik, nakolik slouží dobru člověka, jeho všestrannému rozvoji (Gogola, 2002).

Duchovní život se nedá sloučit s pohodlným životem. Nesmíme mít však dojem, že řeholníci slibem chudoby znevažují věci tohoto světa, nebo o ně nemají zájem. Jak říká Pronzato (1995, 55): „...naše zájmy mají tkvět ve vyšší rovině, mají směřovat k vyšším skutečnostem. Naše pozornost se má upírat více ke Stvořiteli věcí než k věcem samotným...Boží říší lze dobýt jenom tvrdým úsilím. Proto je nezbytné, abychom se oprostili od všeho, co nás zatěžuje, a tak mohli stoupat až k vrcholu“.

1.4.2 Slib čistoty

Na úvod tématu bychom rádi uvedla pojmy, které se užívají jako synonyma k termínu slib čistoty:

- a) Zdrženlivost – vymezuje se jako abstinence od manželského soužití. Nejedná se však o přesné vyjádření hluboké oddanosti Krisu v řeholním životě.

- b) Čistota – znamená ovládat svůj sexuální pud a v jeho užívání se řídit rozumem a vírou. V řeholním životě slib čistoty spočívá na zřeknutí se manželství. S tímto termínem se také můžeme setkat v manželství a vnímáme jej především jako věrnost životnímu partnerovi.
- c) Celibát – bezmanželský život, který však nemusí mít vždy náboženský charakter. Křesťanský celibát má hodnotu pouze tehdy, vede-li k odevzdání se Bohu.
- d) Panenství – termín spojovaný s ženstvím. Jeho podrobné vymezení je shodné s termínem celibát (Gogola, 2002).

Podmínkou pro přijetí závazku života v čistotě, je kromě osobní zralosti i dobrá znalost sexuální sféry člověka. Není zde místo pro patologický strach před sexualitou nebo dokonce pro pohrdání manželstvím (Gogola, 2002).

Slib čistoty je z přirozeného hlediska nepochopitelným, a to nejenom pro lidi, kteří nejsou věřícími. Řeholníci se občas setkávají s nedůvěrou, zda opravdu dodržují tento slib a pokud ano, jednají prý proti „přírodě“. Nejednou jim ostatní lidé dokazují, že tento požadavek nemá oporu v Písmu svatém, že je to pouze výmysl církve atd. Nejsou ojedinělé ani námitky, že zasvěcené panenství člověka izoluje od ostatních, především od manželů a brání jim porozumět jejich problémům. Z vlastní zkušenosti si dovoluji tvrdit, že ne život v čistotě, ale neschopnost nebo neochota druhému naslouchat brání potřebnému porozumění.

V zasvěcené čistotě nelze hledat jiný než teologický motiv. Jiné druhy motivace nejsou dostačující k volbě řeholního stavu, těžko by obstály ve zkoušce času (Gogola, 2002).

Řeholníci, zavazující se k dodržování celibátu mají před sebou vysoký ideál. Na jednu stranu jsou povolání k navazování intimního, mystického kontaktu s Bohem, na druhé straně by měli rozvíjet plnější, všeobecnější lásku k bližnímu (Spiller, 2002 in Gogola 2002).

Härning (1973) říká, že člověk se v řeholním životě sice zavazuje k sexuální zdrženlivosti, ale nezavazuje se k tomu, aby přestal být mužem nebo ženou. Jakou hodnotu by mělo svědectví řeholníka, který je zbavený tíhy citu k opačnému pohlaví, bez větších potíží zvládá žít zdrženlivě, ale při tom není schopen milovat? Schopnost, ale hlavně snaha milovat velkodušně všechny lidi, i ty, které lze milovat jenom s velkými obtížemi, je jedním z ideálů řeholní čistoty.

1.4.3 Slib poslušnosti

Poslušnost není v současné době příliš oblíbeným tématem. Dnes už není poslušnost vnímána jako ctnost nebo kladná stránka osobnosti, ale spíše jako určitá slabost, neschopnost prosadit se, závislost. Bezpochyby jsme se ve svém životě setkali s autoritou, která nebyla správně uplatňována, nebo byla dokonce zneužívána. V dnešní době mnozí představitelé státu i církvi ztrácejí důvěru, a to jednak svým chování a postoji, ale hlavně svoji neautentičností.

Slovo autorita je odvozena od slova autor – to je někdo, kdo tvoří a schvaluje. Asi není potřeba zdůrazňovat, že správně vykonávaná funkce autority slouží růstu (Gogola, 2002).

Jestliže je řeholní život následováním Krista, pak řeholní poslušnost musí být podobná jeho poslušnosti. Podle Alonsa (1989) se jedná především o:

- projev lásky vůči Bohu a lidem,
- sebeobětování pro druhé,
- prožívání Kristovy pokory,
- předjímání nebeského způsobu života.

Určitě není bez zajímavosti podívat se na aktuální perspektivy řeholní poslušnosti.

- a) Přenést důraz z následování Krista na účast v jeho poslání – je to jakýsi přesun od historického chápání poslušnosti na poslušnost chápanou dynamicky jako pokračování Kristova díla.
- b) Spoluzodpovědnost namísto autokratismu – jedná se o přechod od dominantního vertikálního, ke zdůraznění společenského vkladu a odpovědnosti všech členů. Rozhodnutí se vykonává po širší konzultaci. Důraz je kladen na druh plnění služby, ne na vykonávání moci. Rovněž je zdůrazněna důležitost a přínos každého řeholníka.
- c) Celistvý životní postoj namísto ctnosti poslušnosti – v tomto pojetí je poslušnost polem hledání smyslu vlastního poslání. Všichni, představení i podřízení, mají přijmout cestu svého institutu za vlastní a v této cestě pokračovat bez množení toho, co je už historií (Gogola, 2002).

1.4.4 Život v komunitě

Mají-li být řeholníci přínosem pro společenství, musí sami na sobě život ve společenství zakoušet (Ciardi, 1999).

Podle některých závěrů II. vatikánského koncilu má řeholní komunita svůj zvláštní původ – nerodí se z masa a krve, ale z vůle Boží. Dále má také svůj rozměr a jejími evangelijními vzory jsou: rodina z Nazareta, učedníci kolem Ježíše a dále prvotní společenství křesťanů v Jeruzalémě (PC, 1995).

Základními prvky komunitního života je společné sdílení duchovních a materiálních hodnot, smysl pro práci a dělení se s chudými. Je důležité naplňovat ideál jednoty, podobně jako tomu bylo v prvotních komunitách křesťanů v Jeruzalémě – měli jedno srdce a jednu duši a měli všechno společné (Ciardi, 1999).

Široce založený výzkum (Bendyna, Gautier, 2011), prokázal, že právě společný život v komunitě je motivačním prvkem pro mladé kandidáty řeholního života. Společný život v komunitě má v sobě silný potenciál být zdrojem radosti a růstu, nicméně není vzácností, že se naopak stane zdrojem utrpení, místem nepochopení, bolesti a nakonec i příčinou odchodu z řeholního života.

Podle Radcliffa (2004) vstupují lidé do řeholního života na jedné straně s touhou po společenství, ale na druhé straně, v důsledku vlivu modernismu, jsou poznamenáni individualismem, strachem se vázat, hladem po nezávislosti. Řeholníci usilují o společenství, které není snadné udržet.

Hlavním charismatem a posláním dnešního řeholního života je schopnost vidět potřeby dnešních lidí a především schopnost na tyto potřeby účinně reagovat. V této oblasti se rodí řeholní komunita zítřka. Dnešní řeholní život je založen na spolupráci, duchovním sdílení, pravdivosti a věrnosti vůči evangeliu (Ambros, 2004).

1.4.5 Klauzura a její psychologické aspekty

V řeholní terminologii se setkáváme s pojmem klauzura. Zjednodušeně se dá říci, že se jedná o prostor, který je vyjmutý z běžného užívání.

V každém řeholním domě je místo vyhrazené pouze těm, kteří žijí Bohu zasvěceným životem. Rozsah a podoba klauzury je vázána na charakter a poslání daného institutu. U většiny tzv. činných řeholních společenství hovoříme o obvyklé klauzure – část řeholního domu (jídlna, chodby, obytné prostory řeholníků), kam je přístup cizích osob regulován představenými. Pro kontemplativní společenství je však klauzura zásadní podmínkou pro uskutečňování dané spirituality. Tato společenství se řídí přísnější nebo papežskou klauzurou, kdy tato klauzura

zasahuje obvykle celý dům a přilehlé okolí, rovněž má přísnější předpisy ohledně dovolení vyjít ven nebo vstupu cizích osob do prostu vyhrazených pro řeholníky (Zawada, 2002 in Gogola 2002).

Pozitivní aspekty klauzury:

- usnadňuje dosáhnout cílů řeholního života – důvěrnosti s Bohem,
- umožňuje zakoušet kontemplativní rozměr života,
- posiluje přátelské svazky mezi řeholníky,
- jedná se o náročný způsob života, který nutí jedince konfrontovat se s iluzemi, překonávat předsudky vůči druhým (Zawada, 2002 in Gogola 2002).

Negativní aspekty klauzury - vzhledem ke své výlučnosti se klauzura může stát pramenem stresů. Mechanické zvyky, nedostatek vnějších podnětů a kontaktů, stále stejný rytmus dne, bydlení se stejnými lidmi po dobu několika let mohou způsobit monotónnost. Dále u některých jedinců může určitá dávka samoty vést k zaměření pozornosti na sebe sama. Rovněž se mohou objevit generační problémy (Zawada, 2002 in Gogola 2002).

2. Krize

Krize je v současné době často skloňovaným termínem. V této kapitole se budeme zabývat osobní nebo životní krizí jedince. Zmíníme se také o krizi, kterou může zažívat řeholník, dále o krizi řeholního společenství a stručně také pojednáme o krizi společnosti jako celku.

2.1 Čemu vlastně říkáme krize?

Především je to nevyhnutelný jev, který provází člověka během celého jeho života. Krize v sobě nese možnost zásadní změny, ať v pozitivním nebo negativním slova smyslu, z tohoto důvodu je zároveň nebezpečím i příležitostí (Vodáčková, 2012).

Vodáčková (2012) vymezuje následující typologii krizí:

1. Situační krize – je způsobena nepředvídatelným stresem. Převládají zde vnější faktory, jako je ztráta, volba, změna.
2. Tranzitorní krize neboli krize z očekávaných životních změn. Jedinec se vyrovnává s přirozenými překážkami, které jsou dány nároky růstu a zrání.
3. Krize pramenící z náhlého traumatizujícího stresoru – hlavním faktorem jsou silné vnější stresory, které jedinec neočekává a nemá nad nimi žádnou kontrolu – náhlé úmrtí blízkého člověka, přírodní katastrofy, válka.
4. Krize zrání, vývoje – nastává zpravidla tam, kde nemohla zdárným způsobem proběhnout tranzitorní krize. Jedinec dodatečně řeší to, co ve svém životě vyřešil pouze náhradně a tím tedy i dočasně.
5. Krize v kontextu psychopatologie – jedinci, kteří jsou disponovaní k duševnímu onemocnění, jsou zranitelnější a hůře zvládají zátěže a vývojové nároky.
6. Neodkladné krizové stavy – do této kategorie patří akutní psychotické stavy, alkoholové nebo drogové intoxikace, sebevražedné nebo vražedné chování, nekontrolovatelná agrese, ale i panická úzkost, disociativní stavy a stavy způsobené extrémním psychickým vypětím.

2.2 Krize jako ohrožení životních hodnot

Zajímavě o krizi pojednává i Poláková (1994), která k ní přistupuje spíše z filozofického hlediska a vnímá ji jako ohrožení životních hodnot:

1. Ohrožení realizace hodnot – nastává v případě, kdy jedinec není s to určitou hodnotu realizovat, nebo její realizace je krajně obtížná. Příkladem může být nemožnost vykonávat povolání, ke kterému se člověk cítí přitahován nebo nemožnost domoci se spravedlnosti. V této situaci je nutná mobilizace odvahy, ale i tak stále existuje možnost, že člověk vytoužené hodnoty nedosáhne.
2. Ztráta realizace hodnot – příkladem může být profesionální sportovec, který si vážně poraní páteř a jeho kariéra sportovce, ale i možnost aktivně vykonávat sport, je v podstatě ztracená. Jediným východiskem zůstává obrat k budoucím možnostem nové realizace. Jedná se o situace, kdy je důležitá mobilizace naděje. Tam, kde člověk ztratí naději je riziko, že svoji situaci bude řešit regresivní formou – například alkoholem.
3. Zpochybnění platnosti dané nejvyšší hodnoty – jedná se o nejtěžší stupeň mezní situace. Člověk znovu hledá odpověď na otázku proč žít a snaží se objevit novou hodnotovou orientaci. V tomto případě je kladen důraz na mobilizaci moudrosti. Pokud se nepodaří nalézt novou životní orientaci, je nebezpečí, že daný jedinec propadne pocitu marnosti a hrozí riziko dobrovolného odchodu ze života.

2.3 Fenomén krize jako katastrofické situace

Kouba (2008) se zamýšlí nad krizí jako katastrofickou situací, jak jí ve svých studiích vysvětluje Goldstein. Přestože krize je pro člověka bolestnou zkušeností, lze se domnívat, že má i svůj pozitivní význam. Člověk, jako svobodná bytost, má schopnost zabavovat se starých návyků, neúčinných vzorců chování a jít vstříc novým možnostem. Je-li tedy krize zárukou lidské svobody, pak je pro člověka nezbytná.

Goldstein, který krizí tematizoval ve světle katastrofických situací, získal své poznatky na základě dlouholeté péče o válečné invalidy (Kouba, 2008). Poznává, že i pacienti s vážným poraněním mozku mohou přestát katastrofickou situací, jejich chování však není návratem k dřívějšímu nenarušenému stavu, ale spíše novou existenční hodnotou, nemoc, potažmo i krize, tedy ve své podstatě nemusí být regresem, ale spíše inovativním procesem směřujícím k nastolení nové rovnováhy (Kouba, 2008).

Katastrofické situace se projevují ve formě úzkostí. Prožitek nebezpečí, který nemusí souviset pouze s fyzickým ohrožením, je společným jmenovatelem rozmanitých podob úzkostí. Úzkost hraje důležitou roli nejenom v patologických stavech, ale i ve zdravém vyrovnávání se s okolím. Rozdíl mezi zdravím a nemocí

můžeme tedy vnímat i na základě vztahu jedince ke krizi a k možnostem, které krize nabízí (Kouba, 2008).

2.4 Krize v životě věřícího člověka

Věřící člověk se, kromě již zmiňovaných typů krize, ve svém životě může setkat i s dalšími problémy, vázanými právě na oblast víry. Máme na mysli například nedorozumění s vlastním společenstvím, kdy se jedná o obtíže v dodržování stanovených pravidel, respektu k individualitě, ambivalence ve vztazích k autoritám a v krajním případě se lze setkat i s určitou manipulací. Velice zásadní jsou však pro věřícího člověka i překážky ve vztahu k Bohu (Vodáčková, 2012).

2.4.1 Pochybnost

Pochybnost má v angličtině tvar *doubt*, který je odvozen z latinského *dubitare* znamenající dva. Můžeme tedy hovořit o dvojakosti, rozpolcenosti. Čínský znak pro tento termín představuje muže, který má nohy na dvou člunech (Guinness, 1998).

V našem případě vnímáme pochybnost jako stav mezi vírou a nevírou. Podle Guinness (1998) mají pochybnosti v životě křesťana několik příčin. Mezi ně například patří pochybnosti pocházející z vytváření falešných obrazů Boha. Dále je-li víra postavena na slabých základech, je dříve či později vystavena konfrontacím, ve kterých buď obstojí, nebo zanikne. V nejspisovné řadě autor uvádí pochybnosti, které mají příčinu v netrpělivosti. Lidé často od Boha očekávají rychlá a snadná řešení svých obtíží. Bolestné problémy, které se vlečou dlouhý čas, mohou u daných jedinců evokovat neexistenci Boha nebo při nejmenším jeho nezájem o člověka.

Velice zajímavě pojednává o pochybnosti Halík (2005). Pochybnost, která je sestrou víry, vychází z vědomí, že existuje velká propast mezi absolutním tajemstvím Božím a lidskou kapacitou toto tajemství pochopit, pojmout a vyjádřit. V tomto prostoru propasti mezi člověkem a Bohem se může objevit pochybnost, která směřuje ke snažení, jak Boha chápat a jak ho vyjádřit. Pochybnost pomáhá víře, jestliže je deformována jistotou, že máme na všechno odpověď a jsme majiteli pravdy.

2.5 Krize řeholníka

Ne jenom s ohledem na oblast řeholního života se domníváme, že je na tomto místě vhodné zmínit krize, které jsou způsobeny jednak intrapsychickou ztrátou a dále vztahovou ztrátou.

U intrapsychické ztráty se jedná o ztrátu naděje, pocitu svobody, vzdání se plánů do budoucnosti, zmaření nějakého ideálu. Intrapsychická ztráta zůstává zpravidla skrytou životní událostí, o které ostatní nemusí vědět a dále může být i těžko postřehnutelná pro jedince, který danou ztrátu prožívá (Špatenková, 2011).

Vztahová ztráta souvisí s ukončením kontaktů a komunikace s určitou osobou. Dochází k ní zpravidla z důvodu úmrtí, odchodu, změnou působiště (Špatenková, 2011).

Nároky na řeholní život jsou značné. Altrichter (2012) uvádí celou řadu oblastí, se kterými se řeholník musí potýkat: více než dobrá schopnost jednat s lidmi mimo klášter; v případě profesního selhání se řeholníkovi pravděpodobně odpustí méně než jinému pracovníkovi; řeholník musí umět skloubit svůj intenzivní vnitřní život s plným nasazením vnějšího života; plná účast v rodinném životě vlastní komunity; má být inspirací a má poskytovat vedení lidem, kteří mu jsou svěřeni; je zde také překonávání monotónního a stereotypního způsobu života; schopnost spolupráce s autoritou – představenými; překonávání nesympatií vůči některým členům komunity.

Nelze tvrdit, že řeholní život je oproti jinému životnímu stavu těžší, je zkrátka jiný a promítají se do něho jak skutečnosti, se kterými se lidé běžně sami setkávají, tak prvky duchovního života, především touhy zachovat věrnost svobodně přijaté náročnosti evangelia.

2.5.1 Temná noc

V křesťanské mystice se pro období, kdy člověka, velmi zjednodušeně řečeno, zakouší ve svém duchovním životě těžkosti, krizi a vyprahlost, vžil termín temná noc. Je to pojem, který se připisuje sv. Janu od Kříže¹ a dává se do souvislosti především s kontemplací.

Podobně jako mnoho jiných duchovních autorů, i sv. Jan od Kříže si uvědomoval přítomnost temných chvil v životě člověka. Ve své nauce se Jan opírá

¹ Sv. Jan od Kříže (1542 – 1591), španělský mystik a básník, člen karmelitánského řádu, řádový reformátor, učitel církve.

o vlastní prožitky a zkušenosti svých žáků. Došel k přesvědčení, že prožitek temnoty může být normální zkušeností, kterou člověk zakouší na své cestě k Bohu a je tedy etapou patřící do procesu duchovního zrání. Temnota dle Jana pochází v první řadě z prožívané a reflektované skutečnosti (Poříz, 2009).

Moore (2009, 19) hovoří o tom, že:

„Temná noc může být nepříjemně rušivá. Nemusí nabídnout žádné východisko a nutí nás spoléhat jen na víru... Temná noc volá po duchovní odpovědi, nejen po terapeutické... Temné noci slouží duchu tím, že vás donutí obracet se k něčemu, co je až za lidskými schopnostmi. A mohou vás otevřít novým tajemným možnostem“.

2.6 Krize a společnost, církevní a řeholní společenství

Přibližně od devadesátých let dvacátého století zaznamenává církev (máme na mysli především Římskokatolickou) značný pokles své popularity, u občanů naší republiky ztrácí důvěru. Zatímco v roce 1991 považovalo církev za důvěryhodnou 41% respondentů, v roce 1997 to bylo již jenom 29% (Mišovič, 1999).

Ve světě roste počet kněží, pouze v Evropě jejich počet klesá. S počtem řeholnic je tomu jinak. Přestože roste jejich počet v Asii a Africe, je zaznamenán jejich celkový pokles - v roce 2009 byl počet sester 729 371, oproti roku 2008 klesl jejich počet zhruba o deset tisíc (Šindelářová, 2011).

Číselný úbytek řeholníků vyznívá značně pesimisticky. Ač to zní paradoxně, lze tento jev vnímat jako uzdravující, i když bolestnou očistu. Toto vnímání však bude nepříjemné tam, kde řeholní společenství vystavěla svoji důvěru na množství svých členů, tam kde se jim počet stal předmětem prestiže a určité pýchy. Jestliže je pro společenství důležitý počet, dostává se do nebezpečí odsunutí kvality na druhé místo. Rovněž tam, kde se klade extrémní důraz na funkčnost a výkonnost bude úbytek vnímán negativně. Tato společenství jsou ohrožená možností nedostatku úcty k jednotlivým členům – důležitý je přeci výkon. Řeholní společenství by si především měla zachovat svobodu, aby mohla tvořivě reagovat na znamení doby (Cencini, 1997).

Zjednodušeně, ale přesto výstižně popisuje základní prvky vývoje řeholních společenství Vácha (2009). Na začátku stojí charismatická osobnost zakladatele,

který přináší novou myšlenku, oslovující určitou skupinu lidí. Společenství nabírá nové členy a zažívá vzestup. Nadšení přetrvává do smrti zakladatele a dále po dobu asi jedné generace žáků, kteří zakladatele osobně znali. Společenství zakotví, nové členy však již nabírá v pomalejší křivce – lze to přirovnat ke střednímu toku řeky. V dalším období přichází stagnace, společenství má určitou formu, ale čeká na novou charismatickou osobnost, která přinese nové nadšení nebo řádovou reformu.

Vezmeme-li v úvahu, že mnohá současná řeholní společenství vznikla v devatenáctém století (zde nemáme na mysli „starobylé“ řády, které mají svoji vlastní linii vývoje), je zřejmé, že většina z nich se právě nachází ve fázi stagnace, až značného úbytku svých členů. Co taková společenství čeká? Zánik? Sloučení s jinými řeholními společenstvími? Reforma?

Na tomto místě bychom rádi nechali zaznít myšlenky současného významného teologa a filozofa profesora Tomáše Halíka. Zajímavý je jeho pohled věnovaný naší době:

„Jedním z temných mraků naší doby a naší civilizace je bezpochyby deprese, která se ani zdaleka nevyhýbá komunitám věřících. Spěchám dodat, že mám na mysli jev daleko širší, než je to, co tímto termínem označuje psychiatrie a klinická psychologie.... Chci jen upozornit na to, že přinejmenším některé formy deprese jsou civilizační chorobou, projevem a důsledkem širšího a hlubšího jevu „naladění“ naší společnosti, stavu našeho světa, zejména poškození přírodního a sociálního prostředí“ (Halík, 2010, 220 – 221).

Halík (2005) se domnívá, že v naší společnosti chybějí solidní vědomosti a znalosti, proto se kolem náboženství a věřících lidí vznášejí jakýsi prvek výjimečnosti, ale spíše v tom negativním slova smyslu. Věřící člověk, přestože je mu zaručena náboženská svoboda, se mnohdy těžce odhodlává přiznat se ke své víře, popřípadě má snahu své okolí ubezpečovat, že „jinak je normální“.

A na závěr této kapitoly:

„Ozve-li se slovo krize, hned se ze všech stran jako supi slétají náboženští i sekulární mesiáši se svými nabídkami, jednoduchými a zaručenými recepty na spásu. Ale krize, osobní i společenské, nemusejí nutně budit strachy a hysterické reakce; krize jsou přirozenými průvodci života, jsou jako balvany v řečišti, které toku života dávají spád, dynamiku a zajímavost. Život bez krizí a zkoušek by byl jako líný, rozbahnělý potok či umělá nádrž se zatuchlou, stojatou vodou. Nemá valný smysl jen naříkat a pátrat v minulosti po vinících krizí (už nemohu vystát

neustálé kopání konzervativních katolických odpůrců moderny do Descarta či Kanta) a hledat marně cestu zpátky. Ježíš se při pohledu na nemocného odmítal dívat dozadu, jen moralizovat, spekulovat o tom, „kdo zhřešil, zda on, či jeho rodiče“, nýbrž viděl nemoc jako výzvu a příležitost k tomu, aby člověku bylo pomůženo a „tak se na něm zjevila sláva Boží“ (Halík, 2009, 44).

3. Spiritualita

3.1 Vymezení pojmů spiritualita a religiozita

V současné době existuje velké množství definic spirituality.

Hartl, Hartlová (2004) mají pro tento pojem krátkou a neurčitou definici. Vymezují spiritualitu jako vyhraněnou zaměřenost na psychickou stránku člověka; důraz je kladen na nejmenší možnou závislost psychiky na tělesných faktorech.

Podíváme-li se u stejných autorů na pojem religiozity, zjistíme, že jej definují jako zbožnost, sílu víry, náboženské přesvědčení, jeho různou míru a odraz v chování a každodenní praxi člověka (Hartl, Hartlová, 2004).

Z teologického hlediska se jedná o výsledek cíleného působení Ducha Svatého. V církvi se projevuje mnoho podob spirituality. Současná spiritualita se snaží o opětovné získání duchovnosti. Nenechává však bez povšimnutí i oblast okultizmu, východní meditace, různých náboženských hnutí (De Fiores, T. Goffi, 1999).

V psychologickém pojetí spirituality hovoříme o lidském duchu, jedná se o výrazně pozitivně chápaný, ale do značné míry neurčitý pojem. Jde o nejvyšší zájem, o orientaci na to, co je osobně nejdůležitější, posvátné apod. Spiritualitou se rozumí vše, co člověka povznáší, co přesahuje běžné všední starosti. Řadíme sem například kulturu, etiku, umění, tvořivost, svobodu, moudrost, niternost, autenticitu, životní smysl atd. Z hlediska psychologie nemusí spiritualita nutně souviset s náboženstvím (Říčan, 2007).

Dle Střížence (2001) je nevyhnutelné rozlišování spirituality a religiozity. Různí autoři považují spiritualitu za způsob existence a charakterizují ji určité hodnoty ve vztahu člověka k sobě, jiným lidem, přírodě, životu a tomu, co považují za ultimát. Naproti tomu je religiozita charakterizována jako přidržení se přesvědčení a rituálů organizovaných církví nebo náboženskou institucí. Přestože se spiritualita i religiozita mohou vztahovat například k Bohu, je spiritualita považována za více individuální a osobní přímou zkušenost, kdežto religiozita za více kolektivní a dogmatickou.

3.2 Psychologické pojetí spirituality

Vzhledem k tomu, že se spiritualita váže více na individuální a osobní zkušenost, je možné ji považovat i za psychologický pojem (Říčan, 2006).

Dříve si psychologie vystačila s pojmem náboženství. Pod vlivem sekularizace Západu, tedy pod snahou vytvořit kulturu, která by nebyla závislá na tradičním náboženství, ale i s ohledem na vzrůstající averzi proti církvím, bylo zřejmě nutné začít používat termín, který není zatížený negativními konotacemi (Říčan, 2006).

Zajímavý pohled na spiritualitu z hlediska psychologie nám přinášejí některé Belzenovy úvahy. Beizen (2009) především vyzývá k neutrálnímu postoji psychologie vůči spiritualitě, kdy si má psychologie jednak zachovat hodnotovou neutralitu a dále se nemá snažit o vytvoření definice spirituality. U Belzena (2009) se také setkáváme s otázkou, zde je psychologie vůbec schopná přispět něčím důležitým k porozumění spirituálním aktivitám. Belzen (2009) rovněž vyslovuje námitku proti názoru některých psychologů, kteří se domnívají, že spiritualita je součástí naší přirozenosti. Jednak nevidí žádnou potřebu takového předpokladu, dále tento postup nám neumožní dozvědět se něco nového o svébytnosti spirituality. Vyslovuje předpoklad, že člověk se spíše spirituálním může nebo nemusí stát.

Naopak Schermer (2007) považuje spiritualitu za kvalitu života, bytí a prožívání, jejíž součástí je vědomí nekonečna, nevyslovitelného a nepopsatelného. Nepovažuje spiritualitu za pouhý doplněk našich základních pudů, ale za jejich nedílnou součást, která je utváří a dává jim strukturu. Dále považuje spiritualitu za naší vrozenou schopnost a za formující prvek naší mysli. Její místo je v jádru našeho bytí a emočního života.

3.2.1 Spiritualita a lidské vztahy

Podle Říčana (2006) spiritualita, přestože je primárně zaměřená k osobnímu prožívání vztahu k určité hodnotě, má důsledky pro vztahy, které jedinec prožívá vůči druhým lidem.

Tyto vztahy samy o sobě mají za určitých okolností spirituální povahu, například:

- Okouzlení – krása, půvab druhého člověka může vyvolat nadšení, které je srovnatelné s vrcholnou zkušeností. Obdiv se nemusí vztahovat jenom k tělu, ale i k uměleckému dílu.
- Respekt – úcta k lidské bytosti. Mnohdy si jedinec nemusí uvědomovat, z jakého důvodu k někomu pociťuje respekt, ale v dané chvíli vnímá přítomnost něčeho svrchovaně důležitého a cenného.
- Intimita – blízkost spojená s pocitem štěstí, který mívá až extatickou intenzitu. Jedná se o prožitek překročení hranice mezi já a ty.
- Soucit – ve svém vrcholu patří k nejhlubším existenciálním prožitkům, který může mít až podobu radikálního sebeobětování.
- Nenávist – nesmíme zapomínat, že spiritualita není pouze pozitivním prvkem, má také svoji stinnou stránku. Nenávist, je-li provázená mučením jiného člověka nebo živé bytosti, může být intenzivním až extatickým prožitkem (Říčan, 2006).

Uvedené aspekty lze snadněji nacházet v umělecké tvorbě více než v psychologii. Psychologie by se dle Říčana (2006) měla v této oblasti věnovat pečlivému popisu a analýze spirituálních poloh a jejich vztahových emocí, ale také jich kultivací.

Psychologii přísluší zkoumat spiritualitu jako intrapsychický fenomén v interpersonálních i sociálních souvislostech (Říčan, 2006).

V oblasti spirituality je s ohledem na kvalitu života nutná schopnost rozlišování. Ne vše, co je spirituální, je automaticky pro člověka dobré. Křivohlavý (2009) se zmiňuje o moudrosti, kterou chápe jako schopnost rozlišovat cíle dobré od nedobrych, hodnotné od nehodnotných, významné od bezvýznamných, dále cíle zdravé od nezdravých, nadějně od beznadějných.

3.3 A co náboženství?

Je velice obtížné definovat pojem náboženství. Do devatenáctého století byl za hlavní kritérium náboženství považován vztah k Bohu. V té době, v okruhu evropské civilizace, působila zejména tři monoteistická náboženství: křesťanství, islám a judaismus. S tím, jak narůstala znalost mimoevropských náboženství, bylo zřejmé, že uvedené kritérium nebude postačující. V buddhismu nebo taoismu pojem Boha nenalezneme (Horyna, 1994 in Pechová 2011).

Podle Rudolfa Otty, německého religionisty, začalo být náboženství definováno vztahem k posvátnu. Religionista Mircea Eliade naproti tomu rozdělil jevy světa na posvátné (sakrální) a světské (profánní) a v tomto rozdělení spatřoval povahu náboženství (Horyna, 1994 in Pechová 2011).

Náboženství po dobu mnoha staletí poskytovalo lidem odpověď na otázku, co je smyslem jejich života. Křivohlavý (2006) nabízí tři okruhy, ve kterých vyjadřuje souvislost křesťanského náboženství s problematikou smysluplnosti života:

1. *Zaměřeno na člověka* – pojetí člověka je v křesťanském náboženství ústředním tématem. Důraz je kladen především na to, čím by člověk mohl a měl být.
2. *Zaměřeno na jednání člověka* – v Bibli je možné spatřit mnoho sloves aktivity, tedy vyjádření toho, co lidé dělají, jaký mají cíl.
3. *Zaměřeno na dialog* – o nejdůležitějších otázkách života hovoří člověk velice otevřeně a obrací se na Boha. Pro křesťana je modlitba vyšší formou dialogu.

3.4 Religiozita v České republice na počátku 21. století

Často slýcháme, že naše země patří mezi nejvíce sekulární, avšak je-li tento termín pro nás příznačný, závisí právě na definici náboženství a výběru praktik, na jejichž základě posuzujeme míru religiozity a sekularizace (Hamplová 2008 in Lužný 2008).

Zajímavá zjištění přinesl výzkum „Detradicionalizace a individualizace náboženství (dále DIN), který proběhl v roce 2006 a zúčastnilo se ho 1 200 respondentů starších 18 let. Tradičnímu křesťanskému konceptu Boha věřilo jen 10% dotázaných, 14% nevěřilo v žádnou nadpřirozenou sílu a ostatní respondenti nevěděli, popřípadě věřili v nějakou formu nadpřirozena. Naší současné české populaci nejsou blízká tradiční náboženství, ale v hojně míře se u ní vyskytuje víra v nadpřirozené jevy, magii, astrologii, reinkarnaci a léčitelství. 52% dotázaných věří, že existují věštcí, kteří dovedou předvídat budoucnost, 44% dotázaných věří v pravdivost horoskopů, 41% dotázaných věří, že amulety mohou přinést štěstí, 39% dotázaných věří, že léčitelé mají své schopnosti od Boha a 26% dotázaných věří, že se po smrti mohou narodit znovu (Hamplová, 2008 in Lužný 2008).

Na základě uvedených výsledků lze konstatovat, že v naší populaci je nízký zájem o tradiční formy náboženství a církve, ale není ji vzdálená víra v nadpřirozené jevy nebo magii (Hamplová, 2008).

4. Některé dosavadní výzkumy v oblasti řeholního života

V této kapitole bychom rádi preferovali o rozsáhlém výzkumu, který probíhal převážně v USA a o kterém informuje Slaninka (2008) ve své publikaci Psychológia a spiritualita.

Výzkum, který vedl italský jezuita Luigi Rulla, začal v šedesátých letech dvacátého století, trval přibližně 14 let a pracoval se skupinou 608 řeholníků a řeholnic. Kontrolní skupinu tvořilo 38 laiků. Výzkum měl tři fáze – 1. po deseti dnech po vstupu do řeholního společenství; 2. po dvou letech formace; 3. po čtyřech letech formace. Slaninka (2008) neuvádí konkrétní použité výzkumné metody. Zmiňuje se pouze o analýze osobnosti, která kromě jiného zkoumala existenciální zralost a zahrnovala tyto aspekty:

- Efektivnost ve studiu a práci,
- Věrnost a stupeň osobní zaangażovanosti pro morální hodnoty a ideály zasvěceného života,
- Schopnost a kvalitu rozvíjení mezilidských vztahů.

Z výzkumu vyplynula následující zjištění. Existenciální zralost kandidátů při vstupu do řeholního společenství nejvíce ovlivňují transcendentní hodnoty (například evangelijní ideály). Očekávalo by se, že postupem času, tím jak si kandidát prohloubí poznání těchto ideálů, bude jeho zralost kvalitativně vyšší a hlubší než jak tomu bylo při vstupu do řeholního života. Výzkum však ukázal, že až u 80% kandidátů po čtyřech letech formace mají evangelijní ideály slabší vliv na rozvoj jeho zralosti, než tomu bylo před nebo těsně po vstupu do řeholního společenství. Rulla dospěl k názoru, že osvědčené prostředky duchovního života po několika letech ztrácejí svoji účinnost - 80% řeholníků má po několika málo letech řeholní formace problém interiorizovat evangelijní hodnoty ve svém životě. Rulla a jeho spolupracovníci viděli důvod především v podvědomých psychických potřebách. Na začátku svého řeholního života si kandidát vlivem prvotního nadšení nemusí tyto psychické potřeby uvědomovat. Po té, co nadšení odezní, mohou podvědomé potřeby nabýt nové a větší síly a více ovlivní cítění, touhy a postoje kandidáta (Slaninka, 2008).

Rulla nezůstal pouze u teorie, ale nabídl zájemcům konkrétní pomoc, která spočívala ve využití metod klinické psychologie a psychodynamické terapie, s pomocí kterých si kandidát mohl uvědomit své podvědomé psychické potřeby a jejich vliv na myšlení a cítění. Uvědomění mělo mít za cíl následnou integraci psychických potřeb kandidáta do jeho vlastního života (Slaninka, 2008).

V roce 1971, v průběhu daného výzkumu, vznikl Institutu psychologie na Papežské Gregoriánské univerzitě v Římě. Uvedená studie je považována za jednu z příčin vzniku institutu (Slaninka, 2008).

Zahraniční výzkumy, které probíhaly v nedávné nebo v současné době a jejichž výzkumný vzorek tvořily právě řeholnice, jsou převážně zaměřeny na oblast zkoumání příčin onemocnění demencí. Přestože dané výzkumy nesouvisejí s tématem diplomové práce, rádi bychom jako příklad krátce uvedli výzkum, který uskutečnili Danner, Snowdon, Friesen (2001). Výzkum zaměřený na pozitivní emoce a jejich vliv na dlouhověkost, svým způsobem navazoval na výzkumy z devadesátých let.

V roce 1991 až 1993 se do uvedeného výzkumu zapojilo 678 řeholnic, které se narodily před rokem 1917. Řeholnice umožnily přístup k archivním záznamům, každoročně se podílely na hodnocení kognitivních a tělesných funkcí a souhlasily s výzkumem mozku po jejich smrti (Danner, Snowdon, Friesen, 2001).

Při prohledávání klášterních archívů bylo zjištěno, že v roce 1930 představená daného kláštera požádala sestry, které měly složit doživotní sliby, o napsání životopisu. Forma životopisu byla předepsaná – životopis měl obsahovat maximálně 300 slov, měl být napsán na jednom listu papíru a sestry měly zmínit místo narození, údaje o rodičích, zajímavé události z dětství, navštěvované školy, motivaci pro vstup do kláštera. Objevené životopisy se pro výzkumný tým staly neocenitelným zdrojem. Pro zařazení do výzkumu byla stanovena tato kritéria – sestry, které se narodily a vyrůstaly ve Spojených státech – důvodem byla předpokládaná výborná znalost jazyka a záruka, že daný životopis psaly vlastní rukou a samostatně. Na základě daných kritérií bylo vybráno 180 životopisů. Přestože byla předepsaná forma, v životopisech se odrážel osobitý styl pisatele a byly psány od jednoduchého sdělení událostí až po sdělení, která měla emotivní obsah. Životopisy byly podrobeny kódování. Studie zjistila statisticky významný vztah mezi pozitivním emocionálním obsahem životopisu, který byl napsán v rané dospělosti a dlouhověkostí (Danner, Snowdon, Friesen, 2001).

Do určité míry s naší prací koresponduje zahraniční kvalitativní výzkum opět zaměřený na starší řeholnice. Jedná se o práci s názvem „Solitude and prayer in the late lives of elder Catholic women religious“ (Samota a modlitba v pozdním životě katolických řeholnic). Melia (2001) provedla výzkum v rámci rozsáhlejší studie starších řeholnic sestry, která je zaměřená na jejich kvalitu života, proces stárnutí a vztah k Bohu. Autorka pracovala s 39 řeholicemi ze třech různých řádů v průměrném věku 80 let. Použitou metodou byl hluboký rozhovor. Melia (2001) na základě vyhodnocení rozhovorů došla k následujícím závěrům – přestože 35 řeholnic vyjádřilo obavy ohledně stárnutí, které byly

stejně jako u ostatních lidí (strach ze závislosti na okolí, strach z narůstajících zdravotních problémů...), měly řeholnice velkou oporu ve své víře. Dále sociální stažení a prožívanou samotu nevnímaly jako izolaci, naopak dané skutečnosti hodnotily jako příležitost a prostor k prohloubení svého duchovního života. Prostor a čas věnují také přípravě na smrt. Jedna respondentka se vyjádřila ve smyslu, že na stárnutí se jí líbí to, že se blíží den, kdy se setká s Bohem tváří v tvář. Smysl a poslání svého života spatřovaly především v modlitbě za sebe navzájem, za své společenství a za ostatní, kteří je o modlitbu žádají.

Závěry z uvedeného výzkumu mají však omezenou platnost. Autorka pracovala s malým vzorkem řeholnic a sama uvádí, že se výzkumu zúčastnily řeholnice, které byly se svým životem spokojené.

V našem prostředí probíhají výzkumy a studie z oblasti řeholního života především jako součásti bakalářských a diplomových prací. Jedná se převážně o kvalitativní výzkumy s malým počtem respondentů nebo teoretické práce. Například Kallová (2007), v rámci své bakalářské práce uskutečnila rozhovor se šesti novickami, které vstoupily do řeholního společenství po roce 2000. Autorka zjistila, že silnou motivací pro vstup do kláštera byl pro tyto respondentky komunitní život.

Dále například Sedláková (2009) věnovala svoji diplomovou práci, teoreticky zaměřenou, podrobnému studiu dvou kongregací, které působí na našem území - Českou kongregaci sester dominikánek a Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.

Empirická část

5. Cíl práce

Cílem práce je deskripce některých prvků zasvěceného života, tak jak je vnímají ti, kteří tímto způsobem života žijí. Respondenti budou odpovídat na otázky, které souvisejí s formací, soužitím v komunitě, vzájemnou komunikací, přetíženosti činnostmi atd. Zajímá nás, zda je rozdíl mezi tím, jak danou oblast hodnotí a vnímají členové činných řeholních společenství, a tím, jak jí vnímají členové kontemplativních řeholních společenství a také zda je rozdíl mezi jednotlivými věkovými skupinami respondentů.

Protože lez předpokládat, že délka pobytu v klášteře může do značné míry pozitivně korelovat s výskytem krize, pocitem osamělosti a přetížeností, budeme těmto otázkám věnovat větší pozornost. Vzhledem k tomu, že jsme v odborné literatuře nenašli žádný srovnatelný výzkum, stanovíme pro dané oblasti nulové hypotézy.

Nulové hypotézy rovněž stanovíme pro zjištění, zda mezi členy činných a kontemplativních řádů existuje statisticky významné rozdíly v oblastech výskytu krize, osamělosti a přetíženosti.

Značná část práce je věnována tématu krize, kterou respondenti během svého zasvěceného života prožili. U sedmi vybraných respondentů budeme zjišťovat, jakou konkrétní krizí prošli, kde nalézali oporu, jaký byl postoj představených a komunity, jak danou krizi hodnotí s odstupem.

Dále nás bude zajímat, jaký typ spirituality u respondentů převažuje. Za tímto účelem použijeme Pražský dotazník spirituality PSQ 36.

5.1 Výzkumné otázky

- 1. Jak lidé, kteří žijí zasvěceným způsobem života, hodnotí formaci, které se jim dostalo a stále dostává, duchovní vedení a možnosti případného dalšího vzdělávání?*
- 2. Jak lidé, kteří žijí zasvěceným způsobem života, vnímají vzájemnou komunikace, generační rozdíly a necítí osamělosti?*
- 3. Jsou lidé žijící zasvěceným způsobem života přetížení?*
- 4. Zažili respondenti během svého života v klášteře krizi? A pokud ano, čeho se prožitá krize týkala?*

5. *Měli respondenti během své krize oporu v řeholním společenství, případně měli zájem využít služby psychologa.*
6. *Rozhodli by se respondenti znovu pro řeholní život? A pokud ano, volili by stejné řeholní společenství?*
7. *Jakou konkrétní krizi prožili vybraní respondenti, co jim bylo oporou? Věděli představení a komunita co prožívají? Jak dané období hodnotí s odstupem?*
8. *Jaké je převažující spiritualita u lidí, kteří žijí zasvěceným způsobem života?*

5.2 Hypotézy

1. *U členů činných společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a prožíváním osamělosti.*
2. *U členek kontemplativních společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a prožíváním osamělosti.*
3. *U členů činných společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a jejich přetížeností.*
4. *U členek kontemplativních společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a jejich přetížeností.*
5. *U členů činných společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a výskytem krize.*
6. *U členek kontemplativních společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a výskytem krize.*
7. *Mezi členy činných a kontemplativních společenství neexistuje statisticky významný rozdíl v prožívání osamělosti. $H_0: \mu_1 = \mu_2$.*
8. *Mezi členy činných a kontemplativních společenství neexistuje statisticky významný rozdíl v jejich přetíženosti. $H_0: \mu_1 = \mu_2$.*
9. *Mezi členy činných a kontemplativních společenství neexistuje statisticky významný rozdíl ve výskytu krize. $H_0: \mu_1 = \mu_2$.*

6. Aplikovaná metodika

V diplomové práci jsme se rozhodli pro oba typy výzkumu – kvantitativní a kvalitativní, a to vždy s ohledem na povahu získaných dat.

6.1 Dotazník

Pro výzkumné účely své diplomové práce jsme vytvořili krátký dotazník s názvem „Život v řeholním společenství“. Dotazník je rozdělený na dvě části.

První část dotazníku je zaměřená na získání základních sociometrických dat, obsahuje celkem 5 otázek.

Druhá část dotazníku s pomocí 14-ti otázek zjišťuje, jak respondent vnímá svůj život v řeholním společenství – formaci, způsob vzájemné komunikace, pracovní přetíženost, dále také jak respondent prožíval případnou krizi, zda měl oporu ve společenství atd.

Na jednotlivé otázky dotazníku odpovídali respondenti prostřednickým škálou: 0 = výrok je nepravdivý, 1 = výrok je částečně nepravdivý, 2 = výrok je neutrální, 3 = výrok je částečně pravdivý, 4 = výrok je pravdivý.

Součástí dotazníku je rovněž otázka, kde mají respondenti prostor pro bližší specifikaci prožité krize.

Celé znění dotazníku je v příloze č.1.

6.2 Zpracování dat z dotazníku

Ke zpracování sebraných dat jsme použili počítačový program Microsoft Office 2010, a to následujícím způsobem: Tabulky a grafy byly tvořeny v aplikaci Microsoft Word 2010.

Pro zaznamenání a shromáždění dat z dotazníku „Život v řeholním společenství“ a určení průměrné hodnoty odpovědí na jednotlivé otázky, byla použita aplikace Microsoft Excel 2010. K vytvoření příslušných tabulek a grafů byla použita aplikace Microsoft Word 2010. Rozdělení respondentů do jednotlivých kategorií a záznamy jejich odpovědí na otázky dotazníku jsou k dispozici v příloze č. 2 a č. 3.

Pro ověření nulových hypotéz – stupeň závislosti délky pobytu v klášteře na prožívání pocitu osamělosti, přetíženosti a krize - jsme použili Pearsnův korelační koeficient. Výpočet jsme provedli v aplikaci Microsoft Excel 2010 s pomocí nástroje

Analýza dat. Za významnou budeme považovat absolutní hodnotu korelace 0,4 a výše.

Pro ověření nulových hypotéz, kdy tvrdíme, že mezi členy činných a kontemplativních řádů není statisticky významný rozdíl v odpovědích na otázky ohledně osamělosti, přetíženosti a krize, jsme použili následující postup (Reiterová, 2004):

- výpočet rozptylu sledovaných výběrů,
- užití Fisherova F-testu ke zjištění rozdílu mezi rozptyly sledovaných výběrů
- podle výsledku F-testu se rozhodneme, jaký typ t-testu je nutné použít – zda dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů nebo dvouvýběrový t-test s nerovností rozptylů. Hladina významnosti $\alpha=0,05$.

Výpočty jsme provedli v aplikaci Microsoft Excel 2010 s pomocí nástroje Analýza dat. Veškeré provedené výpočty jsou k nahlédnutí v příloze č. 4.

Pro analýzu kvalitativních dat (bližší specifikace prožité krize) jsme použili metodu kódování. Nejprve jsme provedli klasifikaci jednotlivých odpovědí, na základě které jsme odpovědi rozdělili do několika kategorií. Dále jsme porovnávali, jak prožitou krizi specifikovali členové činných a členové kontemplativních řádů.

6.3 Metoda moderovaného rozhovoru – inetrwiev

K zodpovězení výzkumné otázky č. 7, kdy nás zajímá konkrétní prožitek krize, způsob jejího zvládnutí, případná opora ze strany představených a komunity a následné zhodnocení krize, jsme použili metodu polo strukturovaného rozhovoru. Vzhledem k tomu, že si respondenti nepřáli rozhovor nahrávat, zaznamenali jsme jejich odpovědi písemně. Rozhovory jsme následně přepsali do textového souboru - aplikace Microsoft Word 2010 a zaslali je dotyčným respondentům ke kontrole a případnému doplnění.

Pro zpracování jednotlivých rozhovorů byla použita analýza výpovědí s ohledem na stanovený okruh otázek (Miovský, 2009).

Celá znění rozhovorů jsou k dispozici v příloze č. 5.

6.4 Pražský dotazník spirituality

Na zodpovězení otázky jaký je převažující typ spirituality u lidí, kteří žijí zasvěceným způsobem života, jsme zvolili Pražský dotazník spirituality (PSQ 36), který jsme použili následujícím způsobem:

- průměrné hodnoty jednotlivých škál výzkumného souboru byly rozděleny do tří skupin: první skupinu tvoří celý soubor respondentů, druhou skupinu tvoří členové činných společenství a třetí skupinu tvoří členové kontemplativních společenství. Škála s nejvyšší průměrnou hodnotou bude považována za převažující typ spirituality.
- na jednotlivé položky (výroky) inventáře odpovídali respondenti na pětibodové škále. Škála je vymezená následovně: 0 = daný výrok respondenta vůbec nevystihuje; 1 = daný výrok respondenty spíše vystihuje; 2 = respondent vnímá daný výrok jako neutrální; 3 = daný výrok respondenta spíše vystihuje; 4 = daný výrok respondenta úplně vystihuje.
- pro zpracování uvedených dat jsme použili Microsoft Office 2010 - Microsoft Excel 2010.

6.4.1 Popis testové metody a popis jednotlivých škál

Vzhledem k tomu, že se Česká republika řadí mezi neateističtější země Evropy, snaží se autoři dotazníku (Říčan a Janošová) jednotlivé položky dotazníku formulovat tak, aby se vyhnuli křesťanským termínům (spasení, Kristus, Bible). Podle autorů by měl dotazník spirituality užívat citově nabitě metafory, nadsázku a patos (Říčan, 2007).

Záměrem autorů bylo také najít a měřit spiritualitu jako jednu ze šesti základních vlastností osobností. K pěti základním vlastnostem – k Velké Pětce (neurotismus, extraverte, otevřenost, přívětivost a svědomitost) – dospěly dosavadní výzkumy osobnosti, které však nebraly spiritualitu v úvahu (Říčan, 2007).

Vznik PSQ 36 se datuje do roku 2004, kdy Říčan a Janošová použili dotazník s 30-ti položkami, které se týkaly právě oblasti spirituality. Uvedený dotazník aplikovali u 108 vysokoškolských studentů z tří fakult Univerzity Karlovy v Praze (ČVUT, HTF UK, FF UK). Po zpracování výsledků pomocí faktorové analýzy dospěli ke třem faktorům:

- pohanská eko-spiritualita
- interpersonální sounáležitost

- faktor, který sytil položky týkající se setkání s něčím „vyšším, co přesahuje rámec běžné prožitkové reality“; jedná se o určitou blízkost s monoteistickými i polyteistickými náboženstvími (Říčan, Janošová, 2004).

Dalším krokem bylo rozšíření dotazníku na 80 položek. Jejich faktorováním dospěli autoři k pěti faktorům spirituality (Mystická zkušenost, Ekospiritualita, Bytostná sounáležitost, Svědomitá starostlivost, Latentní monoteistická zkušenost). Šestou škálu – Etický entuziasmus – doplnili autoři racionálně (Blatný, 2010).

V různých zdrojích mají jednotlivé faktory různé pojmenování. Pro účely této diplomové práce jsme zvolili pojmenování uvedené v publikaci profesora Říčana (2007, str. 288).

Hlubinná ekologie – pocit jednoty s přírodou a posvátné odpovědnosti za ni – Země jako matka, úcta k živé i neživé přírodě.

Etický entuziasmus – ve škále jsou zmiňovány zážitky spojené s očištěním, odpuštěním, soucit s trpícími, předávání toho co je v nás dobrého druhým, touha po boji proti zlu, touha po štěstí všech bytostí.

Sounáležitost – velmi silně intenzivní prožitky vztahu s druhými lidmi, touha po otevřenosti, souznění s druhými.

Mystické prožitky – škála zaměřená na pocit prožitků za hranicemi vlastního Já, nahlížení do tajemství vesmíru a existence, neexistence prostoru, času, vzdálenosti, sjednocení s veškerým životem, nahlížení do hlubin.

Svědomitá starostlivost – škála souvisí s pociťováním nedostatečnosti, pocity viny, touha změnit svůj život a „začít znovu“, srovnávání vlastní čistoty s čistotou druhého člověka a dále srovnávání vlastní odvahy s odvahou druhého člověka.

Latentní monoteistická zkušenost – přesah běžné reality k tomu, co stojí nad ní, pocit kontaktu s nejvyšší skutečností, víra v existenci nejvyšší Pravdy, vnímání smrti jako návratu domů a brány k nejvyššímu tajemství.

S Pražským dotazníkem spirituality pracovala Jandásková (2009) v rámci své dizertační práce. Výzkumný soubor tvořily starší ženy. Janádková (2009) došla k závěru, že pro skupinu starších žen uvedený dotazník není reliabilním nástrojem pro měření spirituality. Domnívá se, že jednou z hlavních příčin je malá srozumitelnost dotazníků.

7. Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvoří lidé žijící zasvěceným způsobem života. Blíže specifikováno se jedná o řeholní sestry a řeholní bratry římskokatolických řádů a kongregací působících na území České republiky. S uvedeným souborem respondentů jsme spolupracovali již při tvorbě bakalářské práce.

Pro získání respondentů jsme prostřednictvím elektronické pošty zaslali jednotlivým řeholním komunitám žádost o spolupráci na výzkumné části diplomové práce. Kontakty jsme získali na internetu, kde jsou přístupné na webových stránkách www.kvrpzzr.cz – jedná se o webové stránky Konference vyšších představených ženských řádů. Do stanoveného termínu se nám s kladným vyjádřením ozvalo celkem 148 řeholníků a řeholnic. Během měsíce května a června 2010 jsme sestavili dotazník – „Motivace pro rozhodnutí žít Bohu zasvěceným způsobem života“, který jsme spolu s testem Neo Big Five vyhodnotili a zpracovali v bakalářské práci. Dále jsme sestavili dotazník „Život v řeholním společenství“ a přidali Pražský dotazník spirituality PSQ 36. Všechny uvedené materiály jsme v červenci 2010 odeslali respondentům. Prostřednictvím České pošty jsme jich odeslali celkem 120, dalších 28 dotazníků jsme odeslali prostřednictvím elektronické pošty. Způsob doručení dotazníků byl s respondenty předem domluvený. Respondenti měli na vypracování časový prostor do konce srpna 2010. Konečný počet vrácených dotazníků byl 92.

Výzkumu se zúčastnilo celkem 92 respondentů. Údaje od dvou respondentů nemohly být pro nedostatečné vyplnění dotazníků do výzkumu zařazeny. Výzkumný soubor, který tvoří 75 žen a 15 mužů, jsme rozdělili jednak podle věkových pásem, kde nerozlišujeme, zde se jedná o muže nebo ženy a jednak podle příslušnosti k určitému typu řeholního společenství (rozlišujeme činné nebo kontemplativní společenství), opět nerozlišujeme, zda se jedná o muže nebo ženy. Činné společenství se tedy skládá z 67 respondentů (52 žen, 15 mužů) a kontemplativní společenství tvoří 23 žen.

Za účelem rozhovoru jsme prostřednictvím elektronické pošty oslovili celkem 9 různě zaměřených řeholních komunit. Naším cílem bylo získat alespoň 7 respondentů. Dalším požadavkem bylo, aby 3 respondentky byly členkami činných řeholních společenství, aby 2 respondentky náležely ke kontemplativním společenstvím a aby 2 respondenti byli z činných řeholních společenství. Do doby, kterou jsme si stanovili, se nám ozvaly pouze dvě členky kontemplativních společenství. Znovu jsme prostřednictvím elektronické pošty oslovili 4 jiné řeholní komunity a podařilo se nám získat 3 členky činných společenství a 1 respondenta z řady mužů. Posledního respondenta jsme získali prostřednictvím

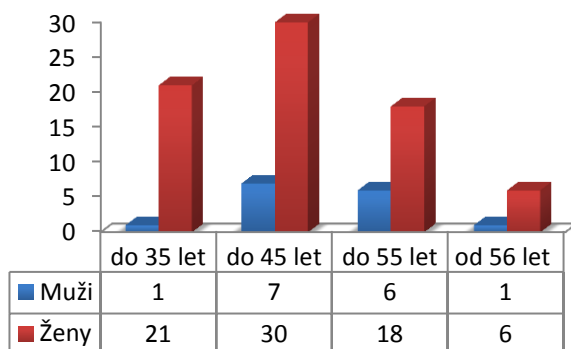
telefonického rozhovoru. Pro získání 7 respondentů jsme museli oslovit 14 řeholních komunit. Respondenti byli předem informováni o tématu a účelu rozhovoru.

Rozhovory proběhly v místech bydliště respondentů, a to v období říjen 2012 až leden 2013 a byly průběžně vyhodnocovány. Pro zachování anonymity, jsme se rozhodli neuvádět bližší specifikaci jejich řeholního společenství a ani místo působení.

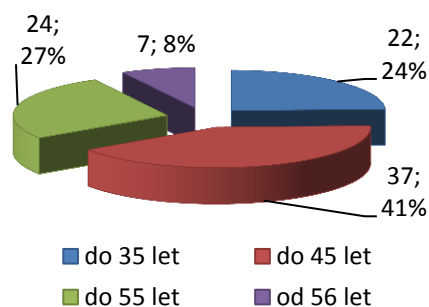
Věk respondentů

Věkové rozložení respondentů se pohybuje od 30 let do 87 let. Celkový průměrný věk zúčastněných je 43,34 let. Průměrný věk mužů je 47,3 a průměrný věk žen je 42,6 let.

Graf č. 1a: Věková pásma



Graf č. 1b: Věková pásma



Věk respondentů při vstupu do řeholního společenství

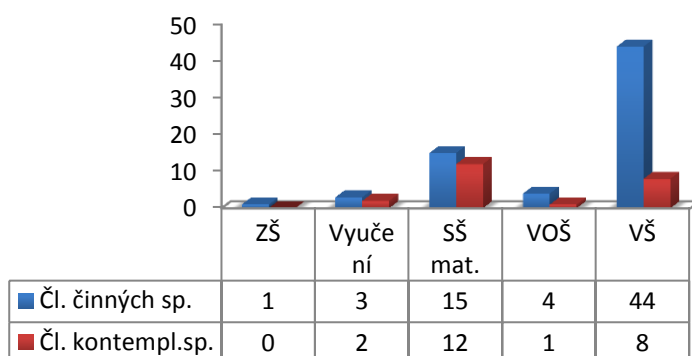
Celkový průměrný věk respondentů v době jejich vstupu do řeholního společenství byl 23,06 let. Průměrný věk u mužů byl 27 let a u žen 23,06 let.

Celková doba života strávená v řeholním společenství

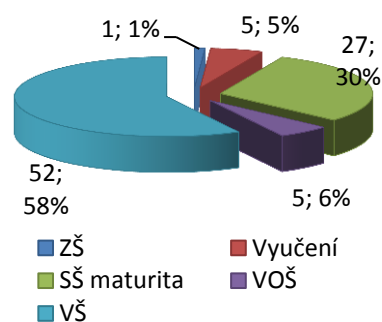
Celková průměrná doba života, stráveného v řeholním společenství je 20,2 let. U členů činných společenství je průměrná doba 21,5 let a u členek kontemplativních společenství je průměrná doba 16,2 let.

Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf č.2a: Nejvyšší dosažené vzdělání

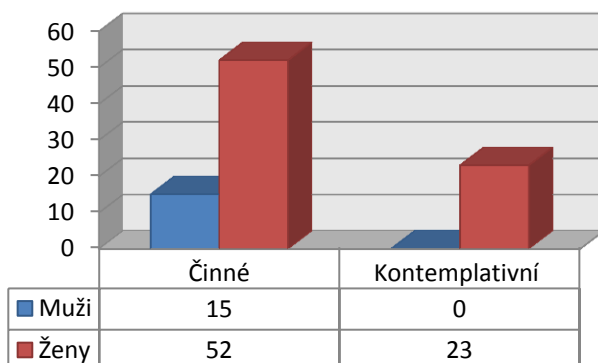


Graf č.2b: Nejvyšší dosažené vzdělání

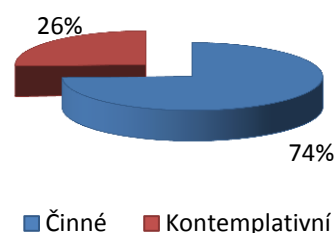


Počty respondentů podle zaměření jednotlivých řeholních společenství

Graf č.3a: Zaměření řeholních společenství



Graf č.3b: Zaměření řeholních společenství



Shrnutí charakteristiky výzkumného souboru

Výzkumu se zúčastnili řeholníci a řeholnice celkového průměrného věku 43,34 let. Průměrný věku vstupu do řeholního společenství činil 23,06 let. U mužů je průměrný věk při vstupu do řeholního společenství vyšší (27 let), vzhledem k tomu, že se jedná o malý výzkumný vzorek, nepřikládali bychom této skutečnosti žádný význam. Můžeme se pouze domnívat, že vyšší věk je způsoben absolvováním povinné vojenské služby, popřípadě absolvováním vysokoškolských studií. U žen je průměrný věk při vstupu do řeholního společenství celkem nízký 22,3 let. Čtyři ženy uvedly věk při vstupu do řeholního společenství nižší než 17 let. Domnívám se, že v těchto

případech se nemohlo jednat o oficiální přijetí, neboť věk pro přijetí do řeholního společenství je stanoven na 17 let.

Celkem 57% respondentů dosáhlo vysokoškolského vzdělání. Následuje početná skupina respondentů se středoškolským vzděláním ukončeným maturitní zkouškou – 30%.

Téměř 75% respondentů uvedlo, že zaměření jejich řeholního institutu je činné nebo činně kontemplativní. Toto dělní jednotlivých řeholních institutů není zcela přesné. Hranice mezi činným společenstvím a kontemplativně činným společenstvím nelze přesně stanovit. V tomto případě se jedná o to, jak zaměření svého společenství vnímají jednotliví respondenti. Pro praktickou stránku výzkumu budou uvedeni respondenti sdruženi do jedné skupiny – činné. Jedna čtvrtina respondentek uvedla, že žije v kontemplativně zaměřené instituci. Oproti předchozí skupině respondentů, se jedná o velmi specifický způsob zasvěceného života. Kontemplativní řeholnice a řeholníci žijí převážně v uzavřeném klauzurovaném prostředí s minimálním stykem s okolím.

8. Analýza dat

8.1 Výzkumné otázky

Jednotlivé výzkumné otázky budou zodpovězeny na základě analýzy odpovědí na otázky položené respondentům prostřednictvím dotazníku „Život v řeholním společenství“. Průměrné hodnoty odpovědí jsou zpracovány v tabulkách a ke každé tabulce náleží dva grafy. První graf mapuje odpovědi rozdělené do kategorií podle věkových pásem a druhý graf mapuje odpovědi rozdělené do kategorií podle příslušnosti k danému řeholnímu společenství (činné nebo kontemplativní).

1. *Jak lidé, kteří žijí zasvěceným způsobem života, hodnotí formaci, které se jim dostalo a stále dostává, duchovní vedení a možnosti případného dalšího vzdělávání?*

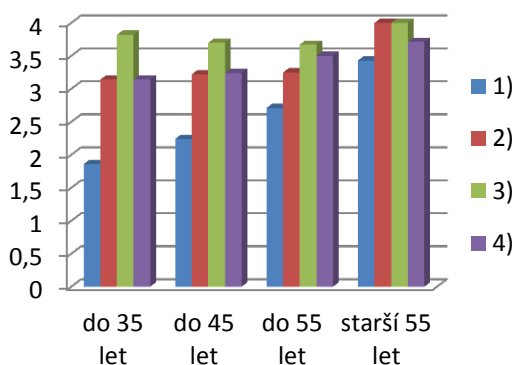
Otázky z dotazníku, které se k dané výzkumné otázce vztahují:

- 1) Formaci, které se mi dostalo a stále dostává, vnímám jako dobrou a dostačující.
- 2) V našem řeholním společenství je otázka duchovního vůdce (popř. zpovědníka) vnímána velmi vážně.
- 3) Jednotliví členové našeho společenství mají možnost volby a svobodu při využívání služby duchovního vůdce (popř. zpovědníka).
- 4) V našem řeholním společenství se dbá na možnost dalšího vzdělávání (jazykové, hudební, jiné odborné).

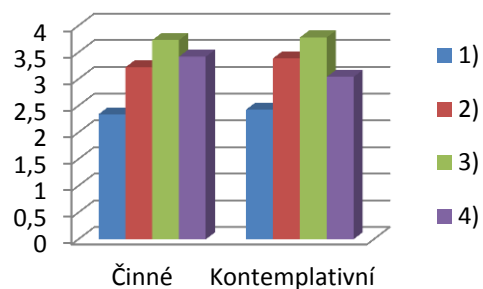
Tab. č.1: Otázky formace, duchovního vedení, dalšího vzdělávání

| Číslo otázky | Skupina do 35 let N=22 | Skupina do 45 let N=37 | Skupina do 55 N=24 | Skupina starších 55 let N=7 | Činné N=57 | Kontemplativní N=23 |
|--------------|---------------------------|---------------------------|-----------------------|--------------------------------|---------------|------------------------|
| 1) | 1,86 | 2,24 | 2,71 | 3,43 | 2,34 | 2,43 |
| 2) | 3,14 | 3,22 | 3,25 | 4,00 | 3,22 | 3,39 |
| 3) | 3,82 | 3,70 | 3,67 | 4,00 | 3,73 | 3,78 |
| 4) | 3,14 | 3,24 | 3,50 | 3,71 | 3,42 | 3,04 |

Graf č. 4a: Odpovědi dle věkových skupin



Graf č.4b: Odpovědi dle zaměření společenství



Z uvedených výsledků vyplývá, že skupina mladších respondentů vnímá svoji formaci k řeholnímu životu jako málo dostačující. Ostatní skupiny respondentů jsou s formací spokojeni. Všichni respondenti vypovídají, že otázka duchovního vedení a dalšího vzdělávání je v jejich společenství vnímána velmi vážně a přistupuje se k ní zodpovědně s ohledem na potřeby jednotlivých členů. Stejně tak je vnímána otázka možnosti svobodné volby duchovního vůdce.

Dále jsme v této oblasti nezaznamenali významné rozdíly v odpovědích členů činných a kontemplativních společenství.

2. *Jak lidé, kteří žijí zasvěceným způsobem života, vnímají vzájemnou komunikaci, generační rozdíly a necítí osamělosti?*

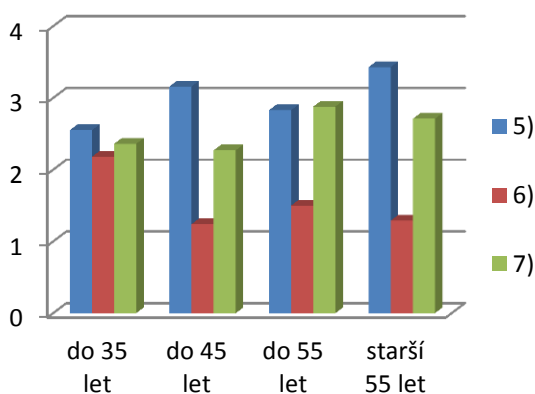
Otázky z dotazníku, které se k dané výzkumné otázce vztahují:

- 5) V našem řeholním společenství je prostot pro otevřenou komunikaci.
- 6) V řeholním společenství zažívám pocit osamělosti.
- 7) Generační rozdíly v našem společenství nepředstavují žádný zvláštní problém.

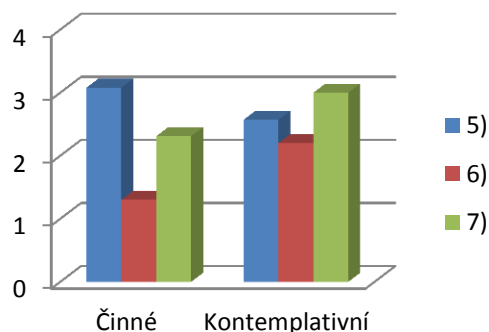
Tab. č.2: Otázky komunikace, osamělosti, otevřenosti

| Číslo otázky | Skupina do 35 let N=22 | Skupina do 45 let N=37 | Skupina do 55 N=24 | Skupina starších 55 let N=7 | Činné N=57 | Kontemplativní N=23 |
|--------------|---------------------------|---------------------------|-----------------------|--------------------------------|---------------|------------------------|
| 5) | 2,55 | 3,16 | 2,83 | 3,43 | 3,08 | 2,57 |
| 6) | 2,18 | 1,24 | 1,50 | 1,29 | 1,30 | 2,20 |
| 7) | 2,36 | 2,27 | 2,88 | 2,71 | 2,31 | 3,00 |

Graf č. 5a: Odpovědi dle věkových skupin



Graf č. 5a: Odpovědi dle zaměření společenství



V oblasti otevřenosti komunikace se nám mezi jednotlivými skupinami nejeví žádné výrazné rozdíly. Pokud se podíváme na otázku vnímání pocitu osamělosti, vidíme, že tento pocit zažívá spíše skupina mladších řeholníků. Dále je zde patrný rozdíl v prožívání osamělosti mezi skupinou respondentů z činných společenství a skupinou respondentek z kontemplativních společenství. Zda je tento rozdíl signifikantní, zodpovíme dále.

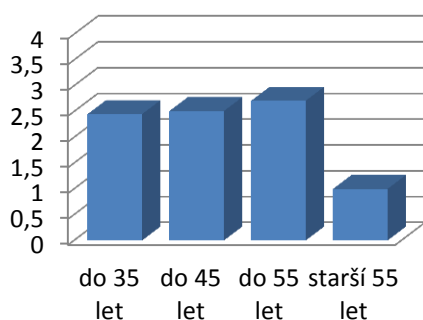
3. Jsou lidé žijící zasvěceným způsobem života přetíženi?

8) Co se týká práce (apoštolát, běžná činnost, správa objektů, administrativa), je naše společenství přetížené.

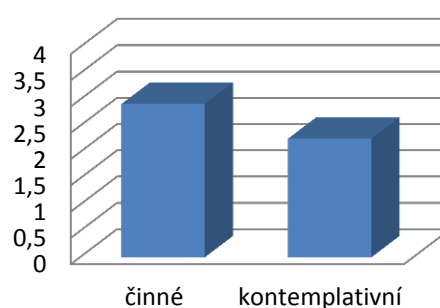
Tab. č.3: Otázka ohledně přetíženosti

| Číslo otázky | Skupina do 35 let N=22 | Skupina do 45 let N=37 | Skupina do 55 let N=24 | Skupina starších 55 let N=7 | Činné N=57 | Kontemplativní N=23 |
|--------------|---------------------------|---------------------------|---------------------------|--------------------------------|---------------|------------------------|
| 8) | 2,45 | 2,51 | 2,71 | 1,00 | 2,92 | 2,26 |

Graf č. 6a: Odpovědi dle věkových skupin



Graf č. 6b: Odpovědi dle zaměření společenství



Přetíženost svého řeholního společenství vnímají první tři věkové skupiny respondentů v podstatě velmi podobně, tedy referují o určité přetíženosti prací, která zahrnuje správu objektů, administrativu, práci na svých úsecích atd. Skupina nejstarších respondentů má však za to, že jejich řeholní společenství přetížené není.

Dále opět vidíme určitý rozdíl ve vnímání přetíženosti ze strany činných a kontemplativních společenství. Členové činných společenství se cítí více přetížení než členové společenství kontemplativních. Zda se jedná o signifikantní rozdíl, zodpovíme dále.

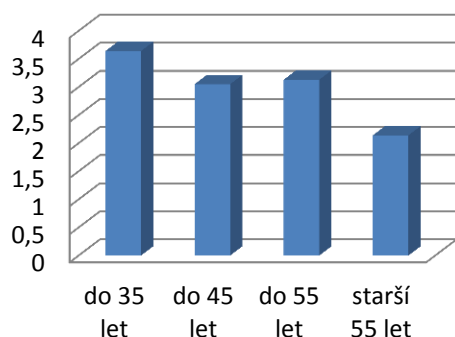
4. Zažili respondenti během svého života v klášteře krizi? A pokud ano, čeho se prožitá krize týkala?

9) Během svého řeholního života jsem zažil(a) krizi.

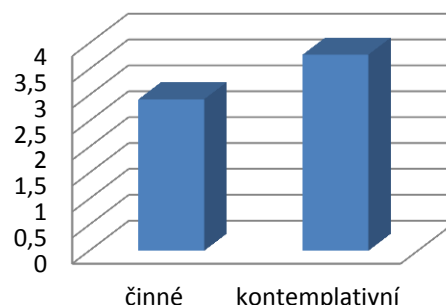
Tab. č.4: Otázka prožití krize

| Číslo otázky | Skupina do 35 let N=22 | Skupina do 45 let N=37 | Skupina do 55 N=24 | Skupina starších 55 let N=7 | Činné N=57 | Kontemplativní N=23 |
|--------------|---------------------------|---------------------------|-----------------------|--------------------------------|---------------|------------------------|
| 9) | 3,64 | 3,05 | 3,13 | 2,14 | 2,92 | 3,78 |

Graf č.7a: Odpovědi dle věkových skupin



Graf č. 7b: Odpovědi dle zaměření společenství



Skupina respondentů ve věku do 35 let na danou otázku odpověděla následovně – 1 respondent zvolil odpověď 0 (výrok je nepravdivý), 1 respondent zvolil odpověď 2 (výrok je neutrální). Zbývajících 20 respondentů uvedlo, že během svého řeholního života krizi zažili.

Skupina respondentů do 45 let věku na danou otázku odpověděla následovně – 6 respondentů zvolilo odpověď 0 nebo 1 (výrok je nepravdivý; částečně nepravdivý), 2 respondenti zvolili neutrální odpověď a zbývajících 29 respondentů uvedlo, že se u nich krizi během jejich řeholního života vyskytla.

Skupina respondentů do 55 let věku na danou otázku odpověděla následovně – 5 respondentů zvolilo odpověď 0 nebo 1 (výrok je nepravdivý; částečně nepravdivý), 1 respondent zvolil neutrální odpověď a zbývajících 18 respondentů referuje o prožití krizi.

Skupina respondentů od 55 let věku na danou otázku odpověděla následovně – 2 respondenti zvolili odpověď 0 (výrok je nepravdivý), 1 respondent zvolil odpověď 2 (výrok je neutrální). Zbývajících 4 respondenti uvedli, že krizi prožili.

Z výsledků, které jsou zaznamenány v tabulce a následně i graficky je zřejmé, že všechny respondentky, které náležejí ke kontemplativním společenstvím, uvedly, že krizi během svého řeholního života prožily. Respondentky volily na danou otázku odpověď 3 (výrok je částečně pravdivý) – celkem 5 respondentek; nebo odpověď 4 (výrok je pravdivý) – celkem 19 respondentek.

Zda se jedná o signifikantní rozdíl mezi odpověďmi členů činných a odpověďmi členů kontemplativních společenství, zodpovíme dále.

Na otázku 9) „Během svého řeholního života jsem prožil(a) krizi“ - odpovědělo z 90 respondentů 69 kladně. 21 respondentů krizi neprožilo, nebo na danou otázku zvolili neutrální odpověď.

V případě, že respondent v krizi prožil, měl možnost dále svoji prožitou krizi blíže specifikovat. Tuto možnost z výše uvedených 69 respondentů využilo 61, zbývajících 8 respondentů prožitou krizi nspecifikovalo. Vzhledem k tomu, že někteří respondenti uvedli více krizí, máme na danou otázku celkem 84 odpovědí.

V odpovědích respondentů, na otázku bližší specifikace prožité krize, lze identifikovat několik oblastí, kterých se krize týkala. Někteří respondenti ve svých odpovědích uváděli více oblastí. Poznámka v tabulce – Č = členové činných řádů; K= členky kontemplativních řádů.

Jednotlivé oblasti:

1) Krise související s vyčerpáním, přetížením únavou

Tab. č.5: Oblasti prožité krize

| Respondent | Odpověď respondenta | Poz. |
|------------|--|------|
| 3. | Přetěžovala jsem se činností, kterou jsem chtěla dělat dokonale jak v práci, tak doma. Když jsem si dané věci mohla uvědomit, krize byla pryč. | Č |
| 4. | Krise souvisela mimo jiné s nerovnoměrným rozdělením povinností v komunitě. | Č |
| 7. | Náročná a vyčerpávající služba | Č |
| 22. | Tíha zodpovědnosti a povinností – bezradnost, samota, nedostatek vědomostí. | Č |
| 24. | Počínající syndrom vyhoření, únavy, vyčerpání. | Č |
| 30. | Touha po jiném společenství, které se nesetkává tvář v tvář bolesti a utrpení. V práci – syndrom vyhoření. | Č |
| 31. | Syndrom vyhoření, pomohla mi změna pracoviště a komunity. | Č |
| 35. | Vyrovnění se s nezvládnutím úkolu, se zdravotními potížemi a realitou daného okolí. | K |
| 40. | Psychicky jsem se hroutila a nevěděla jsem proč. | K |
| 44. | Zdravotní problémy. | Č |
| 46. | Chyběla mi určitá míra odpočinku. | Č |
| 56. | Krise služby ve zdravotnictví – systém nemocnice. | Č |
| 86. | Přetížení. | Č |

2) Krise v souvislosti s životem v komunitě, vzájemnými vztahy a komunikací

Tab. č.6: Oblasti prožité krize

| Respondent | Odpověď respondenta | Poz. |
|------------|--|------|
| 3. | Krise se mne dotýkala ve smyslu vztahu k sobě a k mým bližním. Neměla jsem dořešenou otázku sebepřijetí, a to jak v minulosti, tak v současnosti. Byla jsem ve vleku porovnávání se s druhými a ve vleku neuzdravených rodových kořenů, vztahu k rodičům. | Č |
| 7. | Dost bratří se mi za náročnou službu „odvděčilo“ tím, že se obrátili proti mně. | Č |
| 8. | Myslel jsem na odchod kvůli tomu, že jsem se cítil nepochopený | Č |
| 9. | Krise souvisela s rozlišováním povolání a soužitím v komunitě. | Č |
| 12. | Byla to krize vztahů. Vše, co jsem dělala, bylo kritizováno. | Č |
| 14. | Krise se týkala jak mých osobních vztahů k spolusestrám (občas jsem měla nerealistické představy). | Č |
| 16. | Nepochopení ze strany spolusester. | Č |
| 17. | Krise se týkala vztahů. | Č |
| 57. | Samota. | Č |
| 60. | První vážnou krizí jsem prošla v juniorátě – převzaly jsme zvyky z jiného kláštera našich sester – byla to křeč, tak jsem chtěla odejít. Další krizí jsem prošla po deseti letech po věčných slibech – zklamání z jednoho do té doby hlubokého sesterského vztahu. | K |
| 63. | Zažila jsem i vícekrát krizi společenství. | Č |
| 70. | Nespokojenost se vztahy v komunitě. | Č |
| 72. | Společenství procházelo hodně vážnými problémy, u kterých nebylo jisté, zda se najde a realizuje kladné řešení. | K |
| 73. | Byla to krize našeho společenství, které se muselo protřít, více sester řád opustilo a mne to velice zasáhlo. | K |
| 82. | Nedokázala jsme správně hodnotit vnitřní vztahy v komunitě a nevěděla jsem, jak mám v určitých situacích reagovat, až to ve mně budilo tísnivé pocity. | Č |
| 85. | Vzájemná komunikace s bratry a okolím. | Č |
| 86. | Nepochopení. | Č |

3) Krise ve vztahu k autoritě

Tab. č.7: Oblasti prožité krize

| Respondent | Odpověď respondenta | Poz. |
|------------|---|------|
| 4. | Krizí bylo víc a souvisely nejčastěji s neúplnou a ne moc kvalitní formací, nevhodnými představenými. | Č |
| 5. | Osobní krize: deziluze z jednání a postojů církve. | Č |
| 25. | Nepochopení od představených. | Č |
| 49. | Zklamání z autority, které jsem důvěřovala. | Č |
| 55. | Nedorozumění podřízený x nadřízený na vlastním pracovišti. | Č |
| 63. | Krise poslušnosti. | Č |
| 79. | Dále jsem zažila krizi poslušnosti vůči legitimní autoritě, která neměla dostatečný morální kredit. | Č |
| 89. | Spor s představenou. | Č |

4) Krise, která souvisela se zamilovaností. Zvažování odchodu

Tab. č.8: Oblasti prožité krize

| Respondent | Odpověď respondenta | Poz. |
|------------|--|------|
| 1. | Měl jsem několikrát silnou touhu odejít. | Č |
| 6. | Rozhodovala jsem se, zda mám složit doživotní sliby. | Č |
| 8. | Myslel jsem na odchod kvůli zamilovanosti. | Č |
| 28. | Krise sexuality, partnerského života. Spíše bych to nazvala „biologické hodiny“. Krize byla překonána a vnímám to, jako velkou zkušenost, milost Boží. | Č |
| 51. | Několikaměsíční rozhodování, zda v klášteře zůstat, pocit osamělosti, touha po partnerovi a rodině. | Č |
| 63. | Krizí jsem zažila víc – např. i osobní krizi v oblasti slibu čistoty | Č |
| 70. | Zamilovanost. | Č |

5) Krise v souvislosti se zvažováním odchodu do jiného typu řeholního společenství (z činného do kontemplativního) nebo v souvislosti s pochybnostmi o vhodnosti zvoleného způsobu života

Tab. č.9: Oblasti prožité krize

| Respondent | Odpověď respondenta | Poz. |
|------------|--|------|
| 20. | Pochybnost o svém povolání. Zda jsem opravdu volána k takovému to způsobu života. | Č |
| 41. | Krizi jsem měla v době, kdy jsem žila v činném společenství, po několika letech jsem přestoupila do kontemplativního. | Č |
| 43. | Vstupovala jsem do kláštera v době totality. Během formace, ale i v pozdějších letech mne to více táhlo do kontemplativního řádu, ale věděla jsem, že této době nemohu uskutečnit plně své povolání. Po revoluci jsem uvažovala o přestupu, ale vzhledem ke zdravotním obtížím, které se časem dostavily, jsem poznala, že tato forma zasvěcení již pro mne nemůže být aktuální. | Č |
| 48. | Pochybnosti před složením doživotních slibů. | Č |
| 73. | Byla to krize i mého řeholního života, osobní pochybnosti, zda správně naplňuji svůj život. | K |
| 74. | Před složením doživotních slibů jsem měla intenzivní pocit, že z vlastních sil na tento způsob života nestačím. | K |
| 79. | Prožila jsem krizi v rozlišování kvůli případnému odchodu do kontemplativního společenství – jakási krize identity kdo jsem a kam patřím. | Č |
| 90. | Otázka, zda patřím právě do tohoto společenství, zda nemám jít do některého kontemplativního společenství. | Č |

6) Krise ohledně ztráty iluzí, smyslu života

Tab. č.10: Oblasti prožité krize

| Respondent | Odpověď respondenta | Poz. |
|------------|---|------|
| 15. | Jednalo se o rozpor mezi mými představami o „dokonalosti a svatosti“ řeholnic a realitou, a že jsem do života nesvobody a určité přetvářky byla vtažena také. | Č |
| 22. | Na počátku mého řeholního života to bylo střetnutí se mého ideálu s reálným životem v komunitě. | Č |
| 39. | Po vstupu do kláštera se zhroutily iluze. | K |
| 40. | Měla jsem pocit, že řeholní život je nesmysl. Viděla jsem jen všechna negativa a problémy, které tento způsob života přináší. | K |
| 42. | Krise o smyslu života – selhání jistot, neúspěchy, hroucení představ. | K |
| 53. | Krise smyslu života nebo spíše ztráta smyslu. | K |
| 57. | Pocit marnosti. | Č |
| 58. | Krizi jsem prožila po té, co mi spadly růžové brýle a já se setkala se skutečnou realitou společenství, se svoji vlastní realitou a realitou tohoto způsobu života. | K |
| 59. | Krise po smyslu, hodnotě, opravdovosti vztahů. Setkání s realitou vlastní slabosti i slabosti druhých. | K |
| 80. | pochybnosti o smyslu života. | Č |

7) Krise v oblasti víry a duchovního života

Tab. č.11: Oblasti prožité krize

| Respondent | Odpověď respondenta | Poz. |
|------------|--|------|
| 14. | Hledání mého vztahu k Bohu a postupnému, pravdivému uvědomování si toho, co je to vlastně řeholní život, co obnáší a jaký musím zaujmout postoj, aby se nejednalo o pouhé přežívání, ale o plnohodnotný život. | Č |
| 17. | Krise duchovního života. | Č |
| 24. | Byla to krize víry. | Č |
| 33. | Zdálo se mi, že moje láska k Bohu je jen iluzí. | K |
| 42. | Krise víry – zakoušení „nepřítomnosti“ Boha. | K |
| 59. | Krise duchovního života. | K |
| 66. | Krizi z toho, že můj život neodpovídá plnému nasazení pro Krista v dané spiritualitě. | M |
| 80. | Krise víry. | Č |
| 85. | Krise v oblasti komunikace – nitra s Bohem. | M |

8) Krize, kterou respondenti definovali jako krizi středního věku nebo jako běžnou životní krizi

Tab. č.12: Oblasti prožité krize

| Respondent | Odpověď respondenta | Poz. |
|------------|---|------|
| 24. | Jednoduše řečeno krize středního věku... | Č |
| 38. | Normální životní krize a krize zralosti. | K |
| 45. | Běžné životní potíže. | Č |
| 47. | Běžné životní potíže. | Č |
| 52. | Specifikovala bych jí jako krizi středního věku, kdy člověk v životě všechno přehodnocuje, určuje si nové cíle a potřebuje potvrzení, že jde správným směrem. | Č |
| 63. | Krizí jsem zažila víc – i tzv. krizi středního věku. | Č |
| 87. | Krize středního věku | Č |

9) Krize, kterou respondenti označili za prostředek osobního růstu, zkvalitnění atp.

Tab. č.13: Oblasti prožité krize

| Respondent | Odpověď respondenta | Poz. |
|------------|--|------|
| 30. | Krize osobního života, přehodnocení postojů, zkušeností. | Č |
| 33. | Vlastně jediné, co mi zůstalo, byla jistota povolání, o tom jsem nikdy pochybovat nemohla. Vše ostatní jsem musela přehodnocovat a probouvat. | K |
| 38. | Každá krize mne uvedla hlouběji do modlitby. | K |
| 71. | Krizi jsem zažila ve smyslu jako prostředek duchovního růstu, sebepoznání, hluboký prožitek lidské bídy a bezmoci, kde lidská snaha a plány končí a začíná prostor pro Boha. | K |
| 77. | Krize, které jsem zažila, jsem vnímala jako volání k životu. | Č |

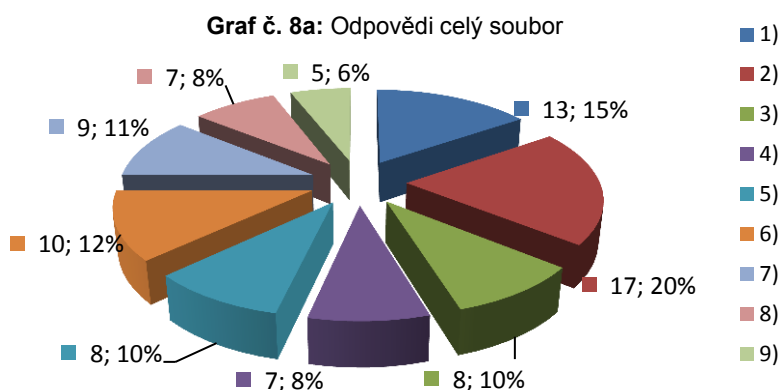
Z následujícího celkového přehledu je zřejmé, že krizí, kterými mohou procházet lidé žijící zasvěceným způsobem života, je celá řada. Jedná se opravdu o pestrou škálu. Dále z jejich odpovědí vyplývá, že členové činných společenství se nejvíce potýkají se skutečnostmi, které souvisejí s životem v komunitě, vzájemnými vztahy, komunikací. Na druhém místě často uváděli krizi, která pramenila z vyčerpání. Významnou skupinu také tvoří krize ve vztahu k autoritě.

Respondentky z kontemplativních společenství se naproti tomu nejvíce potýkají s krizí v oblasti duchovního života a víry. Odpovědi v dalších oblastech jsou značně vyrovnané. Oproti členům činných řádů neuvedly, že by prožily krizi ve vztahu k autoritě a krizi, která by souvisela se zamilovaností.

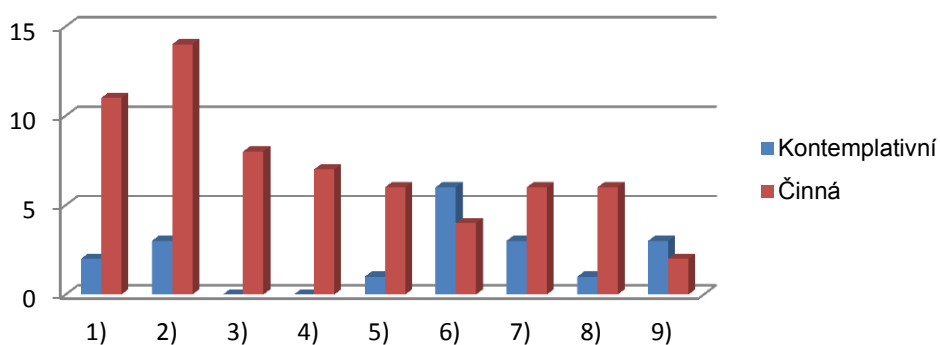
Celkový přehled:

Tab. č.14: Oblasti prožité krize

| Oblast krize | Kontemplativní | Činná | Odpovědi celkem |
|--|----------------|-----------|-----------------|
| 1) Krize související s vyčerpáním, přetížením únavou. | 2 | 11 | 13 |
| 2) Krize v souvislosti s životem v komunitě, vzájemnými vztahy a komunikací. | 3 | 14 | 17 |
| 3) Krize ve vztahu k autoritě. | 0 | 8 | 8 |
| 4) Krize, která souvisela se zamilovaností. Zvažování odchodu. | 0 | 7 | 7 |
| 5) Krize v souvislosti se zvažováním odchodu do jiného typu řeholního společenství (převážně z činného do kontemplativního) | 1 | 7 | 8 |
| 6) Krize v oblasti víry a duchovního života. | 6 | 4 | 10 |
| 7) Krize ohledně ztráty iluzí, smyslu života | 3 | 6 | 9 |
| 8) Krize, kterou respondenti definovali jako krizi středního věku nebo jako běžnou životní krizi. | 1 | 6 | 7 |
| 9) Krize, kterou respondenti označili za prostředek osobního růstu, zkvalitnění... | 3 | 2 | 5 |
| Odpovědi celkem | 19 | 65 | 84 |



Graf č. 8b: Odpovědi dle jednotlivých společenství



5. *Měli respondenti během své krize oporu v řeholním společenství, případně měli zájem využít služby psychologa.*

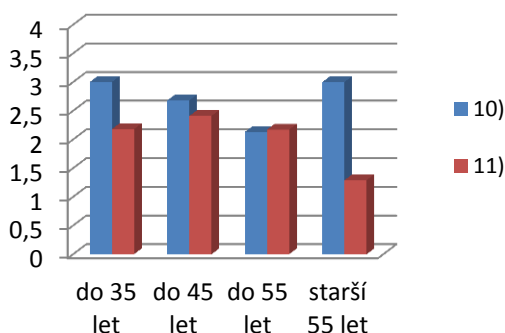
10) Během své krize jsem měl(a) v řeholním společenství oporu.

11) Během svého řeholního života jsem se ocitl(a) v situaci, kdy bych uvítal(a) pomoc psychologa. (Popřípadě jsem jeho služby využil(a)).

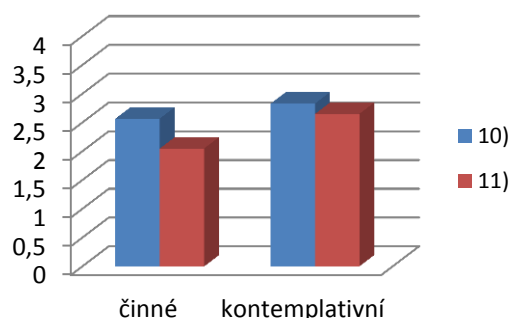
Tab. č.15: Otázka opory během krize

| Číslo otázky | Skupina do 35 let N=22 | Skupina do 45 let N=37 | Skupina do 55 let N=24 | Skupina starších 55 let N=7 | Činné N=57 | Kontemplativní N=23 |
|--------------|---------------------------|---------------------------|---------------------------|--------------------------------|---------------|------------------------|
| 10) | 3,00 | 2,68 | 2,13 | 3,00 | 2,57 | 2,83 |
| 11) | 2,18 | 2,41 | 2,17 | 1,29 | 2,05 | 2,65 |

Graf č. 9a: Odpovědi dle věkových skupin



Graf č. 9b: Odpovědi dle zaměření společenství



Z uvedených odpovědí je zřejmé, že se respondentům během jejich krize dostávalo ze strany řeholního společenství opory. Nejméně opory pociťovali respondenti z věkové skupiny do 55 let.

Pro případnou pomoc ze strany psychologa jsou oproti jiným mírně otevřenější členky kontemplativních společenství. Pomoc psychologa je nejméně přijatelná pro respondenty z věkové skupiny starší 55 let.

6. Rozhodli by se respondenti znovu pro řeholní život? A pokud ano, volili by stejné řeholní společenství?

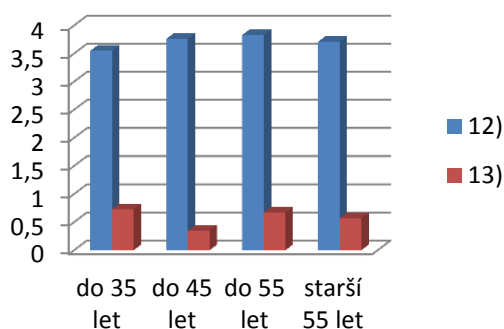
12) Pokud bych znovu stál(a) před rozhodnutím, zda žít řeholním životem, rozhodl(a) bych se, že ano.

13) Znovu bych se rozhodl(a) pro řeholní život, ale zvolil(a) bych jiné společenství.

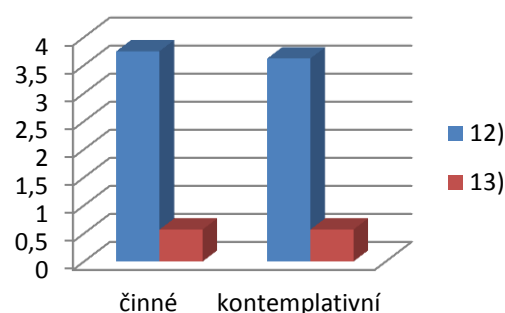
Tab. č.16: Otázka znovu rozhodnutí

| Číslo otázky | Skupina do 35 let N=22 | Skupina do 45 let N=37 | Skupina do 55 let N=24 | Skupina starších 55 let N=7 | Činné N=57 | Kontemplativní N=23 |
|--------------|---------------------------|---------------------------|---------------------------|--------------------------------|---------------|------------------------|
| 12) | 3,55 | 3,76 | 3,83 | 3,71 | 3,75 | 3,65 |
| 13) | 0,73 | 0,35 | 0,67 | 0,57 | 0,55 | 0,52 |

Graf č.10a: Odpovědi dle věkových skupin



Graf č.10b: Odpovědi dle zaměření společenství



V případě, že by respondenti opět stáli před rozhodnutím, zda si zvolit řeholní život, převážná většina by se pro řeholní život rozhodla. Pro řeholní život by se nerozhodly dvě respondentky – jedna respondentka z kontemplativního společenství ve věkové skupině do 35 let a jedna respondentka ze skupiny činných společenství ve věkové skupině do 55 let.

Celkem 6 respondentů by se sice znovu rozhodlo pro řeholní život, ale volilo by jiné řeholní společenství. Jedná se o dvě respondentky z kontemplativního společenství ve věkové skupině do 35 let a ve věkové skupině starší 55 let. Zbylé čtyři respondentky jsou z činných společenství - jedna z věkové skupiny do 35 let a druhá ze skupiny do 55 let.

7. *Jakou konkrétní krizí prožili vybraní respondenti, co jim bylo oporou? Věděli představení a komunita co prožívají? Jak dané období hodnotí s odstupem?*

Na danou výzkumnou otázku se pokusíme odpovědět analýzou rozhovorů, které jsme uskutečnili se sedmi respondenty.

Sestra A (SA) – členka kontemplativního společenství, 44 let, věk při vstupu do kláštera 24, k víře konvertovala v dospělém věku.

Sestra B (SB) – členka činného společenství, věk 43 let, věk při vstupu do kláštera 17 let, k víře v Boha konvertovala – ve stejném roce vstoupila do kláštera.

Sestra C (SC) – členka kontemplativního společenství, věk 52, věk při vstupu do kláštera 18, let, víru v Boha jí předali rodiče.

Sestra D (SD) – členka činného společenství, věk 50, věk při vstupu do kláštera 21 let, víru v Boha jí předali rodiče.

Sestra E (SE) – členka činného společenství, věk 39 let, věk při vstupu do kláštera 22, víru v Boha jí předali rodiče.

Bratr A (BA) – člen činného společenství, kněz, věk 46, věk při vstupu do kláštera 24, k víře v Boha konvertoval v dospělém věku.

Bratr B (BB) - člen činného společenství, kněz, věk 46, věk při vstupu do kláštera 24 let, víru v Boha mu předali rodiče.

Na začátku rozhovoru měli někteří respondenti potřebu objasnit, jak oni sami vnímají pojem krize:

„...ve svém duchovním životě vnímám krizi jako pozitivní jev... je pro mne působením Boha v životě člověka, je to jistý druh vedení, určitá náročnost, která provází duchovní růst.“ (SA).

„...záleží, jak se to pojme“... „krizi, kterou chápeme jako zásadnější narušení schémat a rolí, tak tu jsem měl.“ (BB).

Respondenti také uváděli více krizí nebo oblastí, kterých se krize dotýkala:

„...přemýšlela jsem, jestli jsem se rozhodla správně“... „dolehl na mne stesk za bývalou komunitou“...“další těžké období spadá do doby, kdy jsem se vrátila do Čech“... „byla jsem vyčerpaná.“ (SC).

„...mám jich strašně moc.“ (BB).

„...v řeholním životě jsem prožila dvě zásadní krize.“ (SA).

„...odešla jsem do K., kde začala moje první krize“... „další krizi jsem zažila po příchodu do B.“ (SD).

„...týkalo se to dvou věcí.“ (SE).

Zbývající respondenti hovořili o jednom prožitku nebo situaci:

„...až po pěti letech, kdy jsem byla v kongregaci, se mi přihodila následující věc.“ (SB).

„...budu hovořit o jednom konkrétním okamžiku, kdy krize vygradovala.“ (SE).

Oblasti, kterých se prožívaná krize dotýkala, jsou různorodé. Každý respondent má svůj zcela osobitý příběh. Některé krize souvisely s duchovním životem a vírou:

„...na začátku svého řeholního života jsem zjistila, že moje víra není úplně pevná, měla jsem určité pochybnosti.“ (SA).

„...na jedné straně vědomí nebo i poznání, jak by člověk měl žít s Bohem a na druhé straně žitá skutečnost“... „v duchovním životě se mi nedaří kráčet dopředu“ ... „často přemýšlím a hodnotím svůj vztah s Bohem.“ (BA).

„...v té době mne začala přitahovat Medugorje², půst, kajičnost ... více se mne začala dotýkat spirituální hloubka, modlitba.“ (BB).

Je potřeba se také zmínit o respondentkách, které hovořily o své touze odejít z činného řeholního společenství do kontemplativního řádu:

„...původně jsem chtěla vstoupit do kontemplativního řádu“... „během studia (v Itálii) jsem měla možnost seznámit se s jistým kontemplativním řádem, kde jsem byla asi týden a velice se mi tam líbilo.“ ... „byla jsem tam velice šťastná... naprosto mi to vyhovovalo, neměla jsem žádné problémy, byla jsem stále pozitivně naladěná.“ (SB).

A další respondentka:

„...měla jsem touhu jít do kontemplativního řádu a to už od počátku svého řeholního života. Politicky to však nebylo možné...“ (SC).

Rovněž zaznívaly výpovědi o krizi, která souvisela se vztahy v komunitě a komunikací:

„...ze strany stávajících sester jsem cítila nepochopení.“ (SD).

„...pocit, že mne jedna sestra do něčeho tlačí.“ (SE).

„...krize se týkala života ve společenství.“ ... „chyběl mi lidský prvek, který jsem potřebovala. Komunikace ve společenství probíhala jenom povrchně, nehovořilo se o spiritualitě ani duchovním životě.“ (SA).

² Poutní místo v Hercegovině, kde se od roku 1981 do současné doby údajně zjevuje Panna Maria. Místo je velmi vyhledávané a navštěvované. Církev k těmto zjevením, vzhledem k tomu, že stále probíhají, nepřijala rozhodné stanovisko.

„...najednou se postavili proti mně, bratři o mne, nebo ze mne začali mít strach, začaly pomluvy, intriky“ (BB).

Respondentům se nevyhnuly ani krize, které měly příčinu v nedorozumění nebo ve sporu s představenými:

„...ze strany představených jsem pocítovala chlad a pocit nepotřebnosti.“ (SD).

„...dala mi přečíst velmi podivný dopis od představených kontemplativního řádu... v dopise stálo, že pro jejich společnost nejsem vhodná, a že naopak trpím vážnou psychickou chorobou.“ (SB).

„...ale komunita to nevnímala a hlavně nechápala, o co mi vlastně jde. Má nadřízená mi to vlastně řekla, když jsem se jí ptala, proč mě zde chtěla, že nechápe, o co mi jde. Takže postoj vlastně lhostejnost. Chtěli po mne jen manuální práci a ani tu nevnímali, kolik jsem jí vykonala.“ (SD).

Velmi vyhrocený spor s představenými zažil bratr B. Příčinou byla jeho inklinace k duchovnímu proudu, ke kterému katolická církev zaujímá zdrženlivý postoj – poselství Vassuly Ryden³. Vzhledem k tomu, že bratr B byl zároveň vyhledávaným duchovním vůdcem, báli se představení, aby vedené lidi nestrhnul nesprávným směrem:

„...představeným jsem řekl, ať si se mnou dělají, co chtějí, ale že dané učení nemohu odsoudit“ ... „řekli, že takto nemohu nosit hábit a reprezentovat řád, vést dorost, že je to sekta – ona jim hlavně vadila ta skupina kolem Honzy Vymětala“ ... „také mi hrozili vyloučením z řádu“... „nepochopili mne tehdy a bohužel nedošlo k dostatečnému prokomunikování všeho, tak i závěry byly z dnešního pohledu, dle mého zmatečné.“ ... „byl jsem suspendovaný“ ... „deset měsíců jsem byl v omezeném režimu – nemohl nosit hábit...“ (BB).

U jedné respondentky se objevila značná přetíženost a vyčerpání, jako důsledek náročné služby spojené se zakládáním nového kláštera:

„...bylo toho hodně, všechny ty záležitosti ohledně stavby, úřadů, zastávala jsem také úřad novicmistrové, zkrátka jsem stále pracovala. Dostavil se u mne syndrom

³ Vassula Ryden – manželka švédského experta na mezinárodní rozvoj, bývala modelka, dobrá hráčka tenisu, umělkyně ... údajně přijímá mimořádná poselství, nejčastěji od Pána Ježíše. Poselství vnímá jako hlas, který je pak následně zapsán zvláštním rukopisem, odlišným od jejího vlastního.

vyhoření, byla jsem vyčerpaná, dostavila se deprese, ztratila jsem sebedůvěru.“ (SC).

Nakonec uvádíme oblast, kdy respondenti mluví o touze po manželství nebo o období své zamilovanosti, které je potkalo během jejich řeholního života: *„...osm let jsem pracovala převážně s lidmi. V této době jsem hodně přemýšlela o tom, jestli jsem se rozhodla správně, zda jsem neměla raději zvolit život v manželství.“ ... „Například jsem viděla mladé lidi s dětmi, nebo rozsvícená okna a přemýšlela jsem, jaké by to mohlo být.“ (SC).*

„...pokud bych měl mluvit o něčem, co mě hodně ovlivnilo, tak bych pohovořil o citovém vztahu k řeholní sestře, se kterou jsem si velice rozuměl. Bylo to něco výjimečného. Nesouviselo to se sexem, chtěl jsem být s ním, protože mně s ní bylo dobře, bylo mezi námi duchovní spříznění.... Dotyčná sestra nevěděla, jako city k ní chovám...“ (BA).

Respondenti během svých krizí zažívali rozličné pocity. Pokud se jejich krize týkala právě duchovního života nebo víry, hovořili o svých pocitech následovně:

„...stále upadám do stejných chyb a hřích.... Co mi zbývá?... mohu dělat pokání. Jenomže já spíše rezignuji, stávám se lhostejným a přepadá mne pocit, že to nemá žádný smysl... přestože vnímám svoji slabost, nepochybuji o Boží velikosti.“ (BA).

„... nezažívám pochybnosti ve smyslu, že by Bůh neexistoval... ale někdy mám pocit nezájmu ze strany Boha o mne, necítím jeho přítomnost.“ (SA).

Respondenti, kteří prožívali krizi ve smyslu těžkostí ve vzájemných vztazích, hovoří především o zklamání:

„...dále mne velice zklamával postoj některých sester ke společenství, způsob jejich života a myšlení...“ (SA).

„...měla jsem v sobě hrozný nepokoj, uvnitř pocit nesnášenlivosti k sestře, u které jsem měla pocit nátlaku.“ (SE).

Respondentka (SB), která prožila krizi ohledně svého nepřijetí do kontemplativního řádu – především tedy z nestandardního průběhu, kterým bylo odmítnutí provázeno, hovoří o svých pocitech následovně:

„...byla jsem z toho úplně vedle... celá situace mne zasáhla, navenek jsem dělala, že se nic neděje, ale vnitřně jsem se tím hodně trápila“ ... „byla jsem ve stádiu hledání, ale měla jsem dojem, že mě to rozhodilo mnohem víc, než bych považovala za přiměřené.“

Pro některé byla krize natolik těžká, že uvažovali o odchodu:

„...v té době jsem přehodnocoval, jestli mám zůstat v řádu.“ (BB).

„...ve chvíli, kdy to přesáhlo míru únosnosti, jsem měla chuť okamžitě utéct.“ (SE).

„...uvažovala jsem také od odchodu, ale útěk nebyl pro mne přípustnou alternativou vzhledem ve vztahu k Bohu.“ (SD).

„...byla jsem na dně a hledala jsem možnost jak odejít, přemýšlela jsem, kam půjdu, co budu dělat.“ (SC).

Ptáme se, kde respondenti během své krize nacházeli oporu, útěchu a zda měli někoho, kdo je tímto obdobím provázel:

„...bez důvěrného vztahu s Bohem a snahy o prohloubení duchovního života, bych to určitě těžko zvládla... měla jsem štěstí na výbornou novicmistrovou... ale i některé sestry mi byly oporou... dále jsem útěchu a povzbuzení nalézala v duchovní literatuře a přednáškách.“ (SA).

„... Vím, že Bůh měl vše ve své režii... hodně mi pomohla kamarádka psychiatricka... oporu nalézám i v lidské blízkosti... v současné době je pro mne dobrým relaxačním prvkem kůň.“ (SB).

„...především víra, že mne k tomuto způsobu života povolal Bůh a že na mne nenaloží víc než budu schopná unést... v Německu mi byly oporou ostatní sestry... hodně mi pomohla i Matka T.“ (SC).

„...velkou oporu jsem nacházel v modlitbě...snažila jsem se o intenzivní vztah k Bohu a nalezení smyslu toho všeho, co se dělo...“ (SD).

„...cítila jsem se velmi osamocená...až na mého Pána – ten tu byl a byl mi blízko.“ (SE).

„...největší oporou pro mne byl a zůstává Bůh.“ (BA). „... pár přátel zůstalo, ale spíše jsem vše prožíval sám s Bohem.“ (BB).

Někteří respondenti se se svoji krizi svěřili představeným nebo komunitě, popřípadě s nimi některé záležitosti řešili:

„...sestry věděly, že nejsem v pohodě.“ (SE).

„... představené o celé záležitosti věděly, protože jí vlastně se mnou řešily.“ (SB).

„...v současné době jsou v našem společenství pěkné vztahy, sdílíme se, panuje mezi námi důvěra.“ (SA).

„...ano, sestry mi byly oporou... Matka T. mi umožnila ustoupit do pozadí a odpoutat se ode všeho... pomohla mi také řešit zdravotní problémy.“ (SC).

Jiní naopak své krize s nikým nesdíleli:

„...o svých pocitech jsem s nikým nemluvil. Nedávám najevo své pocity, takže na mě není asi nic poznat. Raději si to řeším sám.“ (BA).

Nebo je sdíleli se svými přáteli mimo řeholní komunitu:

„... abych řekla pravdu, já své krize nerada sdílím se sestrami....mám dvě kamarádky, se kterými si hodně povídám a hodně záležitostí řeším také se zpovědníkem... je to pro mne lepší říci někomu mimo komunitu.“ (SB).

Své prožité krize vnímají respondenti bez výjimky kladně, jsou pro ně ziskem a zkušeností:

„...myslím, že jsem hodně získala... získala jsem pochopení pro sestry, které zažívají podobné nebo i jiné krize... myslím, že dokážu v řeholním životě dobře rozlišovat podstatné věci od nepodstatných.“ (SC).

„...sama na sobě jsem si uvědomila důležitost vzájemných vztahů... vůči mladým sestram, které k nám přicházejí se snažím být vnímavá a otevřená.“ (SD).

„...po této zkušenosti dokážu pochopit lidi, kteří něco podobného prožívají.“ (BA).

„...každá sestra je zodpovědná za to, jak bude komunita fungovat... díky tomu, že jsem v této oblasti prožila těžké období, mám představu, jak by to asi mělo vypadat...“ (SA).

„...mohla jsem přijmout službu představenstí.“ (SE).

„...naučil jsem se stát se svým svědomím i proti proudu.“ (BB)

Pro některé byla krize zdrojem sebepoznání:

„...ted' vím, kde je moje slabé místo.“ (SB).

Krize také sebou přinesla prohloubení vztahu s Bohem, novou duchovní zkušenost:

„...mám snahu stále přehodnocovat svůj vztah s Bohem, chci být co nejvíce citlivý pro vnímání dynamiky tohoto vztahu....“ (BA).

„...Získala jsem jiný vhled do Boží lásky.“ (SC).

„...naučil jsem se rozlišovat mezi Boží vůlí a všelijakými projevy a postoji vycházejícími spíše ze strachu a bezradnosti.“ (BB).

Specifické ovoce, přinesla krize u respondenta (BB):

„...nyní máme v naší farnosti docela rozvinutou péči v sociální sféře. Sám jsem byl tři měsíce bezdomovcem a žil jsem mezi nimi. Viděl jsem, jak prožívají a vnímají lidé na okraji společnosti nás v církvi a naučil jsem se propojovat svět farnosti a tyto potřebné....“.

8. Jaké je převažující spiritualita u lidí, kteří žijí zasvěceným způsobem života?

Na výzkumnou otázku odpovíme interpretací výsledků, které jsme získali prostřednictvím Pražského dotazníku spirituality PSQ 36.

Pražský dotazník spirituality se z 90 respondentů rozhodlo vyplnit celkem 82 respondentů.

Nejprve bychom se rádi pozastavili u respondentů, kteří uvedený dotazník nevyplnili, nebo jej vyplnili, ale připsali k němu své poznámky a komentáře.

Celkem 4 respondentky ponechaly dotazník nevyplněný, bez uvedení důvodu. Jednalo se o členky z činných společenství, ve věku 87 let, 87 let, 46 let a 39 let.

Dále 4 respondentky dotazník nevyplnily nebo jej vyplnily částečně, takže pro další zpracování byl nepoužitelný. Uvedené respondentky k dotazníku připsaly svůj postoj nebo důvod nevyplnění:

Respondentka č. 13 – žena, 48 let, členka činného společenství: „*Tento dotazník se mi vůbec nelíbí, je mi nepříjemný!*“

Respondentka č. 21 – žena, 45 let, členka činného společenství: „*Dotazník spirituality mi neodpovídá, abych na otázky mohla odpovědět, musely by být zpracovány podle křesťanské spirituality.*“

Respondentka č. 23 – žena, 40 let, členka činného společenství: „*Omlouvám se, ale tyto otázky mi připadají trochu „mimo“ můj křesťanský názor – zavání mi to mimo náboženskými praktikami – scientismus atd., proto neodpovídám.*“

Respondentka č. 74 – žena, 30 let, členka kontemplativního společenství: „*Omlouvám se za to, ale tyto formulace mi připadají nejednoznačné – spíše mi připadají zavádějící! Nepočítá-li test s možností upřesnění, ovlivnilo by to jeho výsledek, pak velmi prosím o stornování tohoto dotazníku! Děkuji!*“

Někteří respondenti měli potřebu k jednotlivým položkám v dotazníku připisovat svoje poznámky nebo dotazy.

Respondent č. 2 – muž, 45 let – k položkám, které se vztahují ke škále Hlubinné ekologie, připsal: „*Panteismus*“.

Respondentka č. 45 – žena, 36 let, členka činného společenství - k položce č. 13 „*Odpovědnost za přírodu je naším nejvyšším posvátným závazkem*“ – do závorky připsala: „*ne nejvyšším ani posvátným*“. Přesto však na daný výrok zvolila odpověď 4 = plně vystihuje. Podobně tak učinila u položky č. 25 „*I neživé přírodě náleží nejvyšší respekt a úcta*“ – do závorky opět uvedla: „*ne nejvyšší*“. Na daný výrok zvolila odpověď 3 = částečně vystihuje.

Respondentka č. 47 – žena 72 let, členka činného společenství – celý dotazník vyplnila. Pod dotazník připsala: „*Nelíbí se mi formulace otázek. Není „na úrovni“, je někdy pochybná... Připomíná mi to New Age.*“

Respondentka č. 59 – žena, 31 let, členka kontemplativního společenství – k položce č. 16 „Měl(a) jsem někdy pocit, že se mé Já noří do nějaké větší skutečnosti, než jsem sám(sama)“ – připsala: „*Jestli se tím myslí Bůh, pak plně souhlasím.*“

Tab. č.17: Spiritualita celkový přehled

| Jednotlivé škály | Celkový součet za celý soubor N=82 | Celkový průměr za celý soubor N=82 |
|----------------------------------|--|--|
| Hlubinná ekologie | 730 | 8,90 |
| Etický entuziasmus | 1375 | 16,77 |
| Sounáležitost | 1416 | 17,27 |
| Mystické prožitky | 1004 | 12,24 |
| Svědomitá starostlivost | 1317 | 16,06 |
| Latentní monoteistická orientace | 1553 | 18,94 |

Z výsledků, které jsou výše uvedeny v tabulce je zřejmé, že u lidí žijících zasvěceným způsobem života v oblasti spirituality převažuje Latentní monoteistická orientace. Nezanedbatelné výsledky jsou také na škále Sounáležitost (touha po otevřenosti, souznění s druhými). Na druhou stranu respondenty nijak neoslovila škál Hlubinné ekologie.

Tab. č.17a: Spiritualita členové činných společenství

| Jednotlivé škály | Celkový součet za soubor – členové činných společenství N=60 | Celkový průměr za soubor – členové činných společenství N=60 |
|----------------------------------|---|---|
| Hlubinná ekologie | 535 | 8,92 |
| Etický entuziasmus | 991 | 16,52 |
| Sounáležitost | 1037 | 17,28 |
| Mystické prožitky | 735 | 12,25 |
| Svědomitá starostlivost | 965 | 16,08 |
| Latentní monoteistická orientace | 1145 | 19,08 |

Tab. č.17b: Spiritualita členové kontemplativních společenství

| Jednotlivé škály | Celkový součet za soubor – členky kontemplativních společenství N=22 | Celkový průměr za soubor – členky kontemplativních společenství N=22 |
|----------------------------------|---|---|
| Hlubinná ekologie | 175 | 7,95 |
| Etický entuziasmus | 372 | 16,91 |
| Sounáležitost | 364 | 16,55 |
| Mystické prožitky | 261 | 11,86 |
| Svědomitá starostlivost | 346 | 15,72 |
| Latentní monoteistická orientace | 396 | 18,00 |

Porovnáme-li výsledky dotazníku mezi členy činných a kontemplativních společenství vidíme, že se v oblasti převažující spirituality nijak významně neliší. U obou skupin převažuje Latentní monoteistická orientace, u členů činných společenství následuje Sounáležitost a dále Etický entuziasmus, u členek kontemplativních společenství je pořadí obrácené. Rozdíly jsou však zcela nepatrné.

8.2 Hypotézy

1. *U členů činných společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a prožíváním osamělosti.*

Přijímáme nulovou hypotézu.

Na základě výpočtu jsme zjistili $r = -0,12$. U členů činných společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře s prožíváním osamělosti.

2. *U členek kontemplativních společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a prožíváním osamělosti.*

Přijímáme nulovou hypotézu.

Na základě výpočtu jsme zjistili $r = -0,20$. U členek kontemplativních společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře s prožíváním osamělosti.

3. *U členů činných společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a jejich přetížeností.*

Přijímáme nulovou hypotézu.

Na základě výpočtu jsme zjistili $r = -0,10$. U členů činných společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře s jejich přetížeností.

4. *U členek kontemplativních společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a jejich přetížeností.*

Zamítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní.

Na základě výpočtu jsme zjistili $r = -0,44$. U členek kontemplativních společenství existuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a jejím vlivem na přetíženost. Vzhledem k tomu, že zjištěná korelace je negativní, znamená to, že respondentky, které v klášteře pobývají delší dobu, si připadají, oproti respondentkám s kratší dobou pobytu, méně přetížené.

5. *U členů činných společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a výskytem krize.*

Přijímáme nulovou hypotézu.

Na základě výpočtu jsme zjistili $r = -0,33$. U členů činných společenství neexistuje významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře s výskytem krize.

6. *U členek kontemplativních společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře a výskytem krize.*

Přijímáme nulovou hypotézu.

Na základě výpočtu jsme zjistili $r = -0,22$. U členů činných společenství neexistuje statisticky významná souvislost mezi délkou pobytu v klášteře s prožíváním osamělosti.

Vzhledem k tomu, že všechny zjištěné korelace nabývají negativních hodnot, lze se domnívat, že námi zkoumané jevy se spíše vyskytují u respondentů, kteří prožili v řeholním společenství kratší dobu svého života.

7. *Mezi členy činných a kontemplativních společenství neexistuje statisticky významný rozdíl v prožívání osamělosti. $H_0: \mu_1 = \mu_2$.*

Pro ověření stanovené hypotézy jsme použili dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů. Na základě výpočtu jsme zjistili:

$$|t_{\text{Stat}}| = 3,13 \quad t_{\text{krit}}(2) = 1,99$$

$$|t_{\text{Stat}}| > t_{\text{krit}}(2)$$

Zamítáme $H_0: \mu_1 = \mu_2$.

Přijímáme hypotézu alternativní $H_0: \mu_1 \neq \mu_2$. Mezi členy činných a kontemplativních společenství existuje statisticky významný rozdíl v prožívání osamělosti. Vzhledem k tomu, že průměrná hodnota odpovědí na danou otázku v dotazníku byla u členů činných společenství 1,30 a u členek kontemplativních společenství 2,20, je zřejmé, že členky kontemplativních společenství prožívají osamělost více než členové činných společenství.

8. *Mezi členy činných a kontemplativních společenství neexistuje statisticky významný rozdíl v jejich přetíženosti. $H_0: \mu_1 = \mu_2$.*

Pro ověření stanovené hypotézy jsme použili dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů. Na základě výpočtu jsme zjistili:

$$|t \text{ Stat}| = 0,73 \quad t \text{ krit} (2) = 1,99$$

$$|t \text{ Stat}| < t \text{ krit} (2)$$

Přijímáme $H_0: \mu_1 = \mu_2$.

Mezi členy činných a kontemplativních společenství neexistuje statisticky významný rozdíl v jejich přetíženosti.

9. *Mezi členy činných a kontemplativních společenství neexistuje statisticky významný rozdíl ve výskytu krize. $H_0: \mu_1 = \mu_2$.*

Pro ověření stanovené hypotézy jsme použili dvouvýběrový t-test s nerovností rozptylů. Na základě výpočtu jsme zjistili:

$$|t \text{ Stat}| = 4,50 \quad t \text{ krit} (2) = 1,99$$

$$|t \text{ Stat}| > t \text{ krit} (2)$$

Zamítáme $H_0: \mu_1 = \mu_2$.

Přijímáme hypotézu alternativní $H_0: \mu_1 \neq \mu_2$. Mezi členy činných a kontemplativních společenství existuje statisticky významný rozdíl ve výskytu krize. Vzhledem k tomu, že průměrná hodnota odpovědí na danou otázku v dotazníku byla u členů činných společenství 2,92 a u členek kontemplativních společenství, 3,78 je zřejmé, že členky kontemplativních společenství více referují o prožitku krize než členové činných společenství.

9. Diskuze

Výsledky výzkumu věnovanému především prožitku krize u lidí, kteří žijí Bohu zasvěceným způsobem života, jsou pro následné zhodnocení a interpretaci trochu problematické. Domníváme se, že pro dané téma nebylo snadné získat respondenty. Ze strany řeholníků jsme vnímali určité obavy, zda jejich výpovědi budou správně pochopeny, zda se nejedná pouze o „lovení senzačních zpráv“. Řeholní život je velmi specifický a nelze na něj pohlížet pouze z lidského hlediska. V bakalářské práci, kdy jsme zkoumali motivaci k tomuto způsobu života, vyplynulo, že počátečním impulzem byl právě zážitek přítomnosti Boha, silná touha po hlubokém vztahu s Bohem. Respektující postoj k těmto hodnotám je dle našeho názoru nezbytnou podmínkou pro práci s respondenty, kteří žijí daným způsobem života.

V oblasti prožívání krize jsme zjistili signifikantní rozdíl mezi členy činných a kontemplativních společenství s tím, že více o krizi referovaly členky kontemplativních společenství. Domníváme se, že kontemplativní život je do určité míry náročnější a na výskyt případné krize rizikovější.

Krize, o kterých respondenti hovořili, v podstatě odpovídaly zvolenému způsobu života. Často byly zmiňovány problémy, které sebou nese život v komunitě – vzájemné vztahy, komunikace, vztahy s představenými. Jedná se o specifickou oblast řeholního života, která pro mnohé bývá rozhodujícím prvkem, zda v řeholním společenství setrvají. I když se řeholník rozhodne pro život zasvěcený Bohu, žije s lidmi, které si sám nevybírá. V komunitě řeholník narazí na rozdílnost povah, vnímání nesympatičnosti, v podstatě i na značnou rozdílnost v otázkách duchovního života, což pro někoho může být hodně překvapující – v hábitech přeci vypadáme tak stejně.... Řeholníci se sice řídí jednotnými pravidly, většinou nosí stejný oděv, ale mezi jejich osobnostmi jsou často velké rozdíly. Tato pestrost povah je na jednu stranu značně problematická, ale domníváme se, že může být také zdrojem inspirací a prostředkem lidského i duchovního růstu – řeholní život nemůže být postavený na lidech.

S životem v komunitě také nutně souvisí otázka prožívání osamělosti. O tomto pocitu vypovídá spíše skupina mladších řeholníků. Jako jednu z příčin si dovoluujeme uvést vyšší věkový průměr v jednotlivých řeholních společenstvích a nedostatek dorostu. Mladší řeholníci jsou v menšině, proto může být pro ně obtížné nalézt v komunitě pro sebe odpovídající vztahy. Dále jsme zjistili signifikantní rozdíl v prožívání osamělosti u členů činných a kontemplativních řádů s tím, že členky kontemplativních řádů se cítí osamělejší. Může to být dáno odlišným způsobem života, kdy pro kontemplativní řády je typická vnější uzavřenost, mlčení a i případná práce je vykonávána většinou o samotě. Pro sdílení mají

tyto řády předepsanou tzv. dobu rekreace, která je různě dlouhá v závislosti na pravidlech daného řádu – většinou se jedná o jednu až dvě hodiny denně. V kontemplativních řádech jsou členové v podstatě mnohem více závislí na vztazích v komunitě. Kdežto členové činných řádů mají poměrně ve velké míře zachovaný styk s okolím, a to například i díky svému působení (práce v nemocnici, školství, sociální oblasti, práce s dětmi, mládeží atd.). Mají tedy možnost vytvářet vztahy i mimo svoji komunitu. Je však zajímavé, že členky kontemplativních společenství, zcela minimálně zmiňovaly krizi, která by souvisela se vztahy v komunitě nebo s problémy ve vztahu s představenými.

Často se u respondentů objevovala krize v důsledku vyčerpání, pocitu přetížení prací, chybějící míra odpočinku. I když se mezi členy činných a kontemplativních společenství neprokázal v této oblasti signifikantní rozdíl, více o této krizi hovoří členové činných řádů. Pocit přetížení je dle našeho názoru zcela relevantní. Většina řeholníků v činných společenstvích je běžně zaměstnána. Kromě pracovních povinností, jsou zde také povinnosti vůči řeholnímu domu (domy jsem často velké a členů málo). Nesmíme zapomínat, že řeholník má také duchovní povinnosti – modlitba ve společenství, účast na Bohoslužbách, duchovní čtení atd. Duchovní povinnosti mohou denně zabírat až 4 hodiny. Pro řeholníka to bývá velmi podstatná část dne a může ji vnímat jako něco obcerstvujícího, něco, co mu dává sílu. Ale jsou také chvíle, kdy řeholníka v duchovní oblasti tíží problémy, pak tato činnost bývá značně namáhavá.

Zvláštní oblast tvoří krize spojené s duchovním životem, vírou, hledáním smyslu. Více o těchto krizích hovoří členky kontemplativních řádů. Je to pravděpodobně dáno tím, že tzv. „slouží bez odpovědi“. Jejich hlavním posláním je modlit se za svět, je tedy těžké vidět ovoce svého úsilí. Nevidí výsledky svých modliteb. Ve svém duchovním životě mohou pociťovat únavu a zcela lidsky se mohou ptát, jestli je to k něčemu dobré. Pokud by neměly kvalitní duchovní vedení (respondentky naštěstí uvádějí, že mají), zcela jistě by se brzy lidsky i duchovně vyčerpaly. Duchovní krize u lidí, kteří žijí zasvěceným způsobem života, jsou zcela pochopitelné, vztah s Bohem nemůže být statický. Je naopak velmi dynamický a nese sebou změny v oblasti prohlubování, zkvalitňování.

Pro nás bylo také zajímavé zjištění, že 7 respondentek z činného společenství uvažovaly o přestup do kontemplativního řádu. Vedla je k tomu touha po usebranějším a duchovně hlubším životě. Tři respondentky z kontemplativního společenství začínaly svůj řeholní život nejprve v činném společenství, a to z politických důvodů – v době totality, na našem území, kontemplativní řády nepůsobily.

Zamilovanost, touha po partnerovi, i o tom řeholníci hovořili. Jednalo se jednoznačně o řeholníky z činných společenství. Opět se můžeme domnívat, že blízký kontakt s okolním světem má na prožívání řeholníků velký vliv. Pokud je řeholník v blízkém vztah

s rodinou, která prožívá šťastné období, musí to v něm nutně vzbudit otázku, jestli opravdu volil dobře.

Dále jsme se v našem výzkumu zabývali otázkou, jestli délka pobytu v klášteře má statisticky významnou souvislost právě s prožitkem krize, osamělosti, přetíženosti. S pomocí Pearsnova korelačního koeficientu jsme získali negativní korelace, které se však povětšinou blížily nule. Pouze u členek kontemplativních společenství jsme došli k výsledku negativní korelace $r = -0,44$ pro oblast přetíženosti v závislosti na délce pobytu. Vzhledem k tomu, že nám ve všech oblastech vyšly korelace negativní je zřejmé, že se více dané otázky dotýkají řeholníků, kteří v klášteře prožili kratší dobu. Není zcela jasné, proč tomu tak je. Lze se však domnívat, že do skupiny řeholníků, kteří jsou v klášteře déle, spadají převážně starší řeholníci, u kterých máme zkušenost, že neradi hovoří o negativních jevech v řeholním životě. A právě krizi, osamělosti a přetíženost mohou vnímat jako negativní jev.

Pro zjištění převažující spirituality u lidí, kteří žijí zasvěceným způsobem života, jsme použili Pražský dotazník spirituality PSQ 36. Byli jsme si vědomi jeho nedostatků, především toho, že byl primárně sestaven pro lidi, kteří nedeklarují vyhraněnou spiritualitu. Přesto nás svým způsobem zajímalo, jak si s daným dotazníkem respondenti poradí. Kromě výsledku, který nás nepřekvapil, tedy, že převažující spiritualitou je Latentní monoteistický orientace, jsme obdrželi i několik zajímavých postřehů. Jednak se nám potvrdilo, že dotazník PSQ 36 opravdu není vhodný pro lidi s vyhraněnou spiritualitou. Respondenti jej vnímali jako zavádějící, nejednoznačný, měli pocit, že je spojený s mimo křesťanským názorem. Někteří respondenti jej z uvedených důvodů odmítli vyplnit, jiní respondenti měli potřebu k některým položkám dopisovat své poznámky. Dále daný dotazník nevyplnily dvě nejstarší respondentky, protože k tomu nevedly vysvětlení, můžeme se pouze domnívat, že byl pro ně nepřijatelný nebo nesrozumitelný.

Případný další výzkum v oblasti spirituality u lidí žijících zasvěceným způsobem života, bych doporučovala koncipovat převážně kvalitativně – např. formou případové studie. Přineslo by to mnoho zajímavých zjištění zasazených v širším rámci, který by pojímal jak osobnost daného respondenta, tak různé fáze jeho duchovního života. Zajímavý, ale dle mého názoru velmi náročný, by byl opět převážně kvalitativní výzkum se skupinou respondentů, kteří z řeholních společenství odešli. Protože se většinou jedná o těžká a bolestná rozhodnutí, domnívám se, že by tento výzkum nemohl učinit člověk, který je řeholníkem.

10. Závěr

Výsledky všech použitých metod nám poskytly pohled na některé základní aspekty řeholního života.

Použitím statistických metod jsme zjistili následující:

- Délka pobytu v klášteře nemá vliv na výskyt krize, pocitů osamělosti a přetíženosti, naopak o uvedených aspektech více vypovídají řeholníci, kteří v klášteře doposud strávili kratší část svého života. Vyšší negativní korelace se vyskytla u mladších členek kontemplativních společenství, a to pouze v oblasti přetíženosti.
- Mezi členy činných a kontemplativních společenství existuje signifikantní rozdíl v oblasti prožívání osamělosti a oblasti krize. Členky kontemplativních společenství více zažívají pocit osamělosti a více referují o prožité krizi.
- Převažující typ spirituality je u lidí žijících v řeholních společenstvích Latentní monoteistická orientace. Vyšší průměrný skóre se také vyskytl u škály Sounáležitost a Etický entuziasmus.
- V oblasti spirituality není mezi členy činných a kontemplativních společenství statisticky významný rozdíl.

Analýzou otázky z dotazníku, která byla zaměřená na případnou specifikaci prožité krize, jsme zjistili:

- Členové činných společenství více prožívají krizi v oblasti, která je spojená s životem v komunitě, působením autority a dále s přemírou prací, vyčerpáním, nedostatečným odpočinkem.
- Členové kontemplativních společenství více prožívají krizi v oblasti duchovního života, víry, hledání smyslu.

Analýzou pořizovaných rozhovorů jsme na základě osobitých výpovědí získali hlubší pohled na prožívání krize v řeholním životě.

11. Souhrn

Diplomovou práci jsme zaměřili na lidi, kteří žijí Bohu zasvěceným způsobem života.

V teoretické části celkem podrobně popisujeme základní aspekty řeholního života. V další části zmiňujeme poznatky z oblasti krize a z oblasti spirituality.

V empirické části navazujeme na bakalářskou práci „Motivace pro rozhodnutí žít Bohu zasvěceným způsobem života“, kterou doplňujeme o další výzkumné poznatky. Pracovali jsme se skupinou 90 respondentů – řeholníků a řeholnic, které jsme získali přímým oslovením. Respondenty jsme rozdělili do čtyř skupin podle věku. Dále jsme respondenty rozdělili podle zaměření jejich institutu na dvě – na činná a kontemplativní společenství. Výsledky výzkumu přinesly několik zajímavých zjištění. Použitím statistických metod jsme zjistili, že délka pobytu v klášteře nemá vliv na pocit osamělosti, přetíženosti a na výskyt krize. Mírná negativní korelace svědčí o tom, že v daných otázkách řeholníci, kteří prožili v klášteře delší dobu svého života, vykazují nižší skóre. Při porovnávání činných a kontemplativních společenství jsme na základě použití příslušného Studentova t-testu zjistili signifikantní rozdíl v oblasti prožívání osamělosti a v oblasti výskytu krize mezi členy daných společenství. Členové kontemplativních společenství více prožívají osamělost a více referují o prožité krizi. V oblasti přetíženosti jsme signifikantní rozdíl mezi činnými a kontemplativními společenstvími, nezjistili.

Na základě analýzy otázky, která byla zaměřená na specifikace prožité krize, jsme mezi členy jednotlivých společenství, zaznamenali rozdíly. Členové činných společenství více prožívají krizi v oblasti vzájemných vztahů v komunitě, ve vztahu k autoritám a také ohledně vyčerpání a přetížení prací. Naproti členové kontemplativních společenství, se více zmiňují o krizi, která je spojená s duchovním životem, vírou, ztrátou smyslu.

Analýzou rozhovorů, které jsme provedli se sedmi vybranými respondenty, jsme získali hlubší a osobitý pohled na prožití krize v řeholním životě.

Na základě použití Pražského dotazníku spirituality PSQ 36 jsme zjistili, že převažujícím typem spirituality je, u lidí žijících zasvěceným způsobem života, Latentní monoteistická orientace.

Soubor respondentů je reprezentativní. Přesto výsledná zjištění mají určitá omezení. Především ta, že jsme použili převážně kvalitativní prvky výzkumu. Dále jsme použili vlastní nestandardizovaný dotazník, který nemusí zachycovat všechny podstatné oblasti. Rovněž pro výzkum spirituality jsme použili ne příliš vhodnou metodu.

V odborné literatuře jsme podobně zaměřenou studii neobjevili, proto se domníváme, že námi získané výsledky jsou nové. Jejich přínos spatřujeme především v přiblížení a objasnění některých základních prvků řeholního života.

Seznam použitých zdrojů a literatury

- 1) Alonso, S. (1989). *Consejos*. Madrid: Publicaciones Claretionas.
- 2) Altrichter, M. (2012). *Umění důvěrnosti. Vyprávění o řeholním životě*. Olomouc: Refugium.
- 3) Ambros, P. (2004). *Kam směřuje náš zasvěcený život*. [online]. [2004]. [cit. 2013-26-02]. Dostupný z <http://www.fatym.com/abcd/k/000170/ambros1.htm>
- 4) Aumann, J. (2000). *Křesťanská spiritualita v katolické tradici*. Praha: Karolinum.
- 5) Belzen, J. A. (2009). Některé podmínky, možnosti a hranice psychologických studií spirituality. *Československá psychologie*, 53, 4, 396–407.
- 6) Bendyna, M., Gautier, M. (2011). Povolání do dnešního světa. *Katolický týdeník*, XXII, č. 06, 2011, s. 4-5.
- 7) Blatný, M. (2010). *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada.
- 8) Buben, M. (2002). *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích I-III. Díl, II. svazek*. Praha: Libri.
- 9) Cencini, A. (1997). *Bůh je můj přítel*. Praha: Paulinky.
- 10) Ciardi, F. (1999). *Znamení Jednoty*. Praha: Paulinky.
- 11) Danner, D., D., Snowdon, D., Friesen, W. (2001). Positive Emotions in Early Life and Longevity: Findings from the Nun Study. *Journal of Personality & Social Psychology*, 80, č. 5, s. 804-813.
- 12) de Fiores, S., & Goffi, T. (1999). *Slovník spirituality*. Praha: Karmelitánské nakladatelství.
- 13) Gogola, J. ed. (2002). *Řeholní formace*. Olomouc: Matice cyrilometodějská.
- 14) Guinness, O. (1998). *Pochybnost*. Praha: Návrat domů.
- 15) Halík, T. (2005). *Noc zpovědníka*. Praha: Lidové noviny.
- 16) Halík, T. (2009). *Stromu zbývá naděje*. Praha: Lidové noviny.
- 17) Halík, T. (2010). *Divadlo pro anděly*. Praha: Lidové noviny.
- 18) Härning, B. (1973). *Castitá. (Pastoralle della castitá)*. Roma.
- 19) Hartl P., Hartlová, H. (2004). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- 20) Jandásková, Z. (2009). Kvalita života žen po menopauze. *Disertační práce*. Brno: Masarykova univerzita.
- 21) Kallová, G. (2007) Úbytok povolání v ženských reholiach v Českej republike v spojitosti s motiváciou adeptiek. *Bakalářská práce*. Praha: Univerzita Karlova.
- 22) *Kodex kanonického práva (Codex Iuris Canonici, zkratka CIC)*. (1994). Praha: Zvon.

- 23) Kouba, P. (2008). Krize jako katastrofická situace. *Československá psychologie*, 52(2), 186.
- 24) Křivohlavý, J. (2009). *Psychologie moudrosti a dobrého života*. Praha: Grada Publishing.
- 25) Křivohlavý, J. (2006). *Psychologie smysluplnosti existence*. Praha: Grada Publishing.
- 26) Lužný, D., Nešpor, Z. R., Hamar, E., Hamplová, D., Hlavinková, L., Klementová, E., ... & Tichý, R. (2008). *Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v současné české společnosti*. Malvern.
- 27) Melia, S., P. (2001). Solitude and prayer in the late lives of elder Catholic women religious: Activity, withdrawal, or transcendence?. *Journal of Religious Gerontology*, roč. 13, č. 1, s. 47-63.
- 28) Miovský, M. (2009). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.
- 29) Mišovič, J. (1999). „Czech Confidence in the Church in Comparison with Other Institutions“. In I. Borowik (eds.) *Church-State Relations in Central and Eastern Europe*. Kraków: Nomos.
- 30) Moore, T. (2009). *Temné noci duše*. Praha: Portál.
- 31) PC – Perfecte caritatis. *Dokumenty II. vatikánského koncilu* (1995). Praha: Zvon.
- 32) Pechová, O. (2011). *Psychologie náboženství*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- 33) Poláková, J. (1994). *Možnosti transcendence*. Praha: Zvon.
- 34) Poříz, J. (2009). Některé aspekty temné noci „temné noci“ podle Sv. Jana od Kříže. [online]. [2009]. [cit. 2013-03-03]. Dostupný z <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2009-3/Krize-viry-a-duchovniho-zivota-ve-svetle-karmelitanske-spirituality.html>.
- 35) Poustevnice, (2005). *Poustevnická kolonie*. [online]. [2012]. [cit. 2013-03-03]. Dostupný z <http://poustevnice.blogspot.cz/search?updated-max=2012-10-31T08:33:00%2B01:00>
- 36) Pronzato, A. (1995). „Ale já vám říkám“. Svitavy: Trinitas.
- 37) Radcliffe, T. (2004). *Medvěd a mniška*. Praha: Karmelitánské nakladatelství.
- 38) Reiterová, E. (2004). *Statistické metody pro studenty kombinovaného studia psychologie: studijní text pro distanční studium*. Olomouc: univerzita Palackého.
- 39) Říčan, P., & Janošová, P. (2004). Spiritualita českých vysokoškoláků–faktorově analytická sonda. *Československá psychologie*, 48(2), 97-106.
- 40) Říčan, P. (2006). Spiritualita jako klíč k osobnosti a lidským vztahům. *Československá psychologie*, 50, 2, 119–137.
- 41) Říčan, P. (2007). *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha: Portál.
- 42) Sedláková, M. (2007). Ve jménu lásky. Život a činnost řádových sester na přelomu 2. a 3. tisíciletí. *Diplomová práce*. Pardubice: Univerzita Pardubice.

- 43) Schermer, V., L. (2007). *Ducha a duše*. Praha: Triton.
- 44) Slaninka, L. (2008). *Psychológia a spiritualita*. Trnava: Vojtech.
- 45) Stříženec, M. (2001). Psychologické aspekty spirituality. *Československá psychologie*, 45, 2, 118–125.
- 46) Šindelářová, M. (2011). *Vatikánská ročenka: počet katolíků na světě roste*. [online] [cit. 28. 02. 2011]. Dostupný z:
http://www.krestanskemedi.sk/clanky_detail/?id_medium=246&id_cislo=143&id_obsah=298
- 47) Špaenková, N. (2011). *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada.
- 48) Vácha, M. (2009). *Probouzení*. Brno: Cesta.
- 49) Vlček, P., Sommer, P., Foltýn, D. (1998). *Encyklopedie českých klášterů*. Praha: Libri

Anotace diplomové práce

Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Katedra psychologie.

Název práce: Spiritualita, řeholní život a jeho krize

Autor práce: Bc. Lenka Mánková

Vedoucí práce: Mgr. Martin Kupka PhD.

Počet stran a znaků: 75 stran, 129 440 znaků

Počet příloh: 30 stran, 5 příloh

Počet titulů použité literatury: 49

Abstrakt:

Diplomová práce je zaměřená na řeholní život. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak jednotlivé aspekty řeholního života prožívají sami řeholníci. Značná pozornost byla věnována oblasti krize a oblasti spirituality. Ve výzkumu byl použit vlastní dotazník, pro výzkum spirituality byl použit Pražský dotazník spirituality (PSQ 36) a další metodou byl rozhovor s vybranými respondenty. Výzkumný soubor se skládal ze 75 řeholnic a 15 řeholníků. Použitím statistických metod jsme zjistili, že délka pobytu v klášteře nemá vliv na pocit osamělosti, přetíženosti a na výskyt krize. Mírná negativní korelace svědčí o tom, že v daných otázkách řeholníci, kteří prožili v klášteře delší dobu svého života, vykazují nižší skóre. Při porovnávání činných a kontemplativních společenství jsme na základě použití příslušného Studentova t-testu zjistili signifikantní rozdíl v oblasti prožívání osamělosti a v oblasti výskytu krize mezi členy daných společenství. Členové kontemplativních společenství více prožívají osamělost a více referují o prožité krizi. V oblasti přetíženosti jsme signifikantní rozdíl mezi činnými a kontemplativními společenstvími, nezjistili. Analýzou otázky z oblasti krize, jsme zjistili, že členové činných společenství více prožívají krizi v oblasti vzájemných vztahů v komunitě, ve vztahu k autoritám a jsou ohroženi vyčerpáním. Naproti tomu členové kontemplativních společenství, se více zmiňují o krizi, která je spojená s duchovním životem, vírou, ztrátou smyslu. Analýzou rozhovorů se sedmi vybranými respondenty, jsme získali hlubší pohled na krize prožité v řeholním životě. Na základě použití Pražského dotazníku spirituality PSQ 36 jsme zjistili, že u respondentů je převažujícím typem spirituality Latentní monoteistická orientace.

Klíčová slova: řeholní život, řeholnice, řeholníci, spiritualita, krize, pražský dotazník spirituality

Annotation of thesis

Palacky University in Olomouc. Philosophical Faculty. Department of Psychology.

Topic: Spirituality, religious life and its crises.

Autor: Bc. Lenka Mánková

Supervisor: Mgr. Martin Kupka Ph.D.

Number of pages and signs: 75 pages, 129 440 signs

Number of appendices: 30 pages, 5 appendices

Number of references: 49

Abstract:

This thesis is focused on the religious life. The aim of this research was to determine how friars themselves experience different aspects of religious life. Considerable attention was paid to the area of crisis and spirituality. Author's own questionnaire was used for the research, Prague spirituality questionnaire (PSQ 36) was used for the research on spirituality and another method was an interview with selected respondents. The sample consisted of 75 nuns and 15 monks. Using statistical methods, we found out that the length of a stay in monastery has no effect on feeling of loneliness, congestion and occurrence of crises. Moderate negative correlations suggest that monks who lived in a monastery for a longer time of their lives have a lower score in those matters. When comparing active and contemplative communities, based on the use of the Student's t-test, we found significant difference in the experience of loneliness and crisis among the members of those communities. The members of contemplative communities have been experiencing more loneliness and reporting more about the crisis they have already experienced. In the area of congestion, we did not discover any significant differences between the active and contemplative communities. By analysis of questions related to the crisis, we detected that the members of active communities have been experiencing more of a crisis in the area of relationships in the community, also in relations to authorities and they are at a risk of exhaustion as well. On the contrary, the members of contemplative communities mention more about the crisis which is associated with spiritual life, faith and loss of sense. By analysis of interviews with seven selected respondents, we have gained an insight into the crisis experienced in religious life. Based on the Prague spirituality questionnaire PSQ 36, we determined that the predominant type of spirituality among the respondents is the latent monotheistic orientation.

Key words: religious life, nuns, monks, spirituality, crises, prague spiritual questionare.

Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Diplomant: Bc. MÁNKOVÁ Lenka

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Martin Kupka, Ph.D

Název tématu (česky): Spiritualita, řeholní život a jeho krize.

Název tématu (anglicky): Spirituality, religious life and its crises

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část bude zpracována na základě studia literatury, které se váže k danému tématu.
2. Stanovení hypotéz a výzkumných problémů se zaměřením na spiritualitu a krizi.
3. Sběr dat od respondentů, kteří žijí v různých formách řeholního života. První část výzkumu bude věnována zjištění způsob prožívání spirituality. K tomuto účelu bude použit Pražský dotazník spirituality, jehož autorem je prof. Pavel Říčan. Další část výzkumu bude zaměřená na prožívání a zvládání krize v řeholním životě. V této části výzkumu bude aplikován vlastní dotazník a dále proběhne rozhovor s několika členy (muži i ženy) různých řeholních řádů, kteří ve svém řeholním životě krizi prožili. Předpokládaný počet respondentů je minimálně 70. Individuální rozhovory na téma krize proběhnou s minimálně 6 respondenty.
4. Statistické zpracování získaných dat a jejich interpretace.
5. Vypracování diplomové práce včetně diskuze, závěru a souhrnu

Seznam odborné literatury:

- Allport, G. W. (2004). O povaze předsudků. Praha: Prostor.
- Blatný, M. a kol. (2010). Psychologie osobnosti. Praha: Grada.
- Cakirpaloglu, P. (2012). Úvod od psychologie osobnosti. Praha: Grada.
- Cakirpaloglu, P. (2009). Psychologie hodnot. Olomouc: UP.
- Halík, T. (2009). Stromu zbývá naděje. Praha: Lidové noviny.
- Křivohlavý, J. (2006). Psychologie smysluplnosti a existence? Otázky na vrcholu života. Praha: Grada.
- Jandásková, Z. - Skočovský, K. (2007). Psychometrické vlastnosti a faktorová struktura Pražského dotazníku spirituality (PSQ 30) u souboru starších žen. In In Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. P11. Brno: Masarykova univerzita.
- Křivohlavý, J. (2009). Psychologie moudrosti a dobrého života. Praha: Grada.
- Reiterová, E. (2003). Základy statistiky pro studenty psychologie. Olomouc: UP.
- Rüdiger, D. (2001). Životní krize jako vývojová šance. Praha: Aquamarin.
- Říčan, P. (2007). Psychologie náboženství a spirituality. Praha: Portál.
- Říčan, P. (2006). Spiritualita jako klíč k osobnosti a k lidským vztahům in Československá psychologie, Roč. 50, č. 2, s. 119- 137.

Přílohy

Příloha č. 1

Dotazník – „Život v řeholním společenství“

Sociodemografická data:

14) Jsem:

- a) muž
- b) žena

15) Věk:

16) Věk při vstupu do řeholního společenství:

17) Nejvyšší dosažené – dokončené vzdělání:

- a) základní
- b) vyučení – výuční list
- c) středoškolské s maturitou
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

18) Zaměření Vašeho řeholního společenství:

- a) činné
- b) kontemplativní
- c) jiná možnost

Formace, komunikace, krize

1) Formaci, které se mi dostalo a stále dostává, vnímám jako dobrou a dostačující.

4 3 2 1 0
pravdivý částečně pravdivý neutrální částečně nepravdivý nepravdivý

2) V našem řeholním společenství je otázka duchovního vůdce (popř. zpovědníka) vnímána velmi vážně.

4 3 2 1 0
pravdivý částečně pravdivý neutrální částečně nepravdivý nepravdivý

3) Jednotliví členové našeho společenství mají možnost volby a svobodu při využívání služby duchovního vůdce (popř. zpovědníka).

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

4) V našem řeholním společenství se dbá na možnost dalšího vzdělávání (jazykové, hudební, jiné odborné).

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

5) V našem řeholním společenství je prostot pro otevřenou komunikaci.

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

6) V řeholním společenství zažívám pocit osamělosti.

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

7) Generační rozdíly v našem společenství nepředstavují žádný zvláštní problém.

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

8) Co se týká práce (apoštolát, běžná činnost, správa objektů, administrativa), je naše společenství přetížené.

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

Krize

9) Během svého řeholního života jsem zažil(a) krizi.

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

10) Pokud jste na otázku č. 48) odpověděl(a) v rozmezí 1 – 2, zkuste blíže specifikovat:

11) Během své krize jsem měl(a) v řeholním společenství oporu.

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

12) Během svého řeholního života jsem se ocitl(a) v situaci, kdy bych uvítal(a) pomoc psychologa. (Popřípadě jsem jeho služby využil(a)).

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

13) Pokud bych znovu stál(a) před rozhodnutím, zda žít řeholního životem, rozhodl(a) bych se, že ano.

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

14) Znovu bych se rozhodl(a) pro řeholní život, ale zvolil(a) bych jiném společenství.

| | | | | |
|-----------------|--------------------------|------------------|----------------------------|-------------------|
| 4 | 3 | 2 | 1 | 0 |
| <i>pravdivý</i> | <i>částečně pravdivý</i> | <i>neutrální</i> | <i>částečně nepravdivý</i> | <i>nepravdivý</i> |

Příloha č. 2: Odpovědi respondentů – věkové skupiny

Respondenti do 35 let

| Č. | Otázky z dotazníku | 12. | 19. | 20. | 22. | 26. | 28. | 32. | 36. | 40. | 42. | 51. | 58. | 59. | 68. | 71. | 72. | 74. | 75. | 79. | 82. | 85. | 90. | celkem | průměr | |
|-----|---|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|--------|--------|------|
| 1. | Formaci, které se mi dostalo a stále dostává, vnímám jako dobrou a dostačující. | 0 | 2 | 2 | 0 | 0 | 3 | 0 | 0 | 1 | 3 | 0 | 2 | 4 | 4 | 3 | 2 | 3 | 2 | 3 | 3 | 1 | 3 | 41 | 1,86 | |
| 2. | V našem řeholním společenství je otázka duchovního vůdce (popř. zpovědníka) vnímána velmi vážně. | 3 | 3 | 2 | 3 | 4 | 4 | 4 | 1 | 3 | 4 | 2 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 2 | 4 | 2 | 2 | 4 | 69 | 3,14 | |
| 3. | Jednotliví členové našeho společenství mají možnost volby a svobodu při využívání služby duchovního vůdce (popř. zpovědníka). | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 84 | 3,82 | |
| 4. | V našem řeholním společenství se dbá na možnost dalšího vzdělávání | 4 | 4 | 4 | 0 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 0 | 0 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 3 | 4 | 69 | 3,14 | |
| 5. | V našem řeholním společenství je prostor pro otevřenou komunikaci. | 1 | 4 | 4 | 2 | 3 | 3 | 0 | 0 | 1 | 3 | 1 | 3 | 3 | 4 | 3 | 3 | 4 | 2 | 4 | 2 | 2 | 4 | 56 | 2,55 | |
| 6. | V našem řeholním společenství zažívám pocit osamělosti. | 1 | 0 | 0 | 3 | 2 | 3 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 0 | 3 | 3 | 4 | 2 | 0 | 2 | 0 | 1 | 3 | 3 | 48 | 2,18 | |
| 7. | Generační rozdíly v našem společenství nepředstavují žádný zvláštní problém. | 3 | 3 | 1 | 2 | 3 | 0 | 3 | 1 | 3 | 0 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 0 | 0 | 2 | 1 | 52 | 2,36 |
| 8. | Co se týká práce (apoštolát, běžná činnost, správa objektů, administrativa), je naše společenství přetížené. | 3 | 1 | 2 | 3 | 4 | 2 | 4 | 4 | 4 | 2 | 0 | 4 | 1 | 0 | 4 | 2 | 3 | 1 | 3 | 0 | 4 | 3 | 54 | 2,45 | |
| 9. | Během svého řeholního života jsem zažil(a) krizi. | 3 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 1 | 3 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 80 | 3,64 |
| 11. | Během své krize jsem měl(a) v řeholním společenství oporu. | 2 | 4 | 3 | 2 | 2 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 0 | 3 | 4 | 4 | 3 | 1 | 4 | 3 | 4 | 0 | 4 | 4 | 66 | 3,00 | |
| 12. | Během svého řeholního života jsem se ocitl(a) v situaci, kdy bych uvítal(a) pomoc psychologa. (Popřípadě jsem jeho služby využil(a)). | 1 | 1 | 3 | 4 | 2 | 0 | 4 | 3 | 3 | 2 | 0 | 4 | 3 | 0 | 3 | 3 | 0 | 2 | 4 | 0 | 2 | 4 | 48 | 2,18 | |
| 13. | Pokud bych znovu stál(a) před rozhodnutím, zda žít řeholního životem, rozhodl(a) bych se, že ano. | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 0 | 4 | 3 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 2 | 4 | 78 | 3,55 |
| 14. | Znovu bych se rozhodl(a) pro řeholní život, ale zvolil(a) bych jiném společenství. | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 3 | 2 | 2 | 16 | 0,73 |

Respondenti do 45 let

| Č. | Otázky z dotazníku | 2. | 4. | 6. | 8. | 9. | 11. | 14. | 17. | 18. | 21. | 23. | 24. | 25. | 27. | 30. | 31. | 34. | 37. | 39. | 44. | 45. | 49. | 52. | 53. | 55. | 56. | 57. | 60. | 61. | 66. | 69. | 70. | 73. | 76. | 80. | 84. | 89. | Celk. | Prům. | |
|-----|---|----|----|----|----|----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-------|-------|------|
| 1. | Formaci, které se mi dostalo a stále dostává, vnímám jako dobrou a dostačující. | 1 | 0 | 4 | 4 | 4 | 1 | 1 | 1 | 1 | 4 | 1 | 0 | 0 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 1 | 2 | 1 | 2 | 2 | 1 | 3 | 1 | 3 | 4 | 3 | 1 | 1 | 3 | 3 | 1 | 83 | 2,24 | |
| 2. | V našem řeholním společenství je otázka duchovního vůdce (popř. zpovědníka) vnímána velmi vážně. | 3 | 2 | 4 | 4 | 4 | 0 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 2 | 3 | 3 | 4 | 2 | 4 | 2 | 4 | 4 | 2 | 2 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 3 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 2 | 4 | 119 | 3,22 | |
| 3. | Jednotliví členové našeho společenství mají možnost volby a svobodu při využívání služby duchovního vůdce (popř. zpovědníka). | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 1 | 4 | 3 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 137 | 3,70 |
| 4. | V našem řeholním společenství se dbá na možnost dalšího vzdělávání | 1 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 3 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 2 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 1 | 3 | 4 | 4 | 4 | 2 | 1 | 1 | 2 | 4 | 3 | 4 | 4 | 2 | 4 | 120 | 3,24 | |
| 5. | V našem řeholním společenství je prostor pro otevřenou komunikaci. | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 1 | 4 | 3 | 3 | 3 | 2 | 4 | 1 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 3 | 3 | 3 | 1 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 117 | 3,16 |
| 6. | V našem řeholním společenství zažívám pocit osamělosti. | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 3 | 1 | 0 | 0 | 3 | 3 | 0 | 0 | 0 | 2 | 2 | 2 | 3 | 1 | 3 | 4 | 1 | 0 | 3 | 3 | 2 | 1 | 0 | 0 | 46 | 1,24 | |
| 7. | Generační rozdíly v našem společenství nepředstavují žádný zvláštní problém. | 1 | 3 | 3 | 4 | 3 | 1 | 0 | 1 | 4 | 3 | 1 | 3 | 2 | 2 | 1 | 1 | 4 | 3 | 2 | 1 | 3 | 3 | 4 | 2 | 1 | 0 | 1 | 3 | 3 | 4 | 3 | 2 | 3 | 4 | 2 | 2 | 1 | 84 | 2,27 | |
| 8. | Co se týká práce (apoštolát, běžná činnost, správa objektů, administrativa), je naše společenství přetížené. | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 3 | 2 | 1 | 1 | 3 | 0 | 3 | 2 | 4 | 0 | 0 | 3 | 3 | 3 | 1 | 3 | 3 | 3 | 3 | 1 | 3 | 2 | 3 | 1 | 4 | 3 | 3 | 2 | 4 | 3 | 93 | 2,51 | |
| 9. | Během svého řeholního života jsem zažil(a) krizi. | 2 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 1 | 2 | 1 | 4 | 3 | 0 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 1 | 1 | 4 | 4 | 3 | 4 | 1 | 3 | 113 | 3,05 | |
| 11. | Během své krize jsem měl(a) v řeholním společenství oporu. | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 0 | 1 | 3 | 4 | 4 | 3 | 0 | 2 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 0 | 2 | 2 | 2 | 3 | 1 | 2 | 3 | 4 | 4 | 2 | 1 | 1 | 4 | 1 | 3 | 99 | 2,68 | |
| 12. | Během svého řeholního života jsem se ocitl(a) v situaci, kdy bych uvítal(a) pomoc psychologa. (Popřípadě jsem jeho služby využil(a)). | 0 | 0 | 1 | 4 | 1 | 3 | 4 | 3 | 0 | 0 | 0 | 4 | 2 | 0 | 3 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 4 | 1 | 4 | 3 | 4 | 0 | 4 | 4 | 0 | 0 | 4 | 4 | 3 | 4 | 0 | 3 | 89 | 2,41 | |
| 13. | Pokud bych znovu stál(a) před rozhodnutím, zda žít řeholního životem, rozhodl(a) bych se, že ano. | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 2 | 4 | 4 | 2 | 4 | 139 | 3,76 |
| 14. | Znovu bych se rozhodl(a) pro řeholní život, ale zvolil(a) bych jiném společenství. | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 13 | 0,35 |

Respondenti do 55 let

| Č. | Otázky z dotazníku | 1. | 3. | 5. | 7. | 10. | 13. | 15. | 16. | 29. | 33. | 35. | 43. | 46. | 50. | 54. | 62. | 63. | 65. | 67. | 77. | 83. | 86. | 87. | 88. | celkem | průměr | |
|-----|---|----|----|----|----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|--------|--------|------|
| 1. | Formaci, které se mi dostalo a stále dostává, vnímám jako dobrou a dostačující. | 2 | 4 | 1 | 3 | 1 | 0 | 0 | 3 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 1 | 3 | 1 | 3 | 4 | 65 | 2,71 | |
| 2. | V našem řeholním společenství je otázka duchovního vůdce (popř. zpovědníka) vnímána velmi vážně. | 3 | 4 | 4 | 1 | 2 | 3 | 4 | 1 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 3 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 3 | 2 | 3 | 4 | 4 | 78 | 3,25 | |
| 3. | Jednotliví členové našeho společenství mají možnost volby a svobodu při využívání služby duchovního vůdce (popř. zpovědníka). | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 3 | 1 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 88 | 3,67 |
| 4. | V našem řeholním společenství se dbá na možnost dalšího vzdělávání | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 2 | 3 | 4 | 2 | 3 | 4 | 84 | 3,50 | |
| 5. | V našem řeholním společenství je prostor pro otevřenou komunikaci. | 3 | 4 | 3 | 1 | 2 | 1 | 1 | 3 | 4 | 1 | 2 | 3 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 3 | 1 | 3 | 4 | 68 | 2,83 | |
| 6. | V našem řeholním společenství zažívám pocit osamělosti. | 3 | 3 | 1 | 3 | 0 | 2 | 1 | 2 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 1 | 3 | 2 | 2 | 1 | 3 | 3 | 3 | 36 | 1,50 | |
| 7. | Generační rozdíly v našem společenství nepředstavují žádný zvláštní problém. | 2 | 3 | 4 | 3 | 3 | 4 | 1 | 3 | 4 | 4 | 1 | 1 | 4 | 3 | 4 | 4 | 2 | 3 | 4 | 2 | 2 | 1 | 4 | 3 | 69 | 2,88 | |
| 8. | Co se týká práce (apoštolát, běžná činnost, správa objektů, administrativa), je naše společenství přetížené. | 3 | 1 | 2 | 2 | 4 | 3 | 4 | 3 | 0 | 3 | 3 | 4 | 3 | 1 | 3 | 0 | 2 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 65 | 2,71 | |
| 9. | Během svého řeholního života jsem zažil(a) krizi. | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 1 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 1 | 1 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 3 | 4 | 0 | 1 | 75 | 3,13 | |
| 11. | Během své krize jsem měl(a) v řeholním společenství oporu. | 3 | 3 | 3 | 0 | 3 | 1 | 1 | 1 | 4 | 0 | 4 | 1 | 4 | 2 | 3 | 2 | 2 | 3 | 2 | 3 | 2 | 0 | 2 | 2 | 51 | 2,13 | |
| 12. | Během svého řeholního života jsem se ocitl(a) v situaci, kdy bych uvítal(a) pomoc psychologa. (Popřípadě jsem jeho služby využil(a)). | 2 | 4 | 3 | 0 | 0 | 1 | 3 | 3 | 0 | 0 | 2 | 4 | 4 | 0 | 0 | 0 | 4 | 4 | 3 | 4 | 3 | 4 | 0 | 4 | 52 | 2,17 | |
| 13. | Pokud bych znovu stál(a) před rozhodnutím, zda žít řeholního životem, rozhodl(a) bych se, že ano. | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 0 | 4 | 4 | 4 | 4 | 92 | 3,83 | |
| 14. | Znovu bych se rozhodl(a) pro řeholní život, ale zvolil(a) bych jiném společenství. | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 2 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 16 | 0,67 | |

Respondenti starší 55 let

| Č. | Otázky z dotazníku | 38. | 41. | 47. | 48. | 64. | 78. | 81. | celkem | průměr |
|-----|---|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|--------|--------|
| 1. | Formaci, které se mi dostalo a stále dostává, vnímám jako dobrou a dostačující. | 4 | 3 | 3 | 4 | 2 | 4 | 4 | 24 | 3,43 |
| 2. | V našem řeholním společenství je otázka duchovního vůdce (popř. zpovědníka) vnímána velmi vážně. | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 28 | 4,00 |
| 3. | Jednotliví členové našeho společenství mají možnost volby a svobodu při využívání služby duchovního vůdce (popř. zpovědníka). | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 28 | 4,00 |
| 4. | V našem řeholním společenství se dbá na možnost dalšího vzdělávání | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 26 | 3,71 |
| 5. | V našem řeholním společenství je prostor pro otevřenou komunikaci. | 4 | 3 | 3 | 4 | 3 | 3 | 4 | 24 | 3,43 |
| 6. | V našem řeholním společenství zažívám pocit osamělosti. | 3 | 3 | 1 | 0 | 2 | 0 | 0 | 9 | 1,29 |
| 7. | Generační rozdíly v našem společenství nepředstavují žádný zvláštní problém. | 3 | 3 | 1 | 4 | 3 | 3 | 2 | 19 | 2,71 |
| 8. | Co se týká práce (apoštolát, běžná činnost, správa objektů, administrativa), je naše společenství přetížené. | 0 | 0 | 0 | 1 | 3 | 3 | 0 | 7 | 1,00 |
| 9. | Během svého řeholního života jsem zažil(a) krizi. | 3 | 3 | 3 | 4 | 2 | 0 | 0 | 15 | 2,14 |
| 11. | Během své krize jsem měl(a) v řeholním společenství oporu. | 4 | 3 | 4 | 2 | 2 | 4 | 2 | 21 | 3,00 |
| 12. | Během svého řeholního života jsem se ocitl(a) v situaci, kdy bych uvítal(a) pomoc psychologa. (Popřípadě jsem jeho služby využil(a)). | 0 | 3 | 0 | 2 | 2 | 0 | 2 | 9 | 1,29 |
| 13. | Pokud bych znovu stál(a) před rozhodnutím, zda žít řeholního životem, rozhodl(a) bych se, že ano. | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 4 | 26 | 3,71 |
| 14. | Znovu bych se rozhodl(a) pro řeholní život, ale zvolil(a) bych jiném společenství. | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0,57 |

Příloha č. 3: Odpovědi respondentů – zaměření řeholního společenství

Činná řeholní společenství – 67 respondentů (52 žen, 15 mužů)

| Č. | Otázky dotazníku | 1. | 2. | 4. | 8. | 9. | 11. | 12. | 13. | 14. | 15. | 16. | 17. | 18. | 19. | 20. | 21. | 22. | 24. | 25. | 26. | 27. | 44. | 45. | 46. | 48. | 50. | 51. | 52. | 54. | 56. | 57. | 63. | 65. | 69. | 70. | 77. | 78. | 79. | 81. | 82. | 83. | | | |
|-----|---|----|----|----|----|----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|---|---|---|
| 1. | Formaci, které se mi dostalo a stále dostává, vnímám jako dobrou a dostačující. | 2 | 1 | 0 | 4 | 4 | 1 | 0 | 0 | 1 | 0 | 3 | 1 | 1 | 2 | 2 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 3 | 0 | 2 | 4 | 2 | 1 | 3 | 4 | 4 | 3 | 1 | 4 | 3 | 4 | 3 | 3 | | | |
| 2. | V našem řeholním společenství je otázka duchovního vůdce (popř. zpovědníka) vnímána velmi vážně. | 3 | 3 | 2 | 4 | 4 | 0 | 3 | 3 | 4 | 4 | 1 | 4 | 3 | 3 | 2 | 3 | 3 | 4 | 2 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 2 | 2 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 3 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 2 | 2 | | | |
| 3. | Jednotliví členové našeho společenství mají možnost volby a svobodu při využívání služby duchovního vůdce (popř. zpovědníka). | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 1 | 3 | 3 | 4 | 1 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | | |
| 4. | V našem řeholním společenství se dbá na možnost dalšího vzdělávání | 4 | 1 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 0 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 0 | 1 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | | |
| 5. | V našem řeholním společenství je prostor pro otevřenou komunikaci. | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 1 | 1 | 1 | 4 | 1 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 3 | 2 | 4 | 1 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 1 | 3 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 2 | 3 | | | |
| 6. | V našem řeholním společenství zažívám pocit osamělosti. | 3 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 | 2 | 0 | 1 | 2 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 3 | 2 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 3 | 2 | 0 | 3 | 1 | 1 | 3 | 0 | 3 | 2 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | | | |
| 7. | Generační rozdíly v našem společenství nepředstavují žádný zvláštní problém. | 2 | 1 | 3 | 4 | 3 | 1 | 3 | 4 | 0 | 1 | 3 | 1 | 4 | 3 | 1 | 3 | 2 | 3 | 2 | 3 | 2 | 1 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 0 | 1 | 2 | 3 | 3 | 2 | 2 | 3 | 0 | 2 | 0 | 2 | | | |
| 8. | Co se týká práce (apoštolát, běžná činnost, správa objektů, administrativa), je naše společenství přetížené. | 3 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 3 | 3 | 2 | 1 | 2 | 1 | 3 | 3 | 0 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 1 | 1 | 0 | 3 | 3 | 3 | 1 | 2 | 3 | 1 | 4 | 3 | 3 | 3 | 0 | 0 | 4 | | | |
| 9. | Během svého řeholního života jsem zažil(a) krizi. | 4 | 2 | 4 | 3 | 3 | 4 | 3 | 1 | 4 | 3 | 4 | 4 | 1 | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 3 | 2 | 0 | 3 | 3 | 3 | 4 | 1 | 4 | 4 | 1 | 3 | 4 | 4 | 4 | 1 | 4 | 4 | 0 | 4 | 0 | 4 | 3 | | | |
| 11. | Během své krize jsem měl(a) v řeholním společenství oporu. | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 2 | 1 | 0 | 1 | 1 | 1 | 3 | 4 | 3 | 4 | 2 | 3 | 0 | 2 | 2 | 4 | 4 | 4 | 2 | 2 | 0 | 2 | 3 | 3 | 1 | 2 | 3 | 4 | 2 | 3 | 4 | 4 | 2 | 0 | 2 | | | |
| 12. | Během svého řeholního života jsem se ocitl(a) v situaci, kdy bych uvítal(a) pomoc psychologa. (Popřípadě jsem jeho služby využil(a)). | 2 | 0 | 0 | 4 | 1 | 3 | 1 | 1 | 4 | 3 | 3 | 3 | 0 | 1 | 3 | 0 | 4 | 4 | 2 | 2 | 0 | 4 | 4 | 4 | 2 | 0 | 0 | 1 | 0 | 4 | 0 | 4 | 4 | 0 | 4 | 4 | 0 | 4 | 4 | 0 | 4 | 2 | 0 | 3 |
| 13. | Pokud bych znovu stál(a) před rozhodnutím, zda žít řeholního životem, rozhodl(a) bych se, že ano. | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 0 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | |
| 14. | Znovu bych se rozhodl(a) pro řeholní život, ale zvolil(a) bych jiném spol. | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 2 | 0 | 0 | 3 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | | |

Činná řeholní společenství - Pokračování dotazníku:

| Č. | Otázky dotazníku | 87. | 88. | 89. | 90. | 3. | 5. | 6. | 7. | 10. | 23. | 28. | 29. | 30. | 31. | 43. | 47. | 49. | 55. | 64. | 66. | 67. | 68. | 80. | 84. | 85. | 86. | Celkem | Průměr | |
|-----|---|-----|-----|-----|-----|----|----|----|----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|--------|--------|------|
| 1. | Formaci, které se mi dostalo a stále dostává, vnímám jako dobrou a dostačující. | 3 | 4 | 1 | 3 | 4 | 1 | 4 | 3 | 1 | 1 | 3 | 4 | 3 | 4 | 3 | 3 | 1 | 2 | 2 | 3 | 4 | 4 | 3 | 3 | 1 | 1 | 157 | 2,34 | |
| 2. | V našem řeholním společenství je otázka duchovního vůdce (popř. zpovědníka) vnímána velmi vážně. | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 1 | 2 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 3 | 4 | 2 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 2 | 2 | 3 | 216 | 3,22 | |
| 3. | Jednotliví členové našeho společenství mají možnost volby a svobodu při využívání služby duchovního vůdce (popř. zpovědníka). | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 25 | 3,73 |
| 4. | V našem řeholním společenství se dbá na možnost dalšího vzdělávání | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 1 | 2 | 3 | 4 | 2 | 3 | 2 | 229 | 3,42 |
| 5. | V našem řeholním společenství je prostor pro otevřenou komunikaci. | 3 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 1 | 2 | 2 | 3 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 2 | 1 | 206 | 3,08 |
| 6. | V našem řeholním společenství zažívám pocit osamělosti. | 3 | 3 | 0 | 3 | 3 | 1 | 0 | 3 | 0 | 0 | 3 | 1 | 1 | 0 | 1 | 1 | 0 | 2 | 2 | 1 | 2 | 2 | 3 | 1 | 0 | 3 | 3 | 87 | 1,30 |
| 7. | Generační rozdíly v našem společenství nepředstavují žádný zvláštní problém. | 4 | 3 | 1 | 1 | 3 | 4 | 3 | 3 | 3 | 1 | 0 | 4 | 1 | 1 | 1 | 1 | 3 | 1 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 2 | 2 | 2 | 1 | 155 | 2,31 |
| 8. | Co se týká práce (apoštolát, běžná činnost, správa objektů, administrativa), je naše společenství přetížené. | 4 | 3 | 3 | 3 | 1 | 2 | 3 | 2 | 4 | 1 | 2 | 0 | 2 | 4 | 4 | 0 | 1 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 0 | 2 | 4 | 4 | 4 | 167 | 2,49 |
| 9. | Během svého řeholního života jsem zažil(a) krizi. | 0 | 1 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 1 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 3 | 4 | 3 | 2 | 1 | 2 | 2 | 1 | 4 | 1 | 4 | 4 | 196 | 2,92 |
| 11. | Během své krize jsem měl(a) v řeholním společenství oporu. | 2 | 2 | 3 | 4 | 3 | 3 | 4 | 0 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 1 | 4 | 0 | 2 | 2 | 4 | 2 | 2 | 4 | 4 | 1 | 4 | 0 | 172 | 2,57 |
| 12. | Během svého řeholního života jsem se ocitl(a) v situaci, kdy bych uvítal(a) pomoc psychologa. (Popřípadě jsem jeho služby využil(a)). | 0 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 4 | 4 | 0 | 4 | 3 | 2 | 0 | 3 | 3 | 0 | 4 | 0 | 2 | 4 | 137 | 2,05 |
| 13. | Pokud bych znovu stál(a) před rozhodnutím, zda žít řeholního životem, rozhodl(a) bych se, že ano. | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 2 | 4 | 251 | 3,75 |
| 14. | Znovu bych se rozhodl(a) pro řeholní život, ale zvolil(a) bych jiném společenství. | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 2 | 0 | 37 | 0,55 |

Kontemplativní řeholní společenství – 23 respondentek

| Č. | Otázky dotazníku | 32. | 33. | 34. | 35. | 36. | 37. | 38. | 39. | 40. | 41. | 42. | 53. | 58. | 59. | 60. | 61. | 62. | 71. | 72. | 73. | 74. | 75. | 76. | celkem | průměr | |
|-----|---|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----------|-------------|-------------|
| 1. | Formaci, které se mi dostalo a stále dostává vnímám jako dobrou a dostačující. | 0 | 4 | 4 | 3 | 0 | 4 | 4 | 3 | 1 | 3 | 3 | 1 | 2 | 4 | 3 | 1 | 4 | 3 | 2 | 1 | 3 | 2 | 1 | 56 | 2,43 | |
| 2. | V našem řeholním společenství je otázka duchovního vůdce (popř. zpovědníka) vnímána velmi vážně. | 4 | 4 | 2 | 4 | 1 | 4 | 4 | 2 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 2 | 4 | 78 | 3,39 | |
| 3. | Jednotliví členové našeho společenství mají možnost volby a svobodu při využívání služby duchovního vůdce (popř. zpovědníka). | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 3 | 4 | 3 | 4 | 87 | 3,78 | |
| 4. | V našem řeholním společenství se dbá na možnost dalšího vzdělávání | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 3 | 3 | 3 | 0 | 3 | 2 | 1 | 2 | 4 | 4 | 3 | 4 | 2 | 4 | 70 | 3,04 | |
| 5. | V našem řeholním společenství je prostor pro otevřenou komunikaci. | 0 | 1 | 4 | 2 | 0 | 4 | 4 | 2 | 1 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 1 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 2 | 3 | 59 | 2,57 | |
| 6. | V našem řeholním společenství zažívám pocit osamělosti. | 4 | 0 | 0 | 0 | 3 | 3 | 3 | 3 | 4 | 3 | 4 | 2 | 0 | 3 | 3 | 4 | 0 | 4 | 2 | 3 | 0 | 2 | 2 | 52 | 2,26 | |
| 7. | Generační rozdíly v našem společenství nepředstavují žádný zvláštní problém. | 3 | 4 | 4 | 1 | 1 | 3 | 3 | 2 | 3 | 3 | 0 | 2 | 4 | 3 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 69 | 3,00 | |
| 8. | Co se týká práce (apoštolát, běžná činnost, správa objektů, administrativa), je naše společenství přetížené. | 4 | 3 | 0 | 3 | 4 | 0 | 0 | 3 | 4 | 0 | 2 | 3 | 4 | 1 | 3 | 2 | 0 | 4 | 2 | 3 | 3 | 1 | 3 | 52 | 2,26 | |
| 9. | Během svého řeholního života jsem zažil(a) krizi. | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 3 | 4 | 3 | 87 | 3,78 |
| 11. | Během své krize jsem měl(a) v řeholním společenství oporu. | 4 | 0 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 3 | 3 | 4 | 2 | 3 | 4 | 2 | 3 | 2 | 3 | 1 | 1 | 4 | 3 | 1 | 65 | 2,83 | |
| 12. | Během svého řeholního života jsem se ocitl(a) v situaci, kdy bych uvítal(a) pomoc psychologa. (Popřípadě jsem jeho služby využil(a)). | 4 | 0 | 4 | 2 | 3 | 4 | 0 | 2 | 3 | 3 | 2 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 0 | 3 | 3 | 4 | 0 | 2 | 3 | 61 | 2,65 | |
| 13. | Pokud bych znovu stál(a) před rozhodnutím, zda žít řeholního životem, rozhodl(a) bych se, že ano. | 0 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 2 | 4 | 3 | 4 | 84 | 3,65 | |
| 14. | Znovu bych se rozhodl(a) pro řeholní život, ale zvolil(a) bych jiném společenství. | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 4 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 0 | 12 | 0,52 | |

Příloha č. 4

Popisná statistika, korelace, f-test, t-test

| <i>Činná společenství</i> | <i>počet let zasvěceného života</i> | <i>prožitek osamělosti</i> |
|------------------------------|-------------------------------------|----------------------------|
| počet let zasvěceného života | 1 | |
| prožitek osamělosti | -0,119707411 | 1 |

| <i>Kontemplativní společenství</i> | <i>počet let zasvěceného života</i> | <i>prožitek osamělosti</i> |
|------------------------------------|-------------------------------------|----------------------------|
| počet let zasvěceného života | 1 | |
| prožitek osamělosti | -0,195093415 | 1 |

| <i>Činná společenství</i> | <i>počet let zasvěceného života</i> | <i>vnímání přetíženosti společenství</i> |
|-----------------------------------|-------------------------------------|--|
| počet let zasvěceného života | 1 | |
| vnímání přetíženosti společenství | -0,095508968 | 1 |

| <i>Kontemplativní společenství</i> | <i>počet let zasvěceného života</i> | <i>vnímání přetíženosti společenství</i> |
|------------------------------------|-------------------------------------|--|
| počet let zasvěceného života | 1 | |
| vnímání přetíženosti společenství | -0,441287043 | 1 |

| <i>Činná společenství</i> | <i>počet let zasvěceného života</i> | <i>prožitek krize</i> |
|------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| počet let zasvěceného života | 1 | |
| prožitek krize | -0,332891366 | 1 |

| <i>Kontemplativní společenství</i> | <i>počet let zasvěceného života</i> | <i>prožitek krize</i> |
|------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| počet let zasvěceného života | 1 | |
| prožitek krize | -0,224500667 | 1 |

Popisná statistika - členové činných společenství

| <i>prožitek osamělosti</i> | | <i>vnímání přetíženosti společenství</i> | | <i>prožitek krize</i> | |
|----------------------------|--------------|--|--------------|-----------------------|--------------|
| Stř. hodnota | 1,268656716 | Stř. hodnota | 2,492537313 | Stř. hodnota | 2,985074627 |
| Chyba stř. hodnoty | 0,151253005 | Chyba stř. hodnoty | 0,152431127 | Chyba stř. hodnoty | 0,154082889 |
| Medián | 1 | Medián | 3 | Medián | 3 |
| Modus | 0 | Modus | 3 | Modus | 4 |
| Směr. odchylka | 1,238059204 | Směr. odchylka | 1,247702547 | Směr. odchylka | 1,261222799 |
| Rozptyl výběru | 1,532790592 | Rozptyl výběru | 1,556761646 | Rozptyl výběru | 1,590682949 |
| Špičatost | -1,258679176 | Špičatost | -0,509060538 | Špičatost | -0,300369398 |
| Šikmost | 0,454005332 | Šikmost | -0,730277994 | Šikmost | -0,998769299 |
| #ODKAZ! | 4 | #ODKAZ! | 4 | #ODKAZ! | 4 |
| Minimum | 0 | Minimum | 0 | Minimum | 0 |
| Maximum | 4 | Maximum | 4 | Maximum | 4 |
| Součet | 85 | Součet | 167 | Součet | 200 |
| Počet | 67 | Počet | 67 | Počet | 67 |

Popisná statistika - členové kontemplativních společenství

| <i>prožitek osamělosti</i> | | <i>vnímání přetíženosti společenství</i> | | <i>prožitek krize</i> | |
|----------------------------|--------------|--|--------------|-----------------------|--------------|
| Stř. hodnota | 2,260869565 | Stř. hodnota | 2,260869565 | Stř. hodnota | 3,782608696 |
| Chyba stř. hodnoty | 0,315711076 | Chyba stř. hodnoty | 0,309387967 | Chyba stř. hodnoty | 0,087939112 |
| Medián | 3 | Medián | 3 | Medián | 4 |
| Modus | 3 | Modus | 3 | Modus | 4 |
| Směr. odchylka | 1,51409713 | Směr. odchylka | 1,483772566 | Směr. odchylka | 0,421741168 |
| Rozptyl výběru | 2,292490119 | Rozptyl výběru | 2,201581028 | Rozptyl výběru | 0,177865613 |
| Špičatost | -1,127863428 | Špičatost | -1,19131435 | Špičatost | 0,160634921 |
| Šikmost | -0,571964529 | Šikmost | -0,492461039 | Šikmost | -1,467837779 |
| #ODKAZ! | 4 | #ODKAZ! | 4 | #ODKAZ! | 1 |
| Minimum | 0 | Minimum | 0 | Minimum | 3 |
| Maximum | 4 | Maximum | 4 | Maximum | 4 |
| Součet | 52 | Součet | 52 | Součet | 87 |
| Počet | 23 | Počet | 23 | Počet | 23 |

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl**Dvouvýběrový F-test pro rozptyl**

| <i>Prožitek osamělosti</i> | <i>Kontemplativní společenství</i> | <i>Činná společenství</i> | <i>Vnímání přetíženosti</i> | <i>Kontemplativní společenství</i> | <i>Činná společenství</i> |
|----------------------------|------------------------------------|---------------------------|-----------------------------|------------------------------------|---------------------------|
| Stř. hodnota | 2,260869565 | 1,268656716 | Stř. hodnota | 2,260869565 | 2,492537313 |
| Rozptyl | 2,292490119 | 1,532790592 | Rozptyl | 2,201581028 | 1,556761646 |
| Pozorování | 23 | 67 | Pozorování | 23 | 67 |
| Rozdíl | 22 | 66 | Rozdíl | 22 | 66 |
| F | 1,495631647 | | F | 1,414205593 | |
| P(F<=f) (1) | 0,106843279 | | P(F<=f) (1) | 0,141293601 | |
| F krit (1) | 1,705676123 | | F krit (1) | 1,705676123 | |

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

| <i>Prožitek krize</i> | <i>Činná společenství</i> | <i>Kontemplativní společenství</i> |
|-----------------------|---------------------------|------------------------------------|
| Stř. hodnota | 2,985074627 | 3,782608696 |
| Rozptyl | 1,590682949 | 0,177865613 |
| Pozorování | 67 | 23 |
| Rozdíl | 66 | 22 |
| F | 8,943173024 | |
| P(F<=f) (1) | 2,55043E-07 | |
| F krit (1) | 1,880322687 | |

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

| <i>Prožitek osamělosti</i> | <i>Kontemplativní společenství</i> | <i>Činná společenství</i> | <i>Vnímání přetíženosti</i> | <i>Kontemplativní společenství</i> | <i>Činná společenství</i> |
|----------------------------|------------------------------------|---------------------------|-----------------------------|------------------------------------|---------------------------|
| Stř. hodnota | 2,260869565 | 1,268656716 | Stř. hodnota | 2,260869565 | 2,492537313 |
| Rozptyl | 2,292490119 | 1,532790592 | Rozptyl | 2,201581028 | 1,556761646 |
| Pozorování | 23 | 67 | Pozorování | 23 | 67 |
| Společný rozptyl | 1,722715474 | | Společný rozptyl | 1,717966492 | |
| Hyp. rozdíl stř. hod. | 0 | | Hyp. rozdíl stř. hod. | 0 | |
| Rozdíl | 88 | | Rozdíl | 88 | |
| t Stat | 3,128082034 | | t Stat | -0,731371946 | |
| P(T<=t) (1) | 0,001192992 | | P(T<=t) (1) | 0,233247538 | |
| t krit (1) | 1,662354029 | | t krit (1) | 1,662354029 | |
| P(T<=t) (2) | 0,002385985 | | P(T<=t) (2) | 0,466495076 | |
| t krit (2) | 1,987289865 | | t krit (2) | 1,987289865 | |

Dvouvýběrový t-test s nerovností rozptylů

| <i>Prožitek krize</i> | <i>Činná společenství</i> | <i>Kontemplativní společenství</i> | <i>Prožitek krize - pokračování tabulky</i> | <i>Činná společenství</i> | <i>Kontemplativní společenství</i> |
|-----------------------|---------------------------|------------------------------------|---|---------------------------|------------------------------------|
| Stř. hodnota | 2,985074627 | 3,782608696 | t Stat | -4,49539221 | |
| Rozptyl | 1,590682949 | 0,177865613 | P(T<=t) (1) | 1,05331E-05 | |
| Pozorování | 67 | 23 | t krit (1) | 1,662354029 | |
| Hyp. rozdíl stř. hod. | 0 | | P(T<=t) (2) | 2,10662E-05 | |
| Rozdíl | 88 | | t krit (2) | 1,987289865 | |

Příloha č. 5

Přepis rozhovorů

Sestra A (SA) – členka kontemplativního společenství, 44 let, věk při vstupu do kláštera 24, k víře konvertovala v dospělém věku.

1) *Čeho konkrétně se týkala Vaše krize? Mohla byste jí blíže specifikovat a pohovořit o tom, jak jste krizi vnitřně prožívala?*

Ve svém duchovním životě vnímám krizi jako pozitivní jev. Co se týče duchovního růstu, dá se tedy říci, že mám určitou krizi stále. Pokud mám být konkrétnější, v řeholním životě jsem prožila dvě zásadní krize. Jednak to byly určité pochybnosti spojené s neupevněnou vírou a za druhé zklamání ze života v řeholním společenství.

Během studia na VŠ jsem ve svých 22 letech konvertovala. Do řeholního společenství jsem vstupovala 2 roky po konverzi, což je docela brzy. Se vstupem do kláštera jsem se musela vyrovnat ne jenom já, ale i moji rodiče. Nebylo pro mne lehké vidět, že je moje rozhodnutí trápí. Na začátku svého řeholního života jsem zjistila, že moje víra není úplně pevná, měla jsem určité pochybnosti. Takže bylo pro mne důležité znovu upevnění víry. Mimo jiné mi hodně pomohla knížka Hovory na nemocničním lůžku. Od té doby nezažívám pochybnosti ve smyslu, že by Bůh neexistoval. Ale někdy mám pocit nezájmu ze strany Boha o mne, necítím jeho přítomnost.

Jak se dá s těmito pocity bojovat?

Opět se zmíním o knížce. Tentokrát se jedná o titul Falešná představa Boha. Na podobné téma jsem měla možnost vyslechnout přednášku, která mne vedla k zamyšlení, do jaké míry je moje představa o Bohu projekováním mé zkušenosti z dětství na Boha. Moji rodiče mi nevěnovali dostatek pozornosti, což může mít vliv na to, že občas mám pocit nezájmu ze strany Boha.

Dále se ptám sama sebe, zda neupřednostňuji svůj citový prožitek před tím, co nám Bůh dává. Jestli více věřím Božímu slovu, které nám zprostředkovává Písmo svaté, nebo svému citovému prožitku. Člověk potom zakouší, že se mu Bůh daruje bytostně, nepocitovaně. Už to není povrchní citovost.

Moje druhá krize se týkala života ve společenství. Během doby, co jsem v klášteře, prošlo naše společenství velkým vývojem. Konvertovala jsem v dospělém věku, mimo jiné i na základě zkušenosti se společenstvím křesťanů (vysokoškolská mládež), kde jsem se cítila velice dobře. Očekávala jsem, že v klášteře zažiji něco podobného, ale zmýlila jsem

se. Totalitní režim přežilo pouze pět sester, po revoluci v roce 1989 zažil náš klášter velký příliv kandidátek, ale na druhé straně, sestry, které měly na starosti formaci nových členů, příliš nerozlišovaly, zda jsou kandidátky pro řeholní život vhodné. Dále mne velice zklamával postoj některých sester ke společenství, způsob jejich života a myšlení, kdy byl kladen důraz spíše na poustevnictví. Sestry chápaly společenství jako něco vedlejšího, jako nutné zlo, které musejí snášet, držely se zásady, že je důležitý vztah Já – Bůh, mé tajemství je jenom pro mne.... Chyběl mi lidský prvek, který jsem potřebovala. Komunikace ve společenství probíhala jenom povrchně, nehovořilo se o spiritualitě ani duchovním životě.

2) Co Vám v tomto období bylo nejvíce oporou, kde jste nacházela útěchu, měla jste někoho, kdo Vás tímto obdobím provázel?

Bez důvěrného vztahu s Bohem a snahy o prohloubení duchovního života bych to určitě těžko zvládala. V noviciátě jsem měla štěstí na výbornou novicmistrovou, se kterou jsem mohla své problémy prohodit. Ale i některé sestry mi byly oporou, nebylo jich sice mnoho, ale byly. Dále jsem útěchu a povzbuzení nalézala v duchovní literatuře a přednáškách.

3) Věděli Vaši představení, popřípadě komunita co prožíváte? Jaký byl jejich postoj? V případě, že to nevěděli, tak proč?

Jak už jsem zmínila, na začátku řeholního života jsem měla možnost své potíže probrat s novicmistrovou. V současné době jsou v našem společenství pěkné vztahy, sdílíme se, panuje mezi námi vzájemná důvěra. Hodně se toho od doby, kdy jsem vstoupila do kláštera, v naší komunitě změnilo.

4) Jak toto období hodnotíte s odstupem? Co Vám krize vzala a co Vám naopak dala?

S odstupem času, ale i během doby, kdy krizi prožívám, se snažím o pozitivní vnímání tohoto jevu. Krize je pro mne působením Boha v životě člověka, je to jistý druh vedení, určitá náročnost, která provází duchovní růst.

Každá sestra je zodpovědná za to, jak bude komunita fungovat, jaké v ní budou vztahy, jak bude probíhat komunikace. Díky tomu, že jsem v této oblasti prožila těžké období, mám představu, jak by to asi nemělo vypadat a podle svých možností se snažím o otevřenost, sdílení, důvěrnost, zkrátka abychom opravdu tvořily rodinu.

Sestra B (SB) – členka činného společenství, věk 43 let, věk při vstupu do kláštera 17 let, k víře v Boha konvertovala – ve stejném roce vstoupila do kláštera.

1) *Čeho konkrétně se týkala Vaše krize? Mohla byste jí blíže specifikovat a pohovořit o tom, jak jste krizi vnitřně prožívala?*

Nejsem člověk se sklonem k depresi, naopak na co sáhnu, to se mi daří, vztahy s lidmi mám velice dobré. Dlouho jsem ve svém životě neměla žádné problémy, až po pěti letech, kdy jsem byla v kongregaci, se mi přihodila následující věc.

Původně jsem chtěla vstoupit do kontemplativního řádu. Se svoji touhou jsem se svěřila tehdejší představné a ta mi proto, abych se dobře rozhodla a dobře rozlišila, zda opravdu mám jít do jiného – kontemplativního řádu, nabídla dvouleté studium v Římě (teologicky zaměřené). Během studia jsem se za celou záležitost opravdu intenzivně modlila o poznání. Měla jsem možnost seznámit se s jistým kontemplativním řádem, kde jsem prožila asi týden a velice se mi tam líbilo. Vnitřně se mě dotknul jejich způsob života, prožila jsem něco jako druhou konverzi. Požádala jsem o přijetí a prožila u nich ¾ roku zkušební doby. Nakonec jsme se domluvili tak, že odjedu do své původní kongregace, abych si vyřídila vše potřebné, abych z určitého odstupu ještě jednou zvážila, zde se opravdu cítím povolána ke kontemplativnímu způsobu života a případně se vrátila zpět do Itálie a stala se jejich řádovou členkou. Odjela jsem tedy zpět do Čech a rozhodla jsem se, že se v původní kongregaci nezavážu doživotními sliby, ale vrátím se do Itálie a vstoupím do kontemplativního řádu. Šla jsem své rozhodnutí sdělit sestře přestavené a ta mi dala přečíst velmi podivný dopis od představených kontemplativního řádu, něco jako hodnocení. V dopise stálo, že pro jejich společenství nejsem vhodná, a že naopak trpím vážnou psychickou chorobou a rovněž že moje matka trpí vážnou psychickou chorobou. Byla jsem z toho úplně vedle, jednak z toho, jak vůbec něco takového odhadli a jak vůbec přišli na moji matku, kterou nikdy neviděli. Je pravda, že se tam dělaly psychologické testy, byly v italštině. Italsky jsem uměla, ale domnívám se, že psychologické testy mohou být postaveny na jemných nuancích, které když nevyčytáte, tak to může podstatně zkreslit výsledek. No, bylo to naprosto šílený. Nakonec jsem šla za svoji kamarádkou psychiatrickou, jestli by mě nemohla léčit, že mám nějakou psychickou chorobou, myslím, že se zmiňovali o schizofrenii. Ona mi však řekla, že jsem naprosto psychicky zdravá a mám na ně podat žalobu. No, už jsem se tam samozřejmě vrátit nechtěla, dokonale mne to vyléčilo z mých idealistických představ o lidské a duchovní kvalitě jejich magister. Naše představená se na celou záležitost jela do Itálie přeptat, ale oni to nakonec nějak popřeli. Představená se mne ptala, jestli to chci dál řešit, já jsem řekla, že nechci a nakonec to

nějak vyšumělo. Nejprve to tedy popřeli, ale shodou okolností jsem se nedávno setkala se sestrou, která na mne posudek psala, hned jak mě viděla, tak si na to vzpomněla, a přišla se mi omluvit....

Shrnu to do určitého časového horizontu. V roce 1987 jsem konvertovala a v téže roce jsem vstoupila do naší kongregace. Za 4 roky jsem odjela do Itálie a pokusila se o přestup do kontemplativního řádku. Byla jsem tam velice šťastná. Naprosto mi to vyhovovalo, neměla jsem žádné problémy, byla jsem stále pozitivně naladěna, ale ona je to moje přirozenost. Možná to pro ně bylo divné, většina nových členek byla asi po měsíci pobytu v řádu v krizi. U mne se nic podobného nedostavilo. Možná to bylo tím, že mi klášterní způsob života nebyl cizí, navíc jsem uměla jazyk, tak jsem byla docela vysmátá. S odstupem času se vlastně nedivím, že jsem v nich vzbuzovala rozpaky. Nebyla jsem asi typická kandidátka. Většinou jsou ze začátku řeholnice závislé na představených, často se na ně obracejí, žádají o duchovní vedení, pomoc při zvládnutí krizí a já jsem nic z toho nedělala.

Celá situace mne zasáhla, navenek jsem dělala, že se nic neděje, ale vnitřně jsem se tím hodně trápila. Se svojí kamarádkou psychiatrickou jsem se o celé záležitosti hodně bavila, především o tom, jak jsem to prožívala. Byla jsem sice ve stádiu hledání, ale měla jsem dojem, že mě to rozhodilo mnohem víc, než bych považovala za přiměřené. V rámci rozhovorů se mne vyptávala na dětství a já jsem zjistila, že když jsem byla malá asi od ½ roku do dvou let, tak jsem nebydlela s rodiči, ale s babičkou, protože rodiče byli v práci, takže jsme se vídali jenom o víkendech. Kamarádka mi řekla, že i toto může být zkušenost odmítnutí, která mi někde v podvědomí zůstala, proto jsem další zkušenost odmítnutí mohla prožívat jako velice nepříjemnou záležitost. Může to mít tu souvislost.

2) *Co Vám v tomto období bylo nejvíce oporou, kde jste nacházela útěchu, měla jste někoho, kdo Vás tímto obdobím provázel?*

Vím, že Bůh měl vše ve své režii. Jak už jsem zmiňovala, hodně mi pomohla kamarádka psychiatrická. Oporu nalézám v lidské blízkosti. Sama ji ráda druhým poskytnu. V současné době je pro mne dobrý relaxačním prvkem kůň. Patří jedné církevní škole, mám možnost se o něho starat a jezdit na něm. Dobře si při tom vyčistím hlavu.

Jsem hodně samostatná a nezávislá. Ke svému duchovnímu životu se snažím využít takové prostředky, které se mi nabízejí. Mám skvělý dar – většinou mne začne bavit to, co zrovna dělám, dokážu se v tom najít.

3) *Věděli Vaši představení, popřípadě komunita co prožíváte? Jaký byl jejich postoj? V případě, že to nevěděli, tak proč?*

Představné o celé záležitosti věděly, protože ji vlastně se mnou řešily. Věděla o tom i jedna sestra. O tom, jak to celé těžko prožívám, asi nevěděly. Nemluvila jsem o tom, jak už jsem říkala, trápila jsem se, ale navenek jsem dělala, že se nic neděje. Abych řekla pravdu, já své krize nerada sdílím se sestrami. Mám dvě kamarádky, se kterými si hodně povídám.... a hodně záležitostí řeším se svým zpovědníkem. Neřeším to s nikým na setkání. Je to pro mne lepší říci někomu mimo komunitu. Komunitu však vnímám jako pro mne dobré a bezpečné zázemí.

Při své konverzi k víře jsem zažila silnou zkušenost s Bohem a přes Boha jsem přišla k církvi. Možná díky tomu, od společenství nic tak neočekávám, spíš si myslím, že bych já měla dávat.

4) *Jak toto období hodnotíte s odstupem? Co Vám krize vzala a co Vám naopak dala?*

Zažila jsem zkušenost s odmítnutím v takové míře, v jaké jsem jej do té doby nezažila. Teď vím, kde je moje slabé místo.

Sestra C (SC) – členka kontemplativního společenství, věk 52, věk při vstupu do kláštera 18, let, víru v Boha jí předali rodiče.

1) *Čeho konkrétně se týkala Vaše krize? Mohla byste jí blíže specifikovat a pohovořit o tom, jak jste krizi vnitřně prožívala?*

Do kláštera jsem vstupovala za totality. Nejprve jsem vstoupila do činné kongregace, kde jsem byla asi 8 let a pracovala jsem převážně mezi lidmi. V této době jsem hodně přemýšlela o tom, jestli jsem se rozhodla správně, zda jsem neměla raději zvolit život v manželství. Myslím, že jsem v té době nebyla ještě dostatečně citově vyrovnaná. Například jsem viděla mladé lidi s dětmi, nebo rozsvícená okna a přemýšlela jsem, jaké by to mohlo být.

Znovu jsem se vracela k začátkům řeholního povolání a k tomu, jak mé povolání postupně zráló. Myslím si, že 30 let je průlom. Byla jsem docela uzavřená, moc jsem se nesdílela, ale duchovní vedení vnímám jako kvalitní. Pokud jsem mohla mluvit s představenou o duchovních věcech, krize ustupovala do pozadí.

Měla jsem touhu jít do kontemplativního řádu a to už na počátku svého řeholního života. Z politických důvodů to však nebylo možné, v době totality tyto řády u nás nemohly působit. Nakonec se mi naskytla příležitost účastnit se zakládání kontemplativního řádu na našem území. Mimo jiné to znamenalo to opustit Čechy a odjet do Německa, kde se vytvářela nová komunita. V Německu jsem prožila těžkou krizi. Plně na mne dolehl stesk za bývalou komunitou. Dále jsem musela opustit rodinu, s tím jsem se také dlouho vyrovnávala. Rodiče moje řeholní povolání nepřijali, bylo pro ně těžké, už když jsem odcházela do činného řádku, kde kontakt s rodinou je relativně možný několikrát do roka. Teď když jsem odcházela do klauzurovaného kontemplativního řádu, kdy je kontakt s vnějším světem, potažmo tedy i s rodinou, spíše výjimečný, byla pro ně situace nepřijatelná. Bylo to pro mne těžké období. Na jednu stranu jsem si byla jistá tím, že mne Bůh k takovému způsobu života povolává, na druhou stranu mi nebylo lhostejné, jak to zvládá moje rodina.

Další krize nebo těžké období spadá do doby, kdy jsem se vrátila do Čech, a začali jsme se zakládáním našeho nového kláštera. Bylo toho hodně, všechny ty záležitosti ohledně stavby, úřadů, dále jsem zastávala úřad novicmistrové, zkrátka jsem stále pracovala. Dostavil se u mne syndrom vyhoření, byla jsem vyčerpaná, dostavila se deprese, ztratila jsem sebedůvěru. Byla jsem na dně a hledala jsem možnost jak odejít, přemýšlela jsem, kam půjdu, co budu dělat.

2) *Co Vám v tomto období bylo nejvíce oporou, kde jste nacházela útěchu, měla jste někoho, kdo Vás tímto obdobím provázel?*

Především víra, že mne k tomuto způsobu života povolal Bůh a že na mne nenaloží více, než budu schopná unést. V Německu mi byly oporou ostatní sestry, které byly velice vstřícné. V době, kdy jsem byla vyčerpaná a přepracovaná, mi pomohla Matka T.

V této době také zemřel můj tatínek. Cítila jsem se s ním hodně svázaná, skoro jako v poutech. Než zemřel, měla jsem možnost se s ním vídat. Po jeho smrti jsem se začala cítit svobodně, především jsem věřila, že po smrti vše ohledně mého povolání pochopil, a že teď stojí při mně.

3) *Věděli Vaši představení, popřípadě komunita co prožíváte? Jaký byl jejich postoj? V případě, že to nevěděli, tak proč?*

Ano, sestry mi byly oporou. Zmiňovaná Matka T. mne v době, kdy jsem byla zcela vyčerpaná, zbavila úřadu. Umožnila mi trochu ustoupit do pozadí a odpoutat se ode všeho, co jsem měla na starosti, odreagovat se. Pomohla mi také řešit zdravotní problémy, které z vyčerpání vyplynuly.

4) *Jak toto období hodnotíte s odstupem? Co Vám krize vzala a co Vám naopak dala?*

Myslím, že jsem hodně získala. Získala jsem pochopení pro sestry, které zažívají podobné nebo i jiné krize. Dokážu se do nich vžít a reagovat na jejich potřeby. Myslím, si že dokážu v řeholním životě dobře rozlišovat podstatné věci od nepodstatných.

Získala jsem jiný vhled do Boží lásky.

Sestra D (SD) – členka činného společenství, věk 50, věk při vstupu do kláštera 21 let, víru v Boha jí předali rodiče.

1) *Čeho konkrétně se týkala Vaše krize? Mohla byste jí blíže specifikovat a pohovořit o tom, jak jste krizi vnitřně prožívala?*

Do kláštera jsem vstupovala ve svých 21 letech, ale už zhruba od 19,5 let jsem zřetelně cítila povolání k řeholnímu způsobu života. Moje rodná sestra je také řeholnicí, tak jsem nejprve zvažovala, jestli ji náhodou nekopíruji. Vyzkoušela jsem si známost, ale nakonec jsem se s chlapcem rozešla a rozhodla jsem se pro řeholní život. Vstupovala jsem v době totality, takže můj vstup byl tajný, chodila jsem v civilním oblečení a dále jsem pracovala ve svém původním zaměstnání v nemocnici.

V roce 1988 se politická situace trochu uvolnila. Odešla jsem do K., kde jsem v září přijala řeholní roucho. Začala moje první krize. Došlo ke konfrontaci mezi „čistě“ řeholním životem a mým dosavadním způsobem života tajné sestry. Z velké aktivity jsem musela přejít do určité pasivity. V předchozím období jsem měla hodně zodpovědnosti, najednou se můj prostor hodně zúžil. Vstoupila jsem do zaběhnutého způsobu života. Ze strany stávajících sester jsem cítila určité nepochopení. Po 4 letech jsem se stala představenou místní komunity. Moji hlavní prioritou bylo vést sestry k lásce, snažila jsem se budovat a upevňovat vztahy, hodně jsem se sestrami komunikovala. Naše vztahy se naprosto změnil v dobrém slova smyslu.

Další krizi jsem prožila po příchodu do B., kdy jsem ze strach představených pociťovala chlad a pocit nepotřebnosti. Bylo to pro mne těžké období. V tomto období jsem se hodně modlila. Uvažovala jsem také o odchodu, ale útěk nebyl pro mne přípustnou alternativou vzhledem ve vztahu k Bohu. Vnímala jsem, že v komunitě musím splnit určitý úkol.

2) *Co Vám v tomto období bylo nejvíce oporou, kde jste nacházela útěchu, měla jste někoho, kdo Vás tímto obdobím provázel?*

Velkou oporou jsem nacházela v modlitbě. Snažila jsem se o intenzivní vtaž k Bohu a nalezení smyslu toho všeho, co se v naší kongregaci dělo.

3) *Věděli Vaši představení, popřípadě komunita co prožíváte? Jaký byl jejich postoj? V případě, že to nevěděli, tak proč?*

Veškeré pochopení měla pro mne postulanka a pak už novicka, ale komunita to nevnímala a hlavně nechápala, o co mi vlastně jde. Má nadřízená mi to vlastně řekla, když jsem se jí ptala, proč mě zde chtěla, že nechápe, o co mi jde. Takže postoj vlastně lhostejnost. Chtěli po mne jen manuální práci a ani tu nevnímali, kolik jsem jí vykonala.

4) *Jak toto období hodnotíte s odstupem? Co Vám krize vzala a co Vám naopak dala?*

Vůči mladým sestrám, které k nám přicházejí, se snažím být vnímavá a otevřená. Postupně jim předávám kompetence, aby si uměly poradit a nezažívaly pocit nepotřebnosti. Snažím se rozpoznat a využít jejich schopnosti. Jednak to podněcuje jejich osobní růst a jednak se stávají pro kongregaci požehnáním. Dbám o to, aby komunikace v komunitě byla opravdu na dobré úrovni. V naší komunitě je komunikace dobrá, ale v rámci celé kongregace vnímám určité problémy.

Sama na sobě jsem si uvědomila důležitost vzájemných vztahů. V dnešní době je to jedna z mála oblastí, kterou můžeme předávat naši dalším členkám nebo i lidem, kteří k nám přicházejí pro povzbuzení.

Sestra E (SE) – členka činného společenství, věk 39 let, věk při vstupu do kláštera 22, víru v Boha jí předali rodiče.

1) *Čeho konkrétně se týkala Vaše krize? Mohla byste jí blíže specifikovat a pohovořit o tom, jak jste krizi vnitřně prožívala?*

Budu psát spíš o jednom konkrétním okamžiku, kdy ta krize vygradovala. Bylo to na Bílou sobotu. Nešla jsem k obědu, neměla jsem sílu ani ochotu někoho potkat. Šla jsem do kaple před svatostánek, který byl v tu chvíli v sakristi, a vylévala si před Pánem Bohem své srdce. Byla jsem našťvaná, chtělo se mi brečet...

Týkalo se to dvou věcí. Pocitu, že mě jedna sestra do něčeho tlačí – být ve všem dokonalá a předtuchy, že budu představenou (bylo mi to tak prezentováno, že s tím mám počítat a já věděla, že bych musela nějak vycházet s tou sestrou, ...která se na mě často šklebí...uf!).

Ve chvíli, kdy to přesáhlo míru únosnosti, jsem měla chuť okamžitě utéct. Měla jsem v sobě hrozný nepokoj, uvnitř pocit nesnášenlivosti k sestře, u které jsem měla pocit nátlaku... Jak se později ukázalo, bylo to vlastně hodně o pocitu.

2) *Co Vám v tomto období bylo nejvíce oporou, kde jste nacházela útěchu, měla jste někoho, kdo Vás tímto obdobím provázel?*

Vůbec se mi nechtělo s tím za někým v komunitě jít. Spíš jsem přemýšlela, že se svěřím jedné známé, jak je mi zle. Věděla jsem, že by mě podržela. Sestra, která mi většinou byla na blízku, mi za poslední půlrok dala hodně „facek“ - samotné jí nebylo vnitřně dobře...Cítila jsem se v tu chvíli velmi osamocená. Až na mého Pána – ten tu byl a byl mi blízko...

3) *Věděli Vaši představení, popřípadě komunita co prožíváte? Jaký byl jejich postoj? V případě, že to nevěděli, tak proč?*

Sestry věděly, že nejsem v pohodě. 3 sestry věděly o tom představenství.

4) *Jak toto období hodnotíte s odstupem? Co Vám krize vzala a co Vám naopak dala?*

Dobré bylo, že došlo zase k pojmenování toho, co se ve mně děje – když jsem to před Pánem Bohem tak ze sebe chrlila...

Údiv nad tím, že stará zranění nedají pokoje (myslela jsem si, že už jsem v pohodě – a zatím zas ten pocit, že nezvládám, že nejsem dost... a jsem příliš...)

Určité otevření očí: aha – nepřítel už ve mně zase žaluje na druhé a na mě jakoby *jejich* ústy, jsou to pusté lži, výmysly a zbytečné předsudky!

Určité rozhodnutí: tohle už nechci! (tzn. Tyto předsudky a lži)

Tato krize mi vzala část nepokoje v srdci, zbytek (předtucha představenství) ještě na sebe nechal čekat. Ale Bohu díky! Bůh je velký! Mohly jsme navzájem prosit jedna druhou o odpuštění, a tím nám bylo dáno si odpustit. Mohla jsem přijmout i službu představenství. Pravda, nebylo to bez bojů. Ale teď jsem šťastná!

Bratr A (BA) – člen činného společenství, kněz, věk 46, věk při vstupu do kláštera 24, k víře v Boha konvertoval v dospělém věku.

1) Čeho konkrétně se týkala Vaše krize? Mohl byste jí blíže specifikovat a pohovořit o tom, jak jste krizi vnitřně prožíval?

Má krize se týká určitého rozporu, který v sobě cítím. Na jedné straně je vědomí nebo i poznání, jak by člověk měl žít s Bohem a na druhé straně žitá skutečnost, moje odpověď na jeho lásku. Jsem kněz, měl bych sloužit lidem, ale zároveň cítím svoji nedostatečnost. V duchovním životě se mi nedaří kráčet dopředu, stále upadám do stejných chyb a hříchů. Co mi zbývá? Mohu dělat pokání. Jenomže já spíše rezignuji, stávám se lhostejným a přepadá mne pocit, že to nemá žádný smysl. Často přemýšlím a hodnotím svůj vztah s Bohem. Je to vlastně neustálý boj o důvěru v Boží milosrdenství. Myslím si, že do 40 let věku má člověk ideály, které ho vnitřně pohánějí, člověk se snadno nadchne, je velkorysý. Po 40. roce přijde vystřízlivění. Ne, že by člověk neměl dál ideály, ale hodně přehodnocuje. Já v současné době asi již nežiji z ideálů, ale jsem vděčný za každou chvíli, kdy mám čisté srdce. Přestože vnímám svoji slabost, tak nepochybuji o Boží velikosti. Co mohu dělat se svojí slabostí? Jsou dvě možnosti, buď s ní bojovat nebo jí snášet. Konvertoval jsem v dospělém věku, pamatují si, jaké to bylo, když se Bůh dotkl mého srdce. Pamatuji si, jak jsem byl schopen na jeho dotyk reagovat. Co teď? Teď si nechávám hodně pro sebe a nemám sílu to změnit.

Vůbec řeším otázku, jak naložit s časem, který mám vyhrazený tzv. pro sebe. Mám pracovní povinnosti a není jich málo, potom mám řeholní povinnosti – společná modlitba, čas trávený s komunitou atd. Vnímám to jako tlak z vnějšku, zkrátka je to povinnost, tak jí konám, někdy se mi chce více, někdy méně. Není v tom žádné hrdinství a je to pouze určitá část, ze které se duchovní život skládá. Právě čas, který mám vyhrazený pro sebe vnímám jako prostor, kde se ukáže, jaký je ve skutečnosti můj vztah k Bohu. Já tento čas využívám ke svému odpočinku nebo se věnuji svým koníčkům. Mám však pocit, že bych jej měl věnovat Bohu – například jít se modlit, číst duchovní literaturu, zkrátka rozvíjet svůj vnitřní život. Povolání kněze je spojeno s vnitřním životem. Jak mohu kázat druhým, když sám nemám dobrý vztah k Bohu. Je to určitá schizofrenie, která člověka ničí. Víím, že odpočinek je v životě důležitý a je důležitý i v duchovním životě, ale tuto oblast pro sebe vnímám jako prostor svobody, který bych mohl, ve vztahu k Bohu, lépe využít.

2) Co Vám v tomto období bylo nejvíce oporou, kde jste nacházel útěchu, měl jste někoho, kdo Vás tímto obdobím provázel?

Největší oporou pro mne byl a stále zůstává Bůh.

3) Věděli Vaši představení, popřípadě komunita co prožíváte? Jaký byl jejich postoj? V případě, že to nevěděli, tak proč?

O svých pocitech jsem s nikým nemluvil. Nedávám najevo své pocity, takže na mě není asi nic poznat. Raději si to řeším sám. Ale není to tak, že bych neměl k bratřím v komunitě dobrý vztah nebo důvěru. Muži neradi dávají najevo svoji slabost, většinou se tváří, že se nic neděje, i když se mezi bratřimi najdou výjimky. Někteří bratři se rádi sdílejí a jsou více citlivější, ale u mne to tak není.

4) Jak toto období hodnotíte s odstupem? Co Vám krize vzala a co Vám naopak dala?

Mám snahu stále přehodnocovat svůj vztah s Bohem, chci být co nejvíce citlivý pro vnímání dynamiky tohoto vztahu. Vnímám to, jako oblast, která mne bude provázet celý život. Prostor, kde je stále co zlepšovat, prohlubovat.

Pokud bych měl mluvit o něčem, co mne hodně ovlivnilo a z čeho stále čerpám zkušenost, tak bych pohovořil o citovém vztahu k řeholní sestře, se kterou jsem si velice rozuměl. Bylo to něco výjimečného. Pochopil jsem, jak je lidský cit hodně silný. Nesouviselo to se sexem, chtěl jsem být s ní, protože mně s ní bylo dobře, bylo mezi námi duchovní spříznění. Jsem hodně vášnivý člověk, musím si na to dávat pozor a i v tomto vztahu jsem si byl vědom toho, že ho nesmím lidsky rozvíjet. Dotyčná sestra nevěděla, jaké city k ní chovám. Než jsem konvertoval, chodil jsem s dívkou, ale toto bylo mnoho násobně větší. Na základě svého vztahu k sestře jsem vnímal silný prožitek Boha. Myslím si, že mne Bůh na sestře učil, jak miluje lidi. Dojímalo mě to a vedlo až k přecitlivělosti. Nikdy jsem nepochyboval o tom, že bych měl odejít z kláštera a vzdát se kněžského povolání...

Po této zkušenosti dokážu pochopit lidi, kteří něco podobného prožívají.

Bratr B (BB) - člen činného společenství, kněz, věk 46, věk při vstupu do kláštera 24 let, víru v Boha mu předali rodiče.

1) *Čeho konkrétně se týkala Vaše krize? Mohl byste jí blíže specifikovat a pohovořit o tom, jak jste krizi vnitřně prožíval?*

Záleží, jak se to pojme. Mám jich strašně moc. Jednak krizi chápu jako kolizi hodnot nebo nasměrování. Je to jeden ze způsobu, jak nás Bůh vede. Pokud se jedná o krizi motivace nebo ideálu, smyslu, tak tu jsem neměl. Ale jestli se jedná o krizi, kterou chápeme jako zásadnější narušení schémat a rolí, tak tu jsem měl.

Někdy se mi stává, že mám pocit, že Bůh něco po mne chce, tak nějak to vnímám, jako Boží vůli. Ale co když je to jenom moje chtění, které vůbec není v souladu s Boží vůlí, potom je potřeba se ptát.

Zažil jsem několik momentů, které bychom mohli nazvat zvratem. První moment nastal, když jsem byl studentem v semináři. Už v noviciátě se mi ze strany představených dostávalo důvěry, byl jsem pomocníkem novicmistra. V semináři to bylo podobné, byl jsem aktivní, spolehlivý, celkem oblíbený. Potom jsme dostali magistra studentů, takového starého nemocného pána, moc nerozlišoval a začal nás „mastit“, to představení moc neodhadli. Tím, že jsem byl výrazný, hned jsem to začal schytávat. V té době jsem přehodnocoval, jestli mám zůstat v řádu. Donutilo mne to položit si otázky, zda více věřím Bohu, že jedná i skrze představené nebo člověku. Uvědomil jsem si, že mohu říkat pravdu, ale poslušnost je poslušnost. Cítil jsem, že to zkrátka musím přežít.

Druhým moment jsem zažil na svém prvním pastoračním místě. Byla tam hodně zanedbaná pastorece, ale brzy se utvořilo společenství mládeže. Ale najednou jsem se ocitl v množství vztahů, taková spleť všeho. Začal jsem vnímat, jak jsou lidé často nezralí, jak často promítají svá zranění a nenaplněnosti do vztahů, jak podléhají ambicím a jak vůbec není jednoduché druhé vést, ustát úspěch, nezpychnout, „neulítnout“. Ty dva roky byly dobrou lekcí. Myslím, že jsem poznal, jak je potřebná moudrost, rozlišování, jít více do hloubky, srovnat se emocionálně, najít si svoji roli a udržet si hranice.

Dalších sedm let jsem prožil v Plzni, to bylo krásné období již částečně osvobozené od „dětských nemocí“ začínající pastorece.

Začal jsem být více vyhledávaný, úspěšný, postupně jsem se stával společensky respektovaný, ale necítil jsem ambice po kariéře v duchovních službách, nejvíce mě bavila obyčejná práce s lidmi. V té době mne začala přitahovat Medugorje, púst, kajícnost. I když jsem byl stále pastoračně hodně vytížený, více se mne začala dotýkat spirituální hloubka, modlitba. Možná jsem byl také unavený z toho množství a potřeboval jsem se

stáhnout a upevnit. Prožil jsem setkání s novými lidmi, začaly mne oslovovat různé směry např. Garabandal, don Gobi, Fatima, vykročil jsem tímto směrem. Třeba jsem do nověji objevil pátera Pia, znal jsem ho i dříve, ale nebylo mi to blízké. Teď jsem to objevoval a měl jsem pocit, že jdu ke kořeni života církve (mše, růženec, eucharistie). Všichni se divili, že já takový divočák jsem se najednou zklidnil.

Vnitřně jsem poznával hlas svého Pána. Hodně mne inspirovala Vassula Ryden. Představení začali mít strach a začali na mne vyvíjet tlak – „Je vyhledávaný, oblíbený, co když strhne lidi nesprávným směrem...“. Roztrhl se pytel s kritikou, ti, co mě dříve ctili a respektovali, se najednou postavili proti mně, bratři o mne, nebo ze mne začali mít strach, začaly pomluvy, intriky. Byl jsem zvyklý na úspěch a najednou jsem byl svržen dolů. Řekl jsem Bohu, že pokud to tak chce, tak to беру. Představeným jsem řekl, že ať si se mnou dělají, co chtějí, ale že dané učení nemohu odsoudit. Klidně že se ve všem podřídím, půjdu, kam mne pošlou, budu dělat, co chtějí, ale odsoudit a zřít se nalezených hodnot, to nemohu. Představení mi řekli, že takto nemohu nosit hábit a reprezentovat řád, vést dorost, že je to sekta – ona jim hlavně vadila ta skupina, které se vytvořila kolem Honzy Vymětala. Také mne hrozili vyloučením z řádu, pokud se daného učení nevzdám. Já jsem přeci nemohl říci, že je to špatné. Nepochopili mne tehdy a bohužel nedošlo k dostatečnému prokomunikování všeho a tak i závěry byly z dnešního pohledu dle mého zmatečné. Bylo to hlavně o strachu těch lidí z neznámého, silného a těžko ovladatelného.

Byl jsem suspendovaný, zavřela se nade mnou voda. Kolovalo o mne, že jsem posedlý. To jsem nečekal takové "tóčo". Jeden bratr, který je církevním právníkem, mi řekl, že to všechno proběhlo mimo běžný postup, jaký v takových situacích probíhá a že rozhodování mých představených bylo vlastně protiprávné. Nikdo mě pořádně nevyslechl, v tom tlaku všichni jednali zmateně, ani mě nepustili k biskupovi. Celé to bylo zamotané, až divné.

Dopadlo to ale nakonec naštěstí dobře. Poslali mne do jedné komunity. Deset měsíců jsem byl v omezeném režimu - nemohl nosit hábit, lidé ani nevěděli, že jsem řeholník. Postupně jsem mohl znovu začít sloužit mši, nejprve v klauzuře, potom mi dovolili nosit hábit, teď už je to v pohodě.

Bratři postupně přicházeli a někteří měli odvahu k omluvě a smíření. Bylo to vlastně náročné a drama pro všechny. Dva bratři, kteří tehdy o mne vydávali svědectví, jak vše je špatné a jak jsem mimo se nakonec po nedlouhé době oženili. To později pro některé bylo také jistým rozlišujícím znamením, že ne vše bylo tak, jak vypadalo.

Dlouho jsem byl bratrem druhé kategorie – „ty mlč, nic neříkej a buď rád“. Čas však vše urovňal a teď už je to v klidu, většina bratří mě bere.

2) *Co Vám v tomto období bylo nejvíce oporou, kde jste nacházel útěchu, měl jste někoho, kdo Vás tímto obdobím provázel?*

Celé toto období bylo pro mne takovým donucovacím prostředkem v položení základů na důvěře v Pána, růstu v modlitbě a očistě od vedlejších a nezralých motivací. Nepochopení a samota bylo pro mne dobré prostředí pro ujasnění si hodnot a cílů. Pár přátel zůstalo, ale spíše jsem vše prožíval sám s Bohem.

3) *Věděli Vaši představení, popřípadě komunita co prožíváte? Jaký byl jejich postoj? V případě, že to nevěděli, tak proč?*

Postoj představených a bratří už vlastně postupně zazněl při vyprávění o prožité krizi.

4) *Jak toto období hodnotíte s odstupem? Co Vám krize vzala a co Vám naopak dala?*

Mně to hodně pomohlo. Naučil jsem si stát za svým svědomím i proti proudu. Naučil jsem se rozlišovat mezi Boží Vůlí a všelijakými projevy a postoji vycházejícími spíše ze strachu a bezradnosti. Jistým ovocem může být i to, že nyní máme v naší farnosti docela rozvinutou péči v sociální sféře. Sám jsem byl tři měsíce bezdomovcem a žil jsem mezi nimi. Viděl jsem, jak prožívají a vnímají lidé na okraji společnosti nás v církvi a naučil jsem se propojovat svět farnosti a tyto potřebné. Starám se o bezdomovce a chytli se toho i ostatní farníci. Je to, myslím, ovoce krize. Krize mi také vzala iluze, sebejistotu, která předchází mnoho pádů a naivní představu o naší bezúhonnosti a dobrotě.

Celou dobu jsem subjektivně měl jasno. Cítil jsem, že Bůh chce, abych necouvnu. Nešlo mi o to, aby byl klid. Věděl jsem, co se ode mne očekává, ale neudělal jsem to, byla to hodina pravdy – zůstat věrný tomu, co cítím v srdci. Upřednostnit vnitřní před vnější formou, která se očekávala.